tepav

türkiye ekonomi politikaları araştırma vakfı

Akademik Danışmanlar Projesi

Akademik Danışmanlar Projesi

Gaziantep İli

İçerik

- Büyüme, Üretim ve Satışlar
- Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi
- İstihdam ve İşsizlik
- Kamu Maliyesi
- Enflasyon
- Kredi ve Mevduat
- Finansal Piyasa Göstergeleri
- TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler
- Genel Değerlendirme

Bu sunum, TOBB ve TEPAV ortaklığında yürütülen Akademik Danışmanlar Projesi kapsamında Gaziantep Akademik Danışmanı Prof. Dr. Hüseyin BOZKURT tarafından hazırlanmıştır.
İçerik tamamıyla Akademik Danışmanın sorumluluğu altında olup TOBB ve TEPAV'ın görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

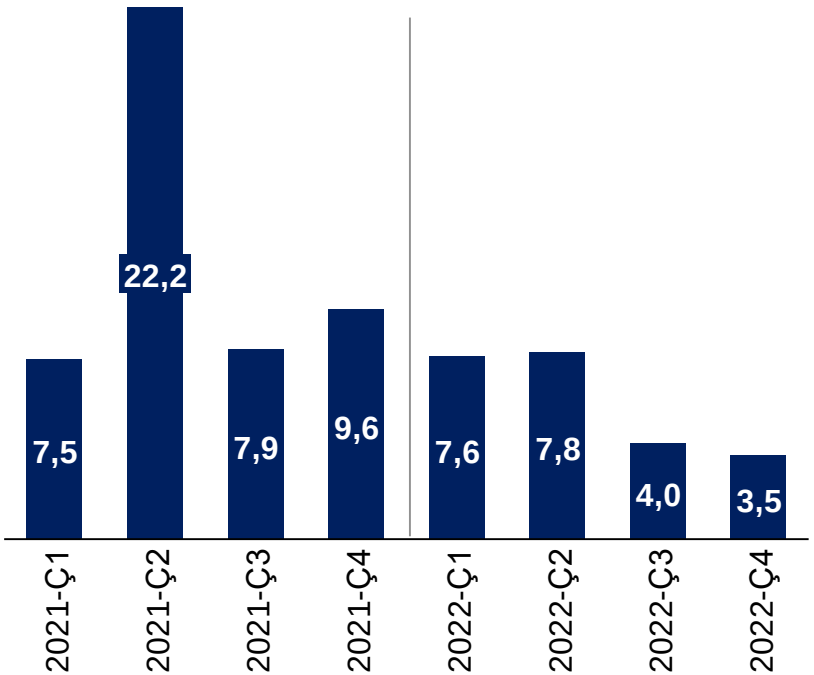
Büyüme, Üretim ve Satışlar

- Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH)
  - GSYİH büyümesi
  - Üretim, harcama ve gelir yönünden katkılar
- Üretim ve satışlar
  - Sanayi Üretim Endeksi (SÜE)
  - Perakende Satış Hacim Endeksi
- Öncü göstergeler
- Ekonomik Güven Endeksi
- Büyüme Tahminleri

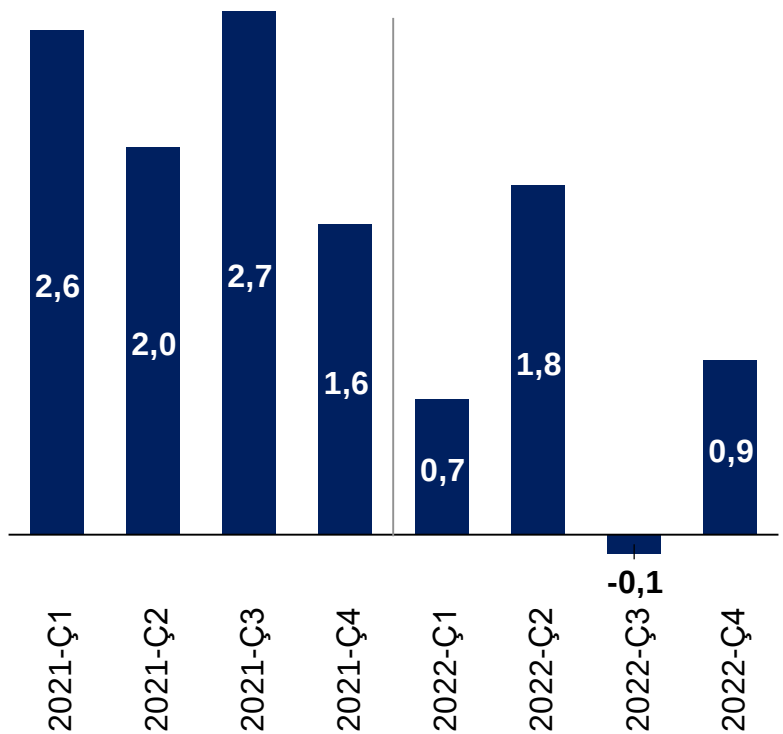
Yılın dördüncü çeyreğinde milli gelir %3,5 büyüme kaydetmiştir, 2022 yılı büyüme oranı %5,6'dır.

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış endeks büyüme eğiliminin güçlendiğine işaret etmektedir.

GSYİH büyüme hızı (%) 2021 Ç1 – 2022 Ç4

Bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim

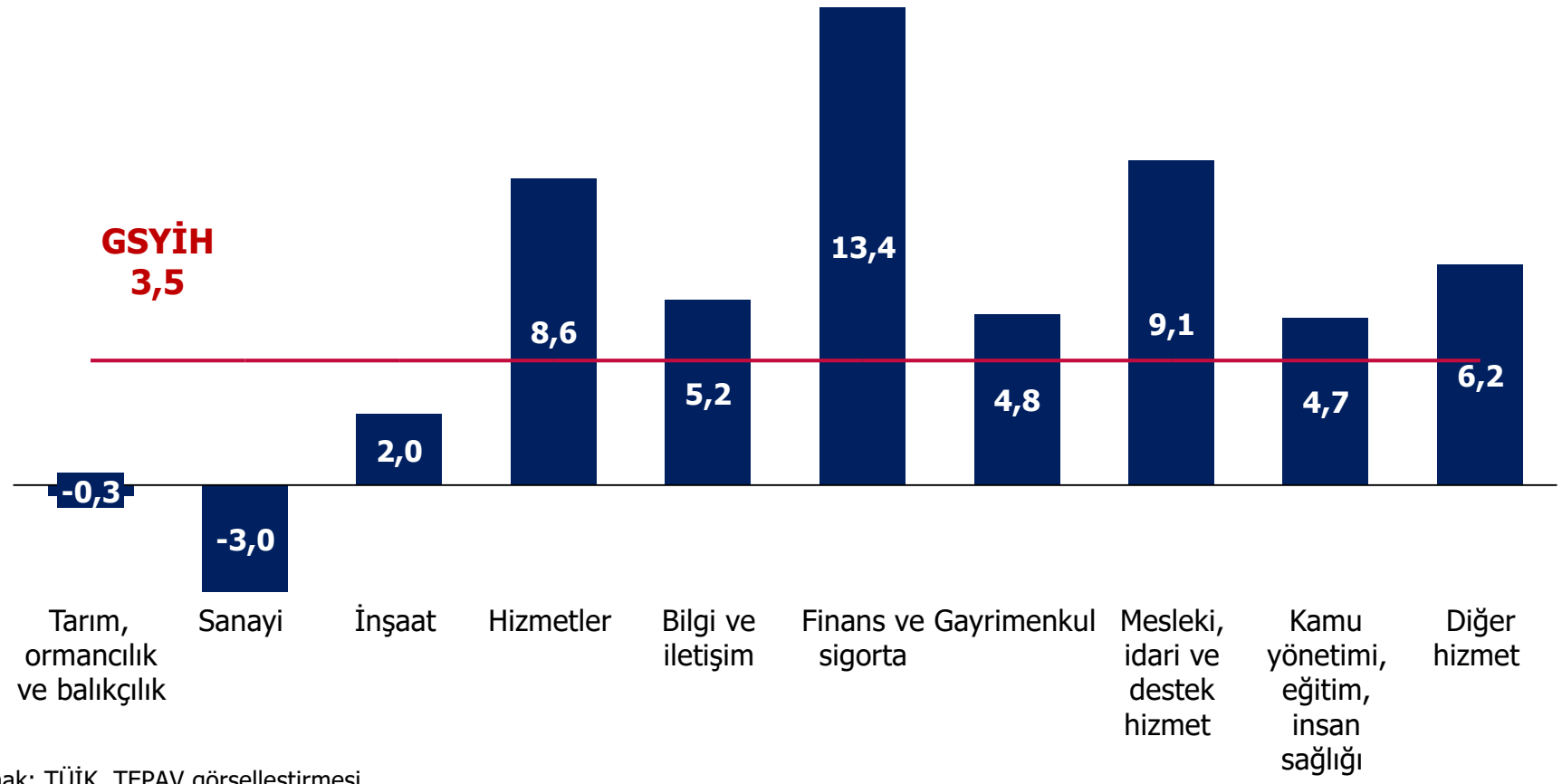

Bir önceki çeyreğe göre değişim (mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış)

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Finans ve hizmetler büyümeyi sürükleyen ana sektörlerdir.
Son çeyrekte tarım ve sanayi sektörleri daralırken, inşaat sektöründe toparlanma gözlenmiştir.

GSYİH iktisadi faaliyet kolları (bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim oranı, %) 2022 Ç4

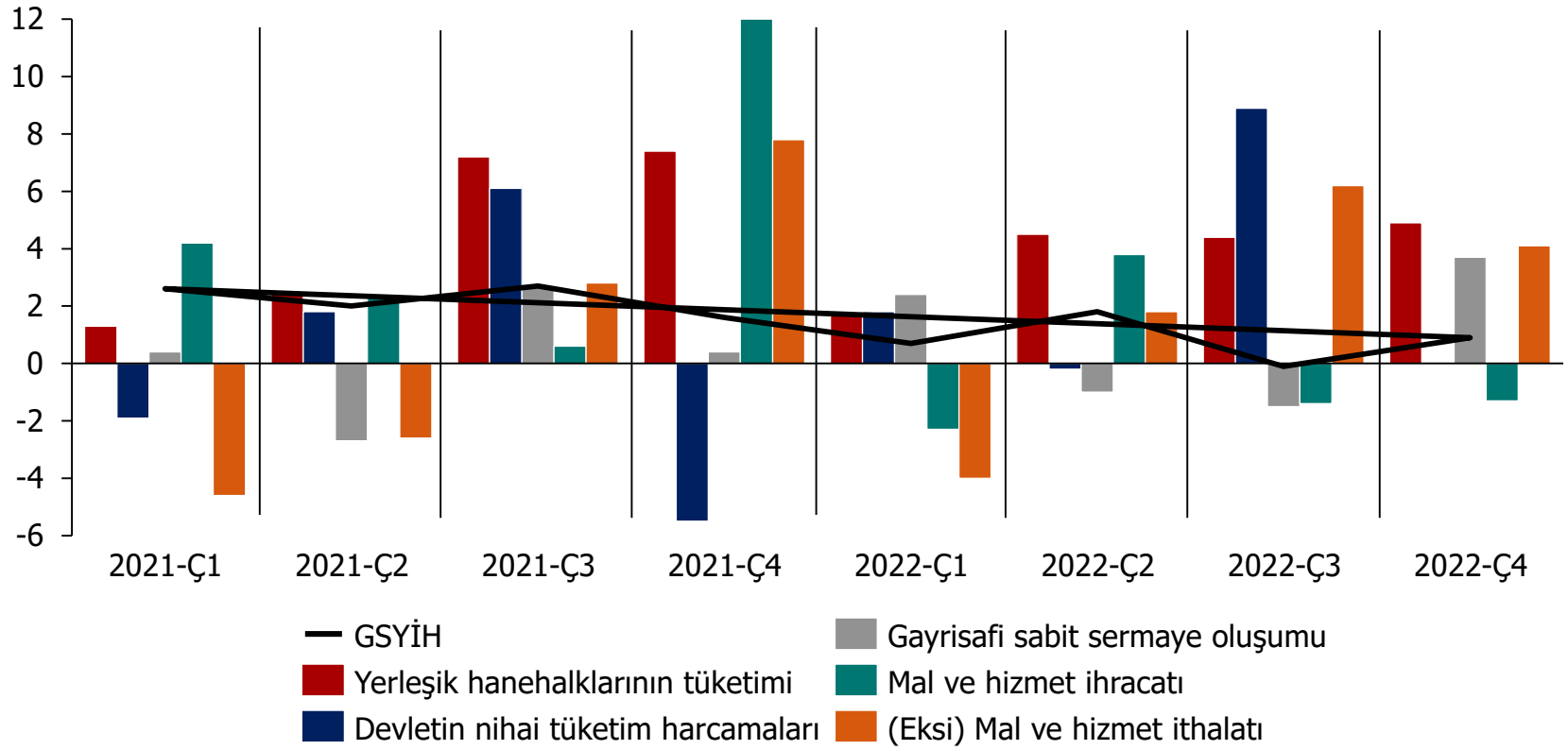

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Harcama tarafında ise tüketim ve yatırım harcamaları büyümeyi yukarı çekmektedir.

Net dış talep ve stok azalışı büyümeyi olumsuz etkilemiştir.

GSYİH harcama yöntemiyle bileşenler (bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim, %) 2021 Ç1 – 2022 Ç4

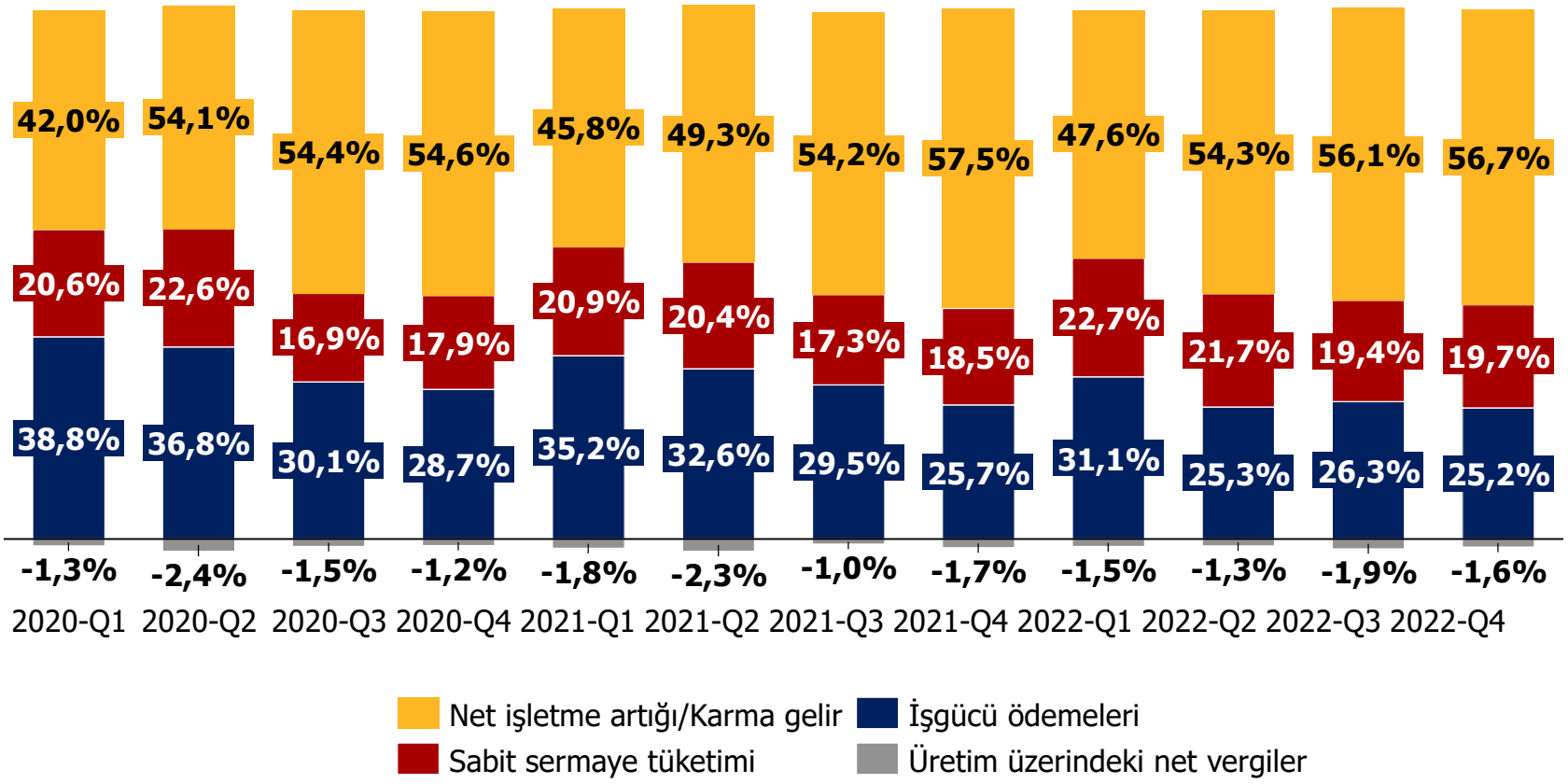

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

İşgücü ödemelerinin milli gelir içindeki payı önemli oranda gerilemiştir.

İşgücü ödemelerinin payı 2020'nin ilk çeyreğinden bu yana 13,6 puan gerilerken, net işletme artığı/karma gelirin payı 14,7 puan artmıştır.

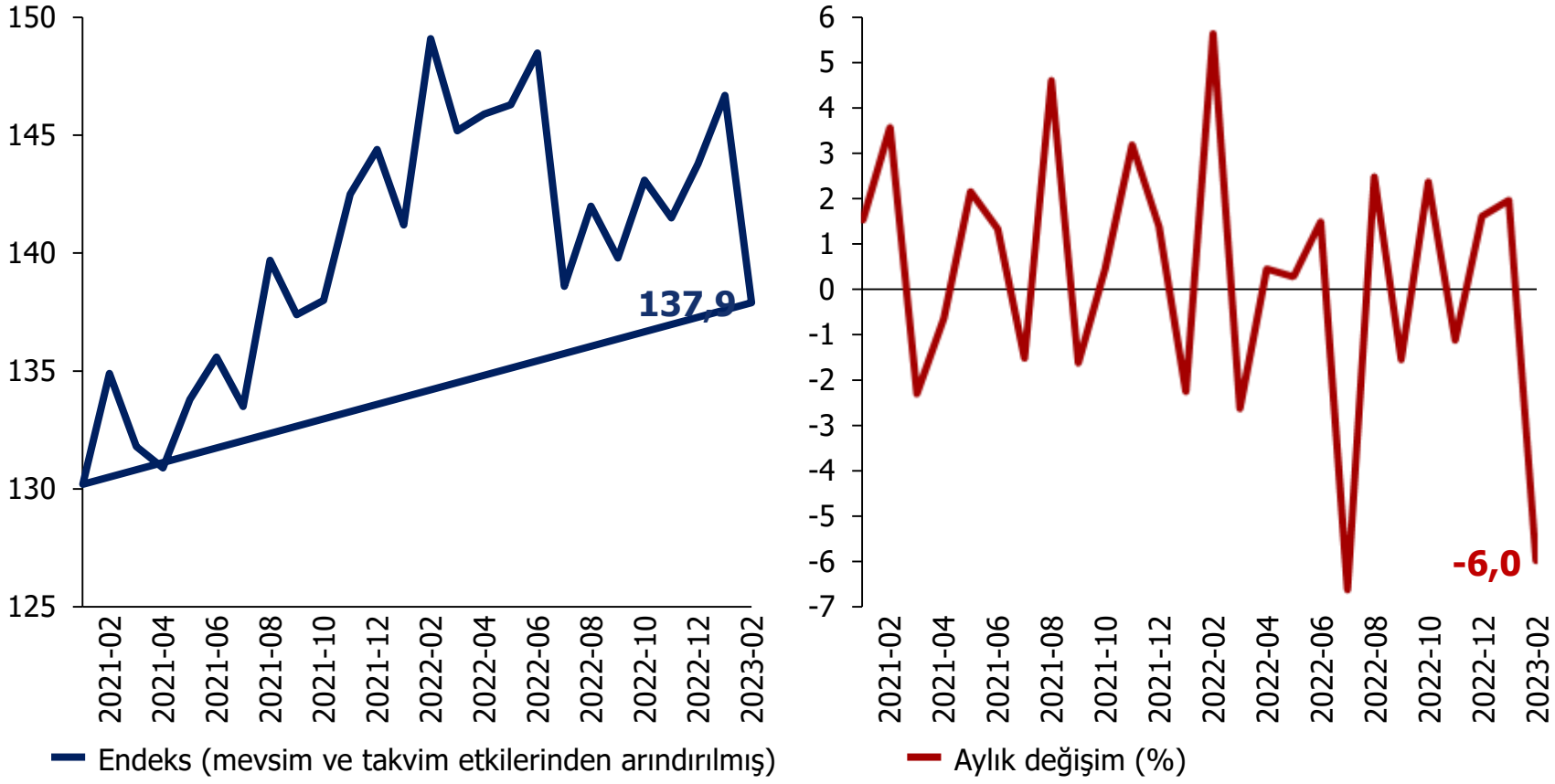
GSYİH gelir yöntemiyle bileşenler (GSYİH içindeki pay, %) 2020 Ç1 – 2022 Ç4

Kaynak: TÜİK, TEPAV hesaplamaları ve görselleştirmesi

Deprem sonrası Sanayi Üretim Endeksi (SÜE) hızlı bir düşüş göstermiştir.
SÜE, Şubat ayında bir önceki aya göre %6 oranında gerilemiştir.

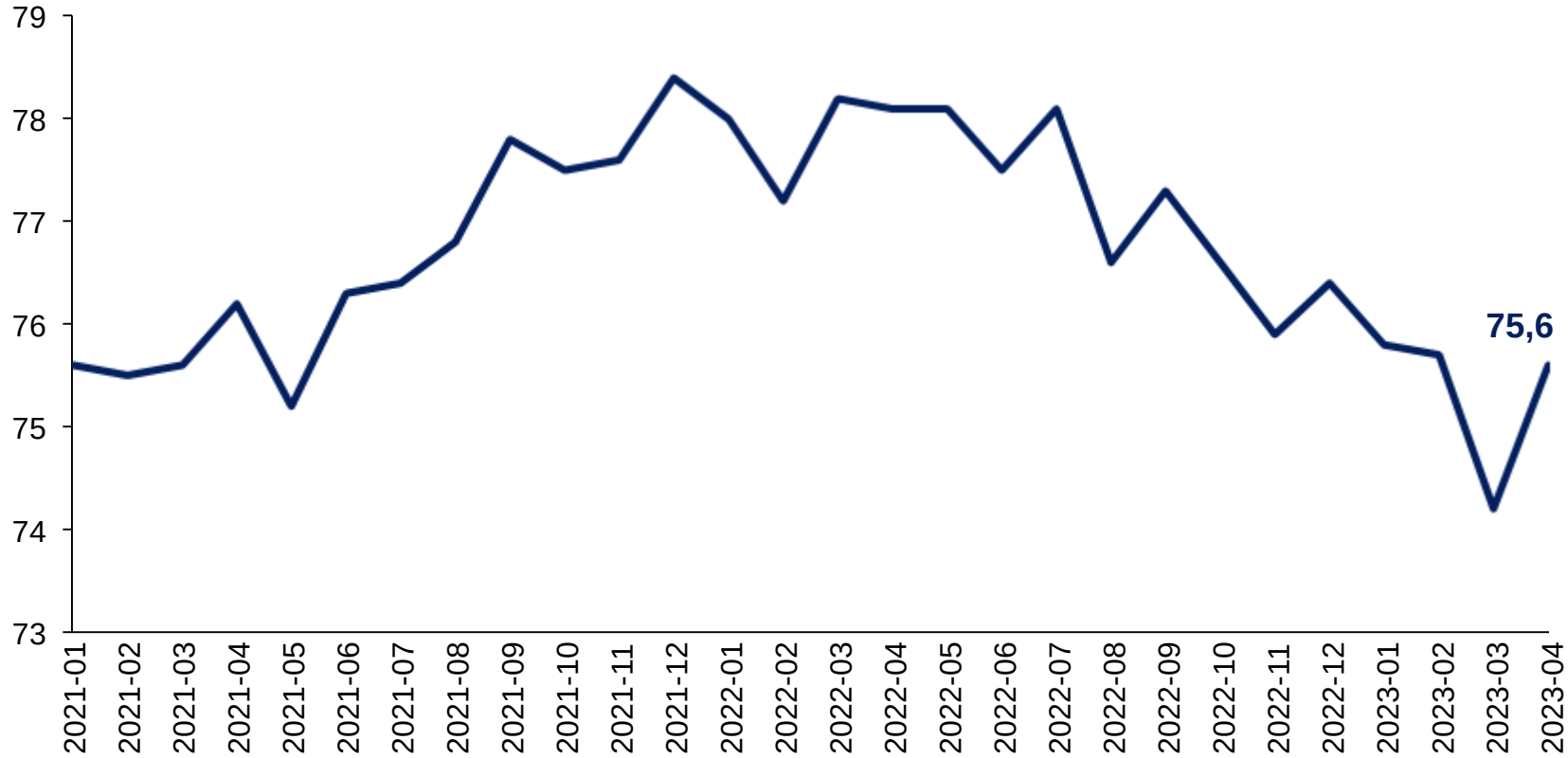
Sanayi Üretim Endeksi (Ocak 2021 – Şubat 2023)

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Nisan ayında imalat sanayinde Kapasite Kullanım Oranı (KKO) artmıştır.
KKO, Nisan ayında bir önceki aya göre %1,9 artarak 75,9 oranında gerçekleşmiştir.

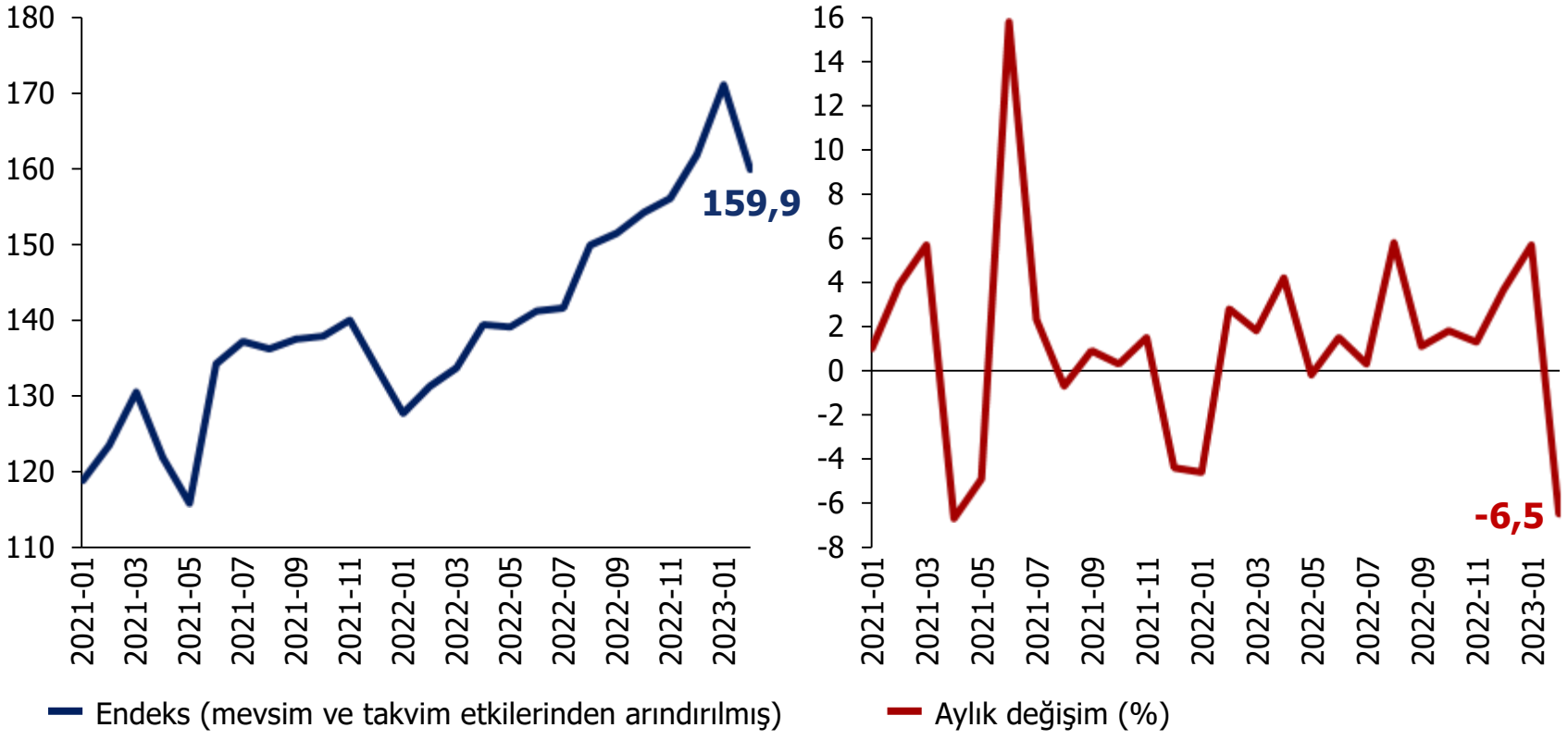
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (mevsim etkilerinden arındırılmış) Ocak 2021 – Nisan 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Perakende satışların artış eğilimi deprem sonrasında tersine dönmüştür.
Perakende Satış Hacim Endeksi, Şubat ayında bir önceki aya göre %6,5 gerilemiştir.

Perakende satış hacmi (Ocak 2021 –Şubat 2023)

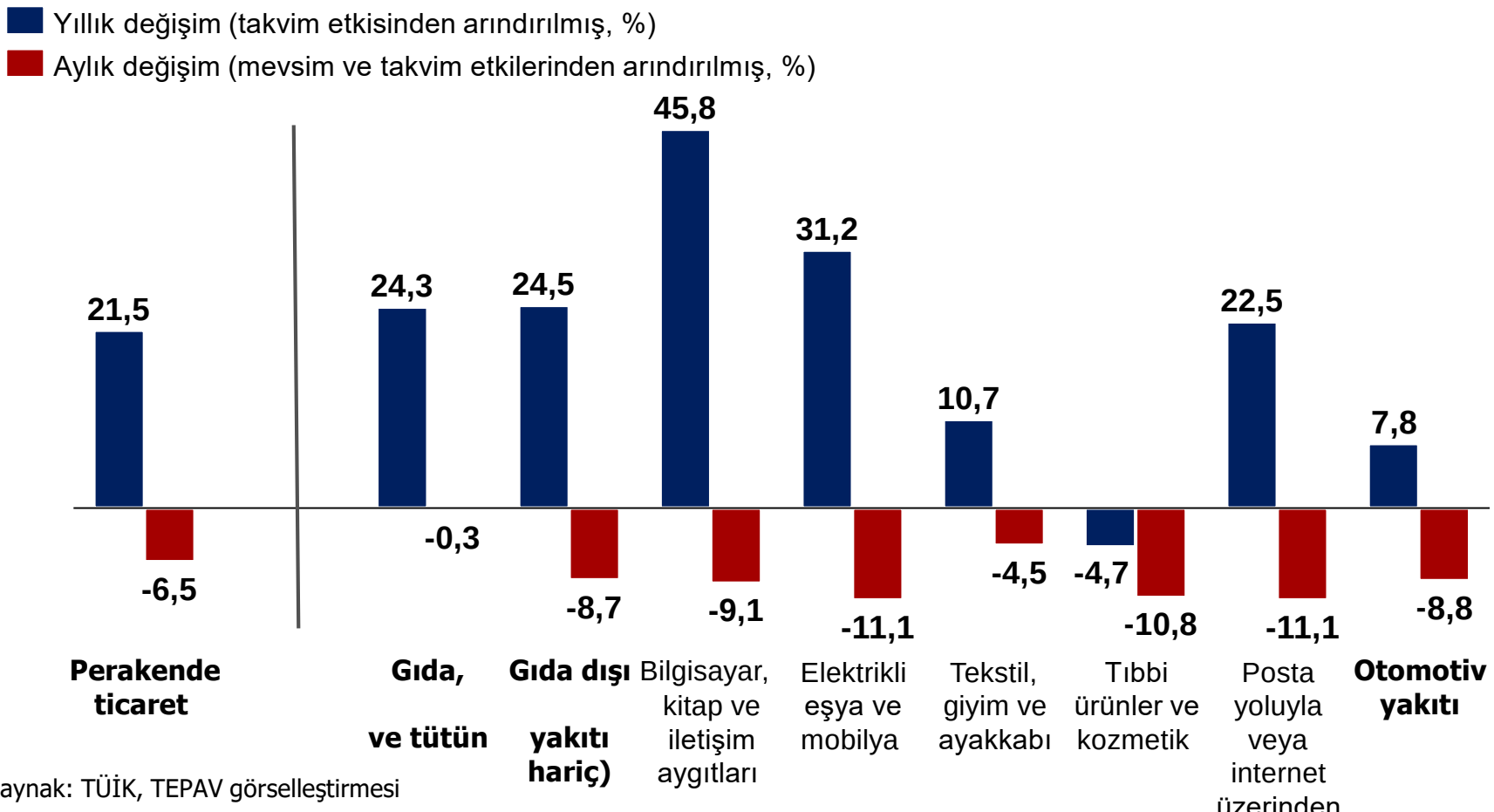

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Gıda dışı harcamalar (otomotiv yakıtı hariç) düşüşlerin temel kaynağını oluşturmaktadır.

Elektrikli eşya-mobilya ve tıbbi ürünlerin satışları geçen aya kıyasla %10'un üzerinde gerilemiştir.

Sektörlere göre perakende satış hacmi (Şubat 2023)

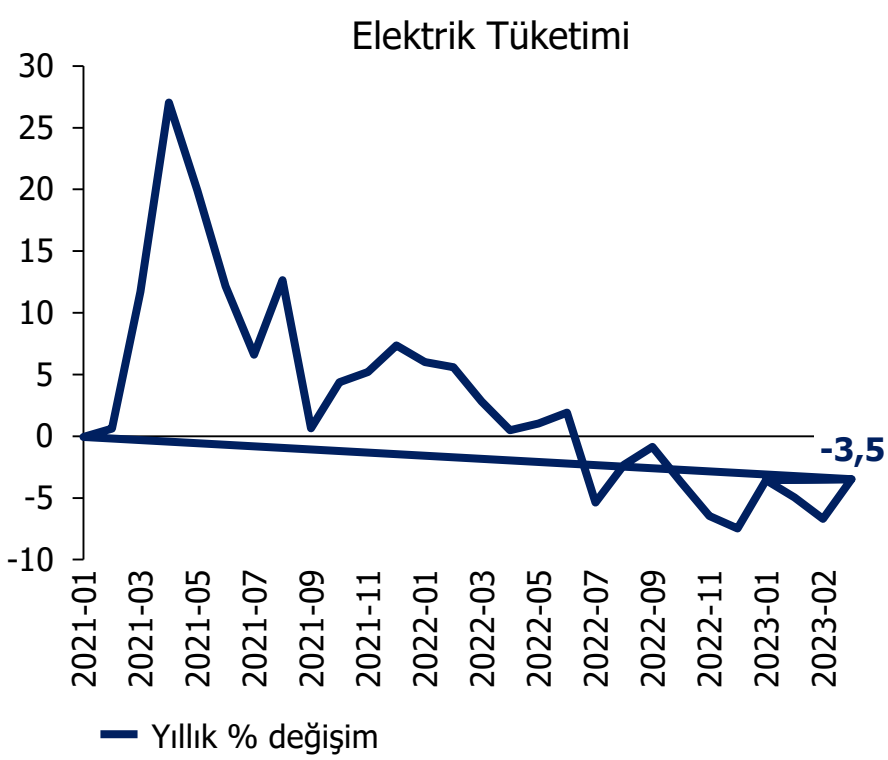

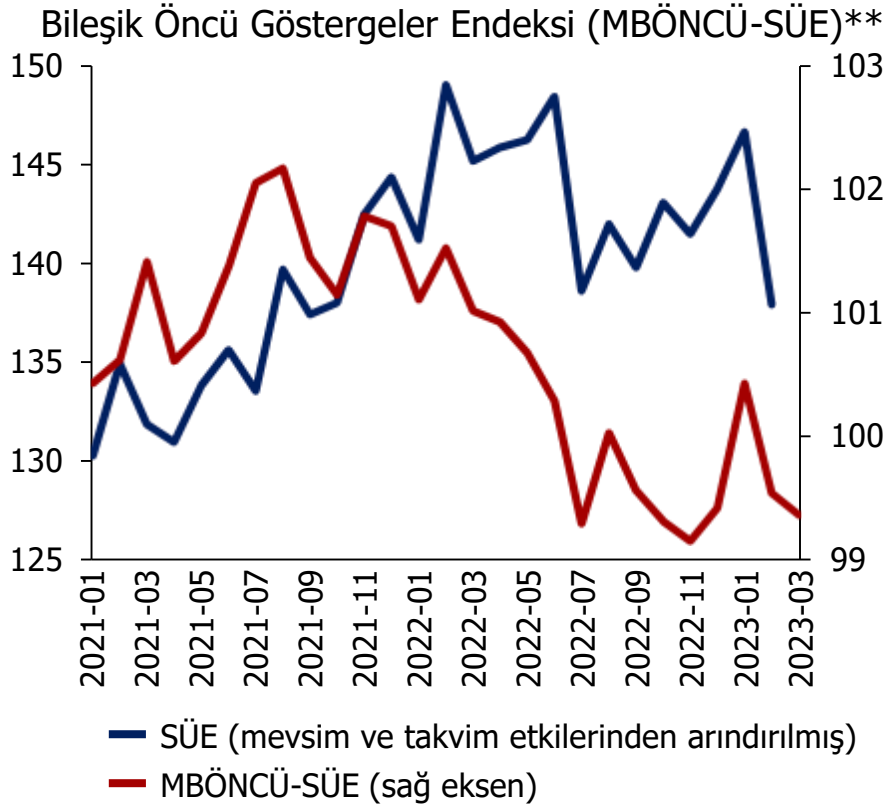
Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Birinci çeyreğe ilişkin diğer öncü göstergeler aşağı yönlüdür.

Deprem sonrasında elektrik tüketimindeki yavaşlama hızlanmış, Bileşik Öncü Göstergeler Endeksi de gerilemiştir.

Öncü Göstergeler (Ocak 2021 – Mart / Nisan 2023*)

Kaynak: TCMB, TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

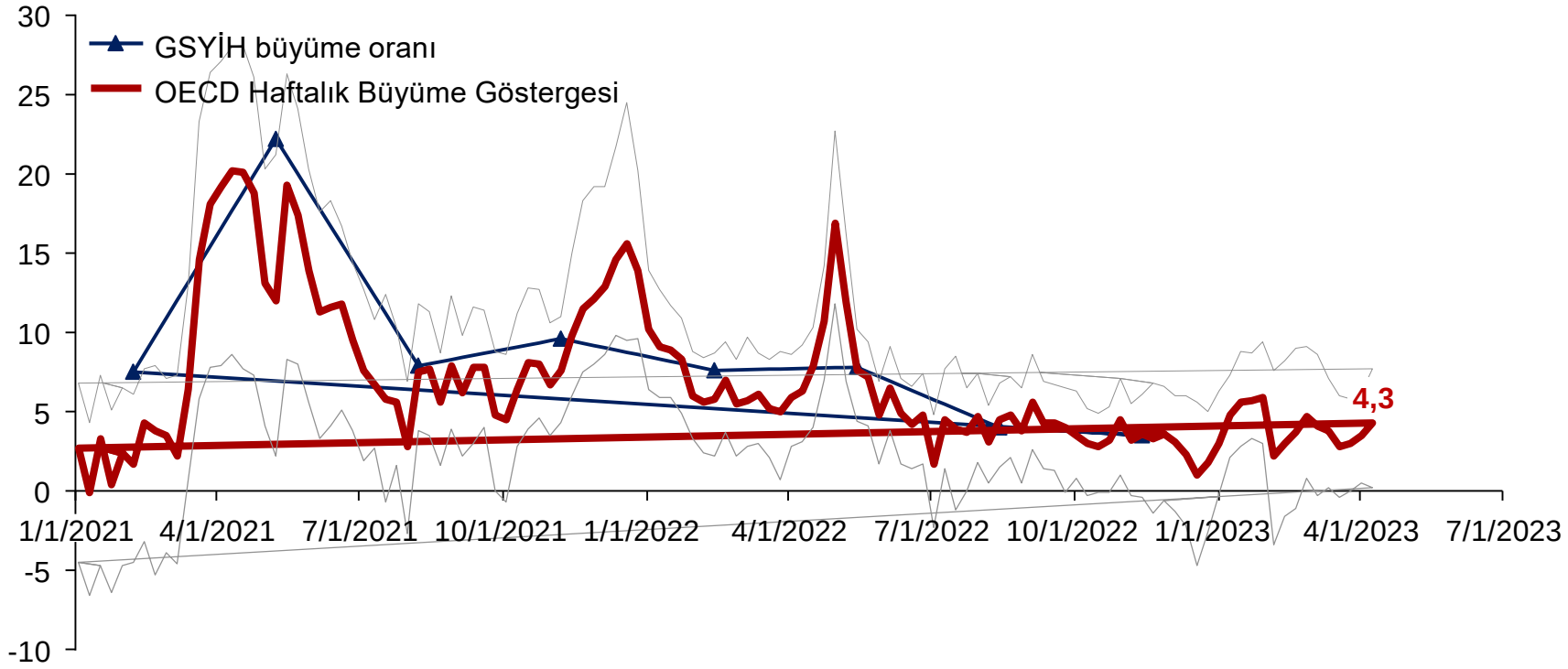
* MBÖNCÜ-SÜE Mart ayı, elektrik tüketimi ise 16 Nisan 2023 tarihi itibarıyladır.

** MBÖNCÜ-SÜE'yi oluşturan göstergeler: Elektrik üretim miktarı, satış miktarı ile ağırlıklandırılmış hazine ihalesi faiz oranı, ara malları ithalatı, TCMB İktisadi Yönelim Anketi - mamul mal stok miktarı ile ilgili soru, toplam istihdam miktarı ile ilgili soru, iç piyasadan alınan yeni siparişlerin miktarı ile ilgili soru ve ihracat piyasalarından alınan yeni sipariş miktarı ile ilgili soru

Yüksek frekanslı verilere dayalı büyüme göstergesi deprem sonrasında ivme kaybetmiş, sonrasında ise kısmen toparlanmıştır.

OECD Haftalık Büyüme Göstergesi, 9-15 Nisan haftasında %4,3 olarak hesaplanmıştır.

OECD Haftalık Büyüme Göstergesi* (OECD Weekly Tracker, %)
3 Ocak 2021 – 15 Nisan 2023

Kaynak: OECD, TEPAV görselleştirmesi

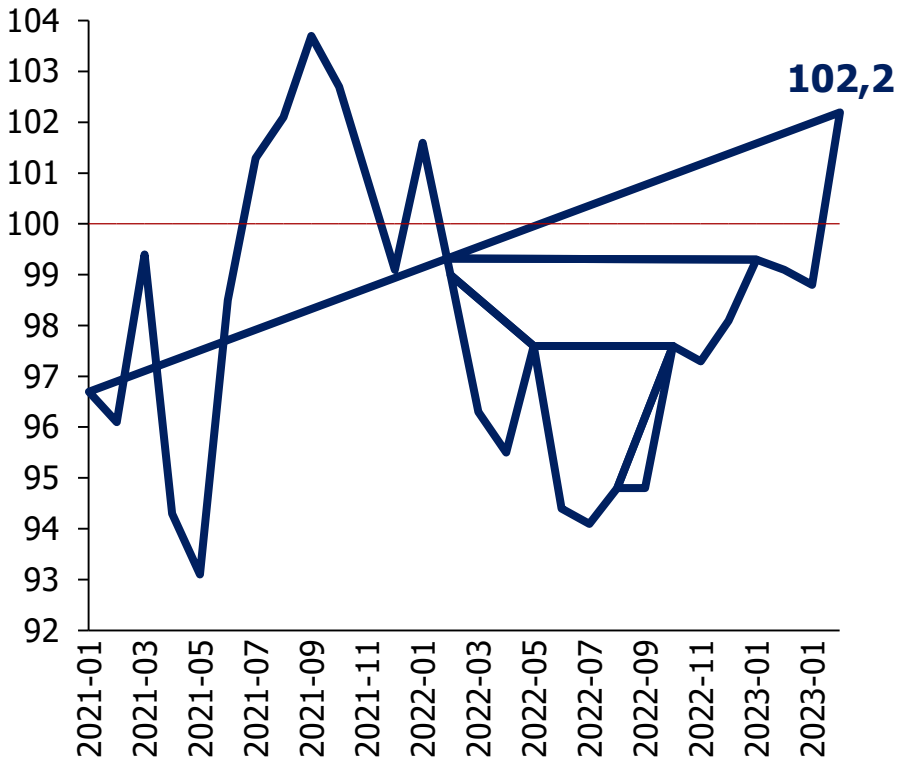
* OECD Haftalık Büyüme Göstergesi, makine öğrenmesi ve Google eğilim verilerini kullanarak ekonomik faaliyetin gerçek zamanlı, yüksek frekanslı ölçümüdür. Tüketim, işgücü piyasaları, konut, ticaret, endüstriyel faaliyetler ve ekonomik belirsizlikle ilgili arama davranışı hakkında ki bilgileri derlemektedir. OECD ve G20 ülkelerini kapsayan 46 ülke için üretilmekte ve yayınlanmaktadır. Alt ve üst bantlar yüzde 95 güven aralığını temsil etmekted ir.

Ekonomik Güven Endeksi Nisan ayında %3,5 oranında artarak 102,2 değerini almıştır.

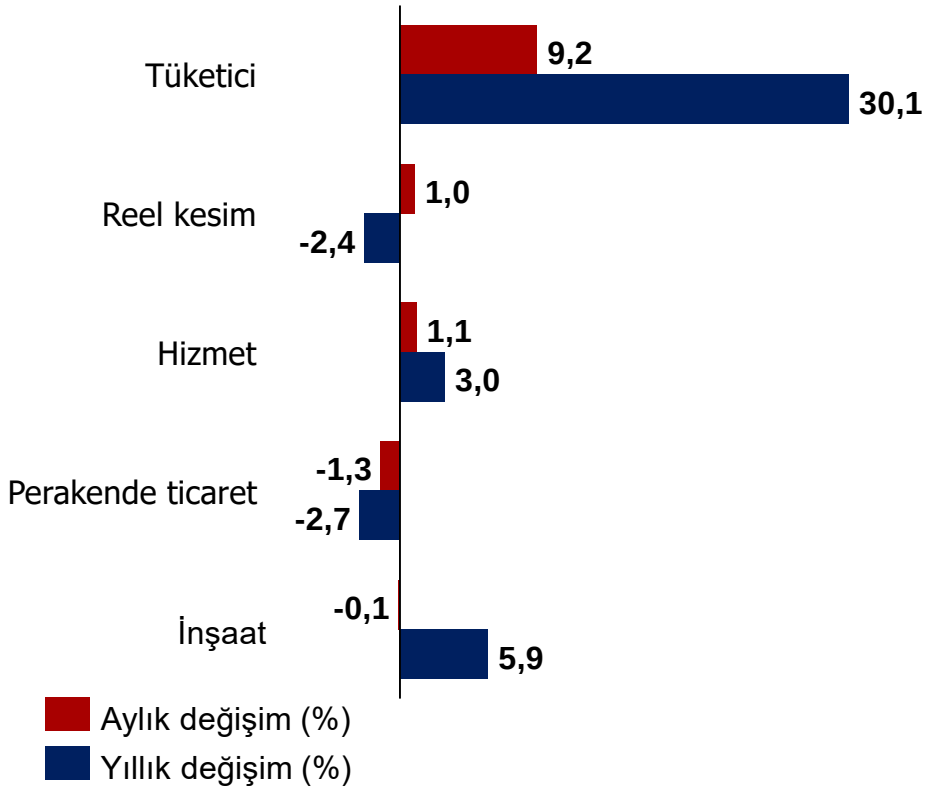
Tüketici güveni dışında sektörel güven endekslerindeki aylık değişimler sınırlıdır.

Ekonomik Güven Endeksi (mevsim etkisinden arındırılmış)

Ekonomik Güven Endeksi (Ocak 2021-Nisan 2023)

Sektörel Güven Endeksleri (Nisan 2023)

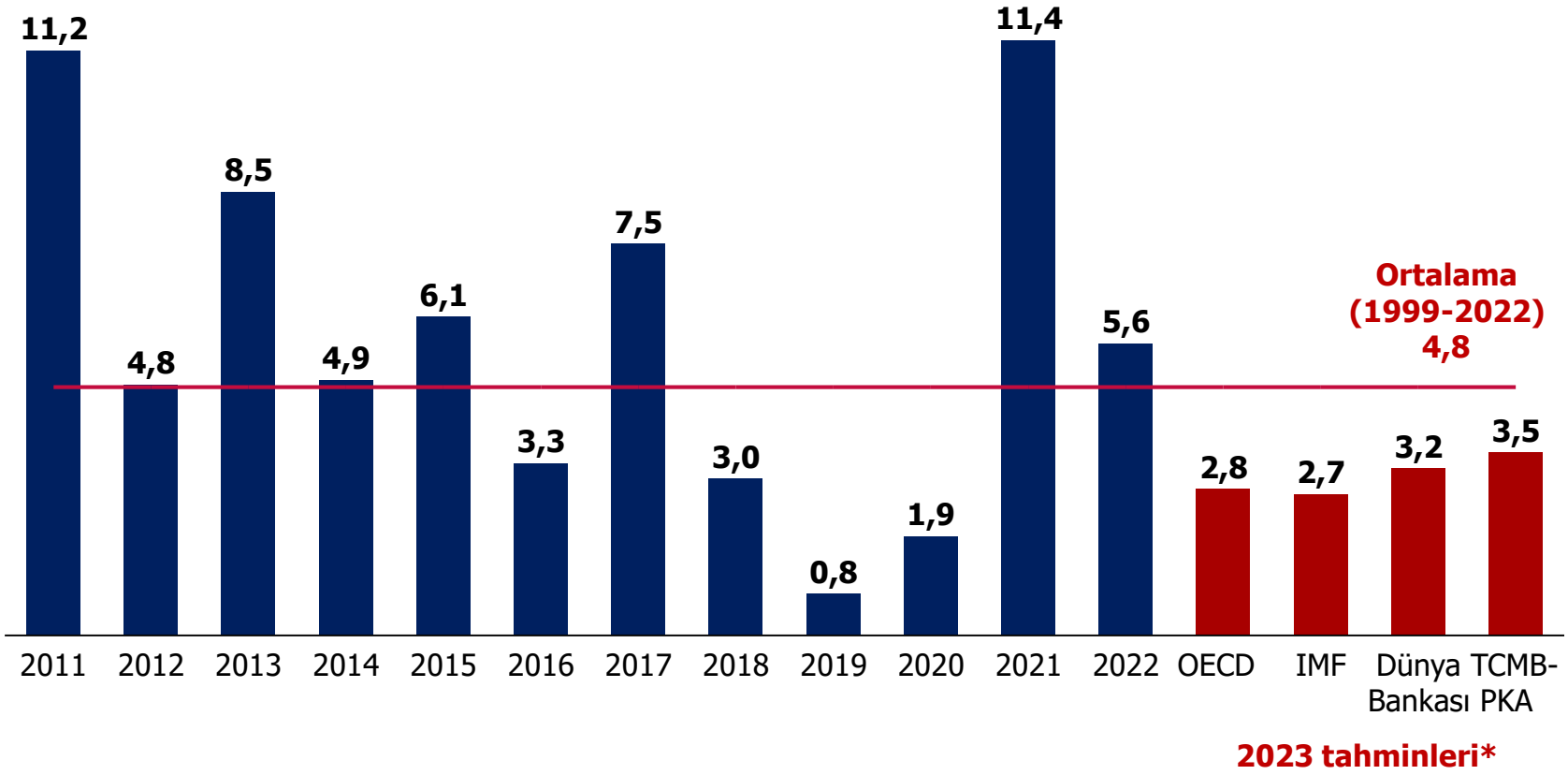

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Büyüme tahminleri 2023 yılı için %2,7 - 3,5 aralığındadır.

Nisan ayında IMF, 2023 yılı büyüme beklentisini %3'ten %2,7'ye güncellerken, Dünya Bankası %2,7'den %3,2'ye yükseltmiştir.

GSYİH büyüme oranları (%) 2011 – 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

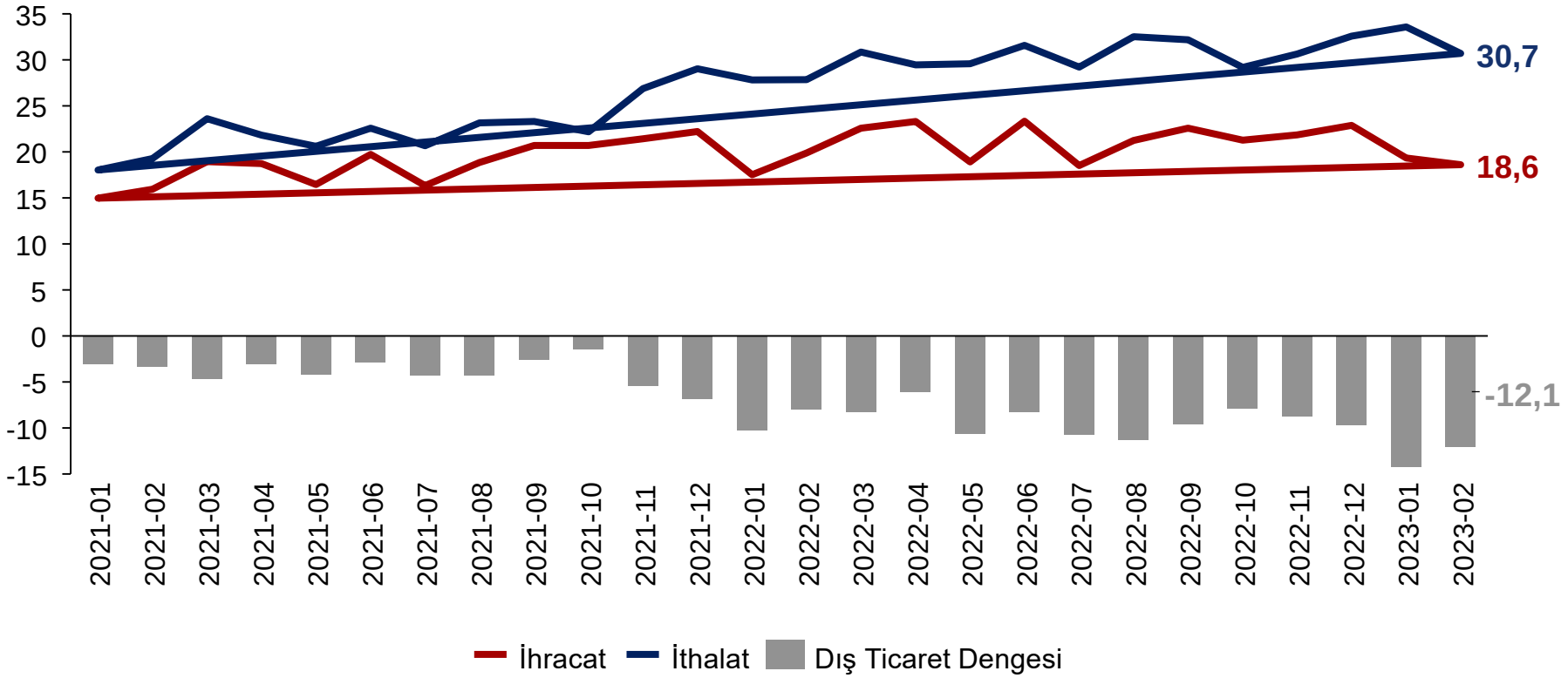
* IMF – Nisan 2023 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD – Mart 2023 Ekonomik Görünüm Ara Raporu, Dünya Bankası – Nisan 2023 Avrupa ve Orta Asya Ekonomik Güncelleme Raporu ve TCMB Nisan 2023 Piyasa Katılımcılar Anketi (PKA) verileridir.

Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

- Dış ticaret
  - İhracat ve ithalat
  - Karşılama oranı
  - Turizm
- Cari denge ve finansmanı
  - Cari işlemler dengesi
  - Cari işlemler dengesi ve finansman kalemleri
- Merkez Bankası rezervleri
- Cari denge tahminleri

Şubat ayında ihracat %6,4 oranında gerilerken, ithalat %10,1 artmıştır.
Dış ticaret açığı ise %51,4 artarak 12,1 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

İhracat, ithalat ve dış ticaret dengesi (milyar dolar) Ocak 2021 – Şubat 2023

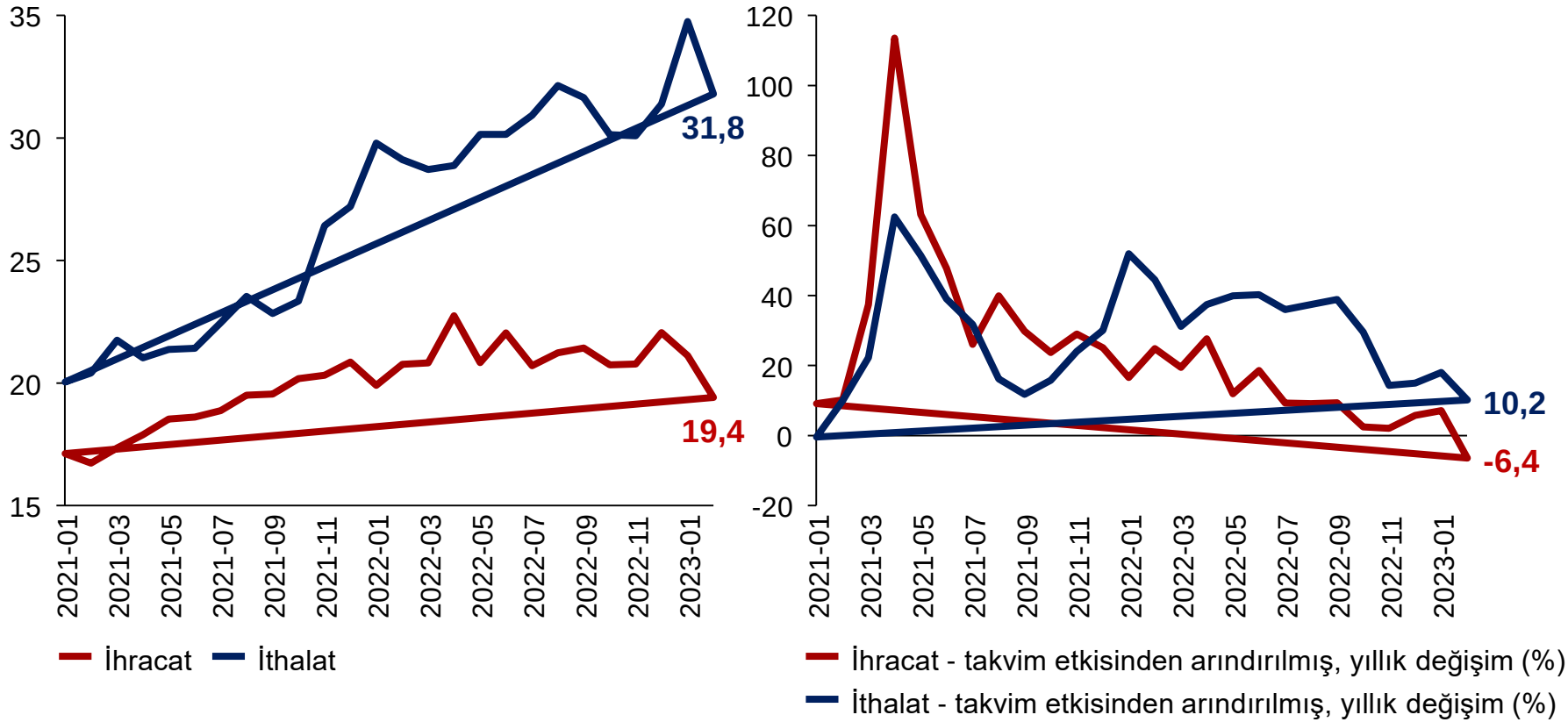

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

İhracat ivme kaybetmiş ve Şubat ayında yıllık olarak gerilemiştir.

Şubat ayı itibarıyla ithalatta %10,2 artış, ihracatta ise %6,4 düşüş gerçekleşmiştir.

İhracat ve ithalat (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, milyar dolar ve %)
Ocak 2021 – Şubat 2023

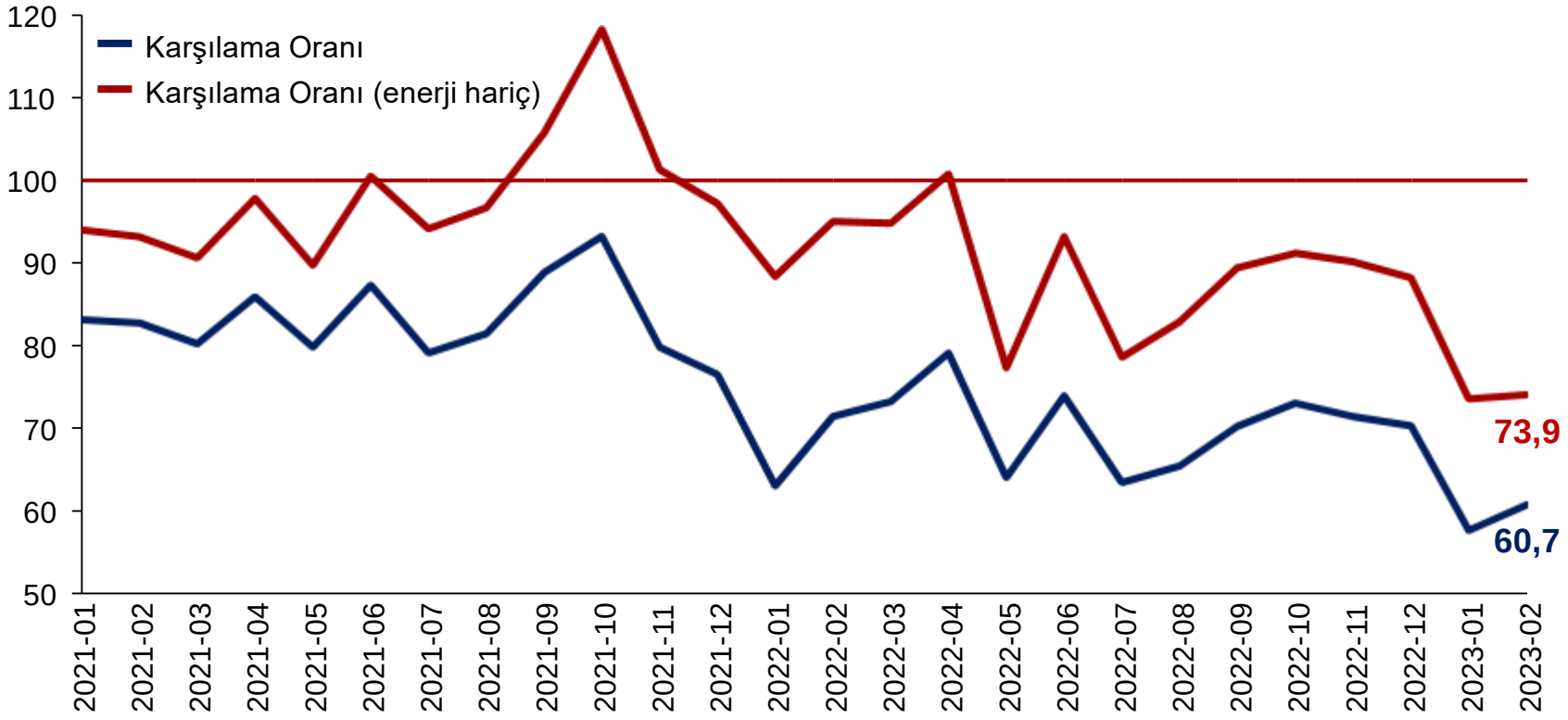

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

İhracatın ithalatı karşılama tarihi düşük düzeylerdedir.

Şubat ayı itibarıyla enerji hariç kalemlerde karşılama oranı %73,9'dur.

İhracatın ithalatı karşılama oranı (%) Ocak 2021 – Şubat 2023

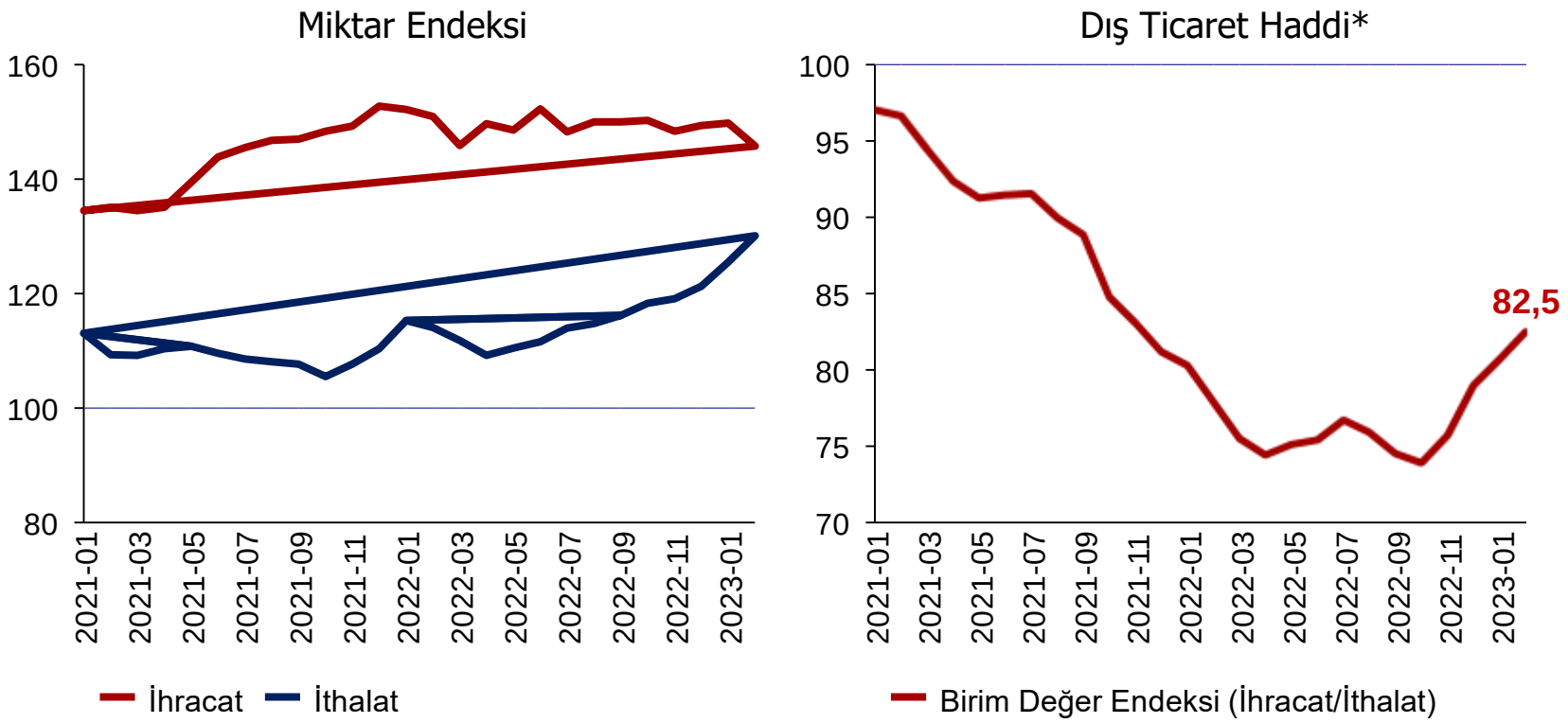

Kaynak: TÜİK, TCMB ve TEPAV görselleştirmesi

Miktar olarak ihracat düşerken, ithalat artmaktadır.

Dış ticaret haddi ise yükseliş eğilimindedir.

Dış ticaret endeksleri (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, 3 aylık hareketli ortalama)
Ocak 2021 – Şubat 2023

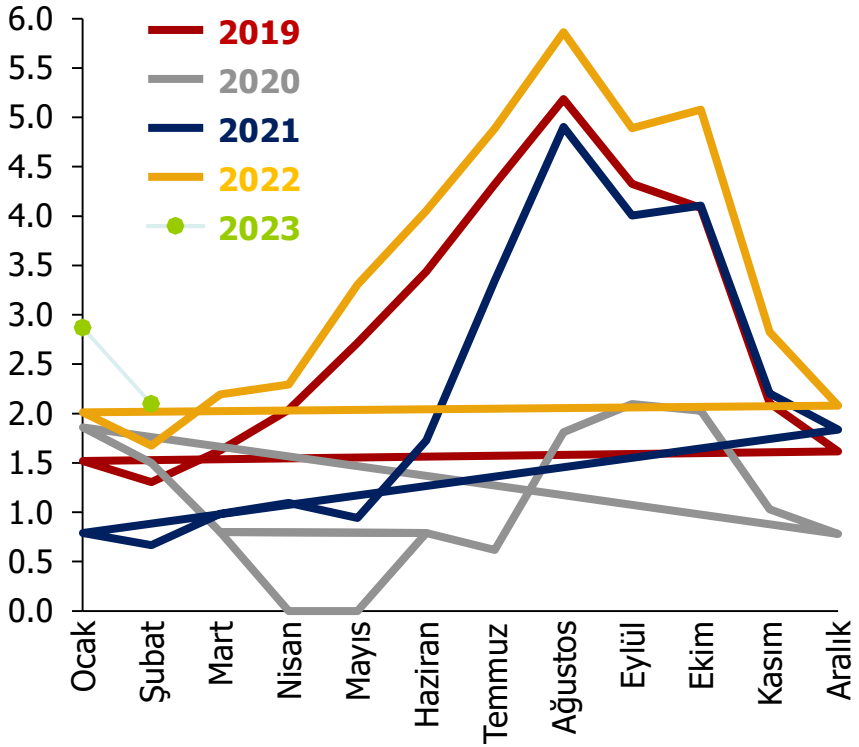
Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi
*Uluslararası Standart Ticaret Sınıflamasına göre aylık dış ticaret hadleri verisidir.

Ocak-Şubat aylarında turizm gelirleri bir önceki yılın %34,6 üzerinde gerçekleşmiştir.

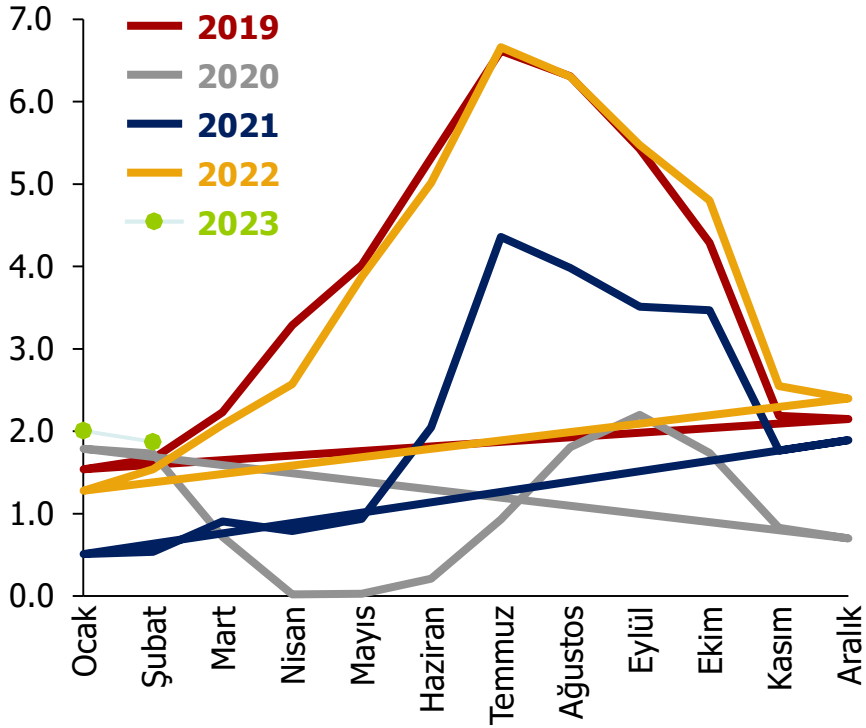
Yabancı ziyaretçi sayılarında da son 5 yılın en yüksek düzeylerine ulaşılmıştır.

Turizm geliri ve ziyaretçi sayısı* (Ocak 2019 – Şubat 2023)

Toplam Seyahat Gelirleri (milyar dolar)

Yabancı Ziyaretçi Sayısı (milyon kişi)

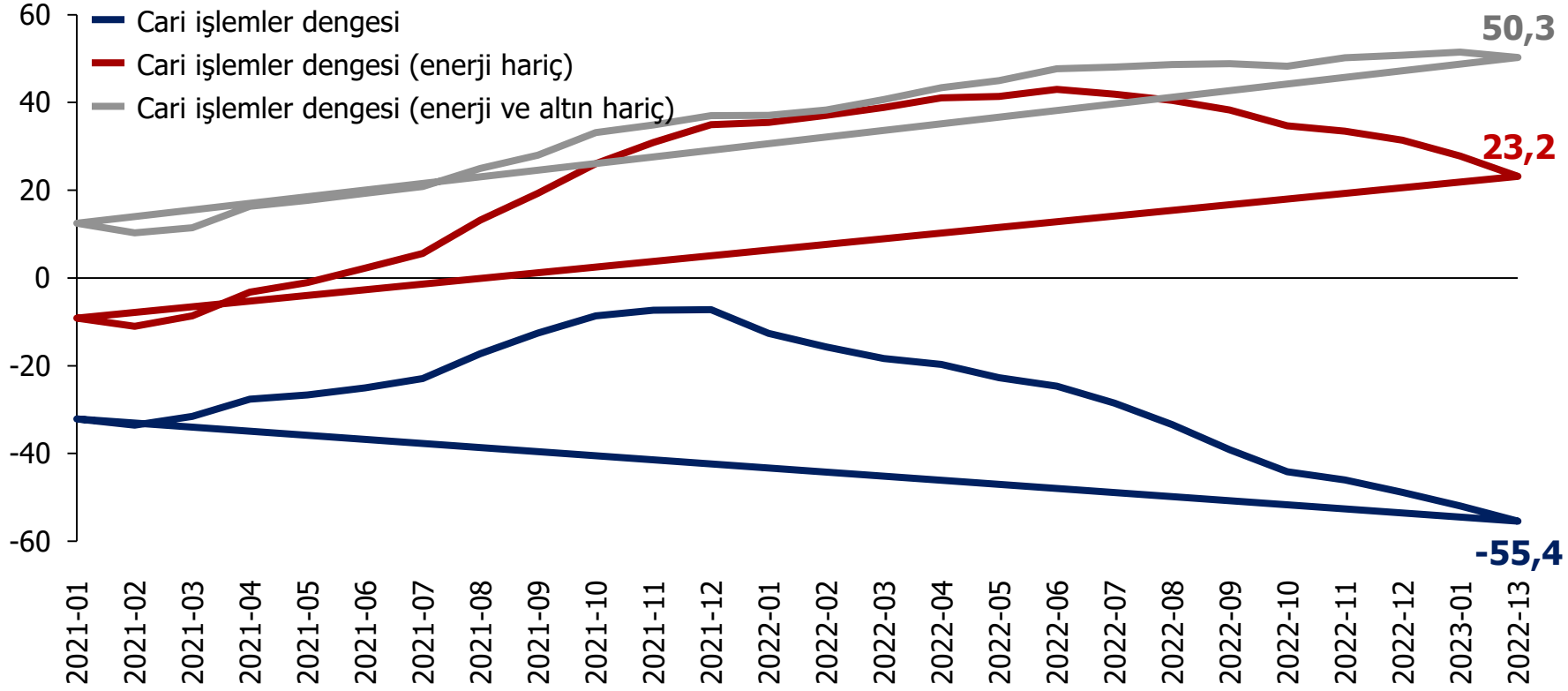

Kaynak: TCMB, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve TEPAV görselleştirmesi

* 2012-2022 dönemini kapsayan turizm verilerinde iyileştirmeler yapılmış ve seyahat gelirleri toplam 22,4 milyar dolar yukarı yönlü güncellenmiştir. Güncellemelerin yaklaşık %80'i son dört yıla aittir. Detaylı bilgi için bakınız: https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/05f36989-b846-4b13-bb85-40c865c066e1/duyuru20221111.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-05f36989-b846-4b13-bb85-40c865c066e1-ohBvgrX

Cari işlemler dengesinde kötüleşme eğilimi devam etmektedir.
Şubat ayında cari açık 8,8 milyar dolar gerçekleşmiş, yıllık olarak ise 55,4 milyar dolara yükselmiştir.

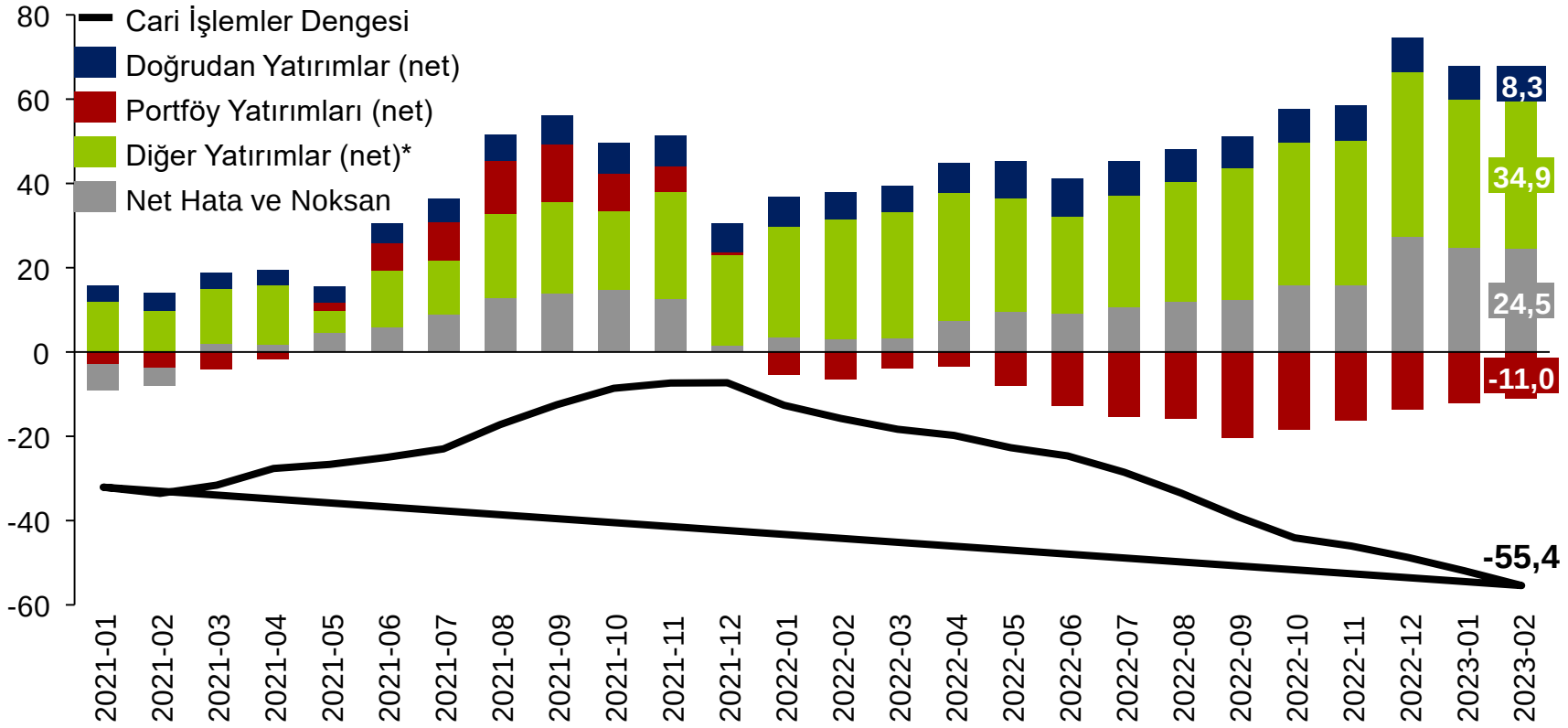
Cari işlemler dengesi (12 aylık birikimli, milyar dolar) Ocak 2021 – Şubat 2023

Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

Şubat ayı itibarıyla en büyük finansman kalemi kredi ve mevduatlardan oluşan diğer yatırımlardır ve 34,9 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.
Kaynağı henüz belirlenemeyen sermaye girişleri ise 24,5 milyar dolar düzeyindedir.

Cari işlemler dengesi ve finansman kalemleri (12 aylık birikimli, milyar dolar) Ocak 2021 - Şubat 2023

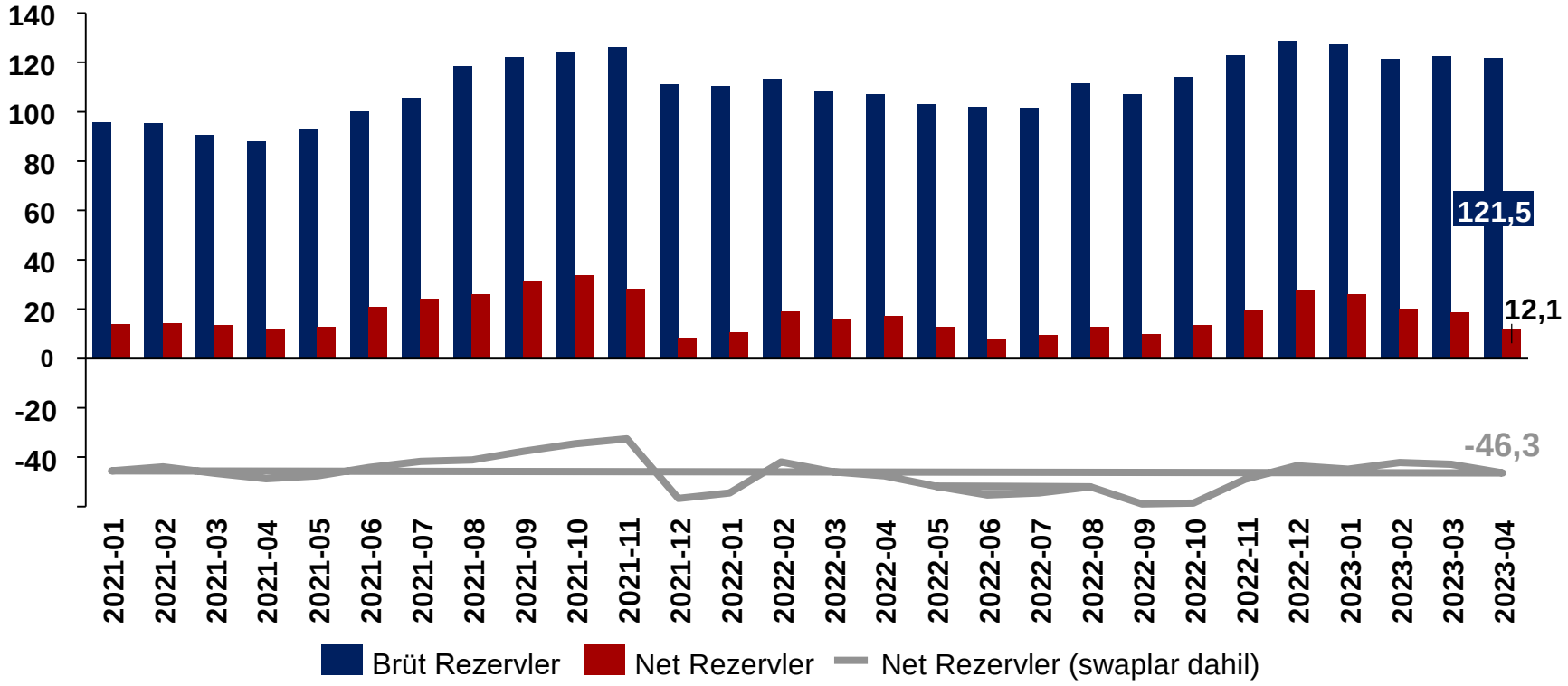

Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi
* Diğer yatırımlar, doğrudan yatırım, portföy yatırımları ya da rezerv varlık dışında kalan tüm finansal işlemleri içermektedir. Efektif ve mevduatlar, krediler ve ticari krediler ana kalemlerdir.

Merkez Bankası net rezervleri 2022 yıl sonuna göre 15,5 milyar dolar düşüş kaydetmiştir.

Brüt rezervlerdeki değişim ise 7,2 milyar dolardır.

Merkez Bankası rezervleri (milyar dolar) Ocak 2021 – Nisan 2023*

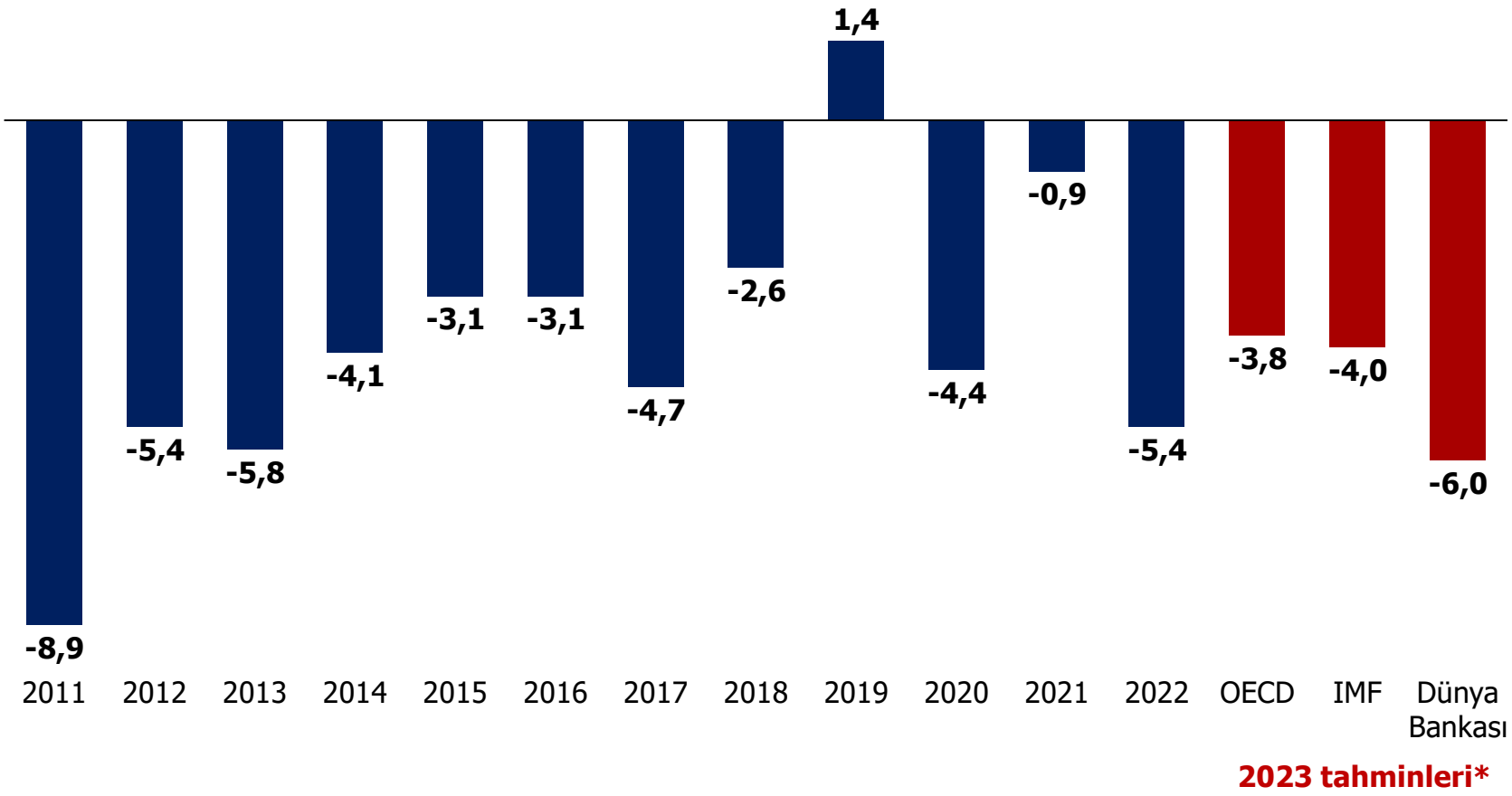

Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi
* 14 Nisan 2023 tarihi itibarıyladır.

Uluslararası kuruluşların 2023 yılı cari açık /GSYİH tahminleri %3,8 – 6,0 aralığındadır.

Nisan ayında Dünya Bankası, 2023 yılı beklentisini %4,9'dan %6,0'ya güncellemiştir.

Cari işlemler dengesi / GSYİH (%) 2011 - 2023

Kaynak: TÜİK, TCMB, TEPAV görselleştirmesi

* IMF – Nisan 2023 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD - Kasım 2022 Ekonomik Görünüm Raporu, Dünya Bankası - Nisan 2023 Avrupa ve Orta Asya Ekonomik Güncelleme Raporu verileridir.

İstihdam ve İşsizlik*

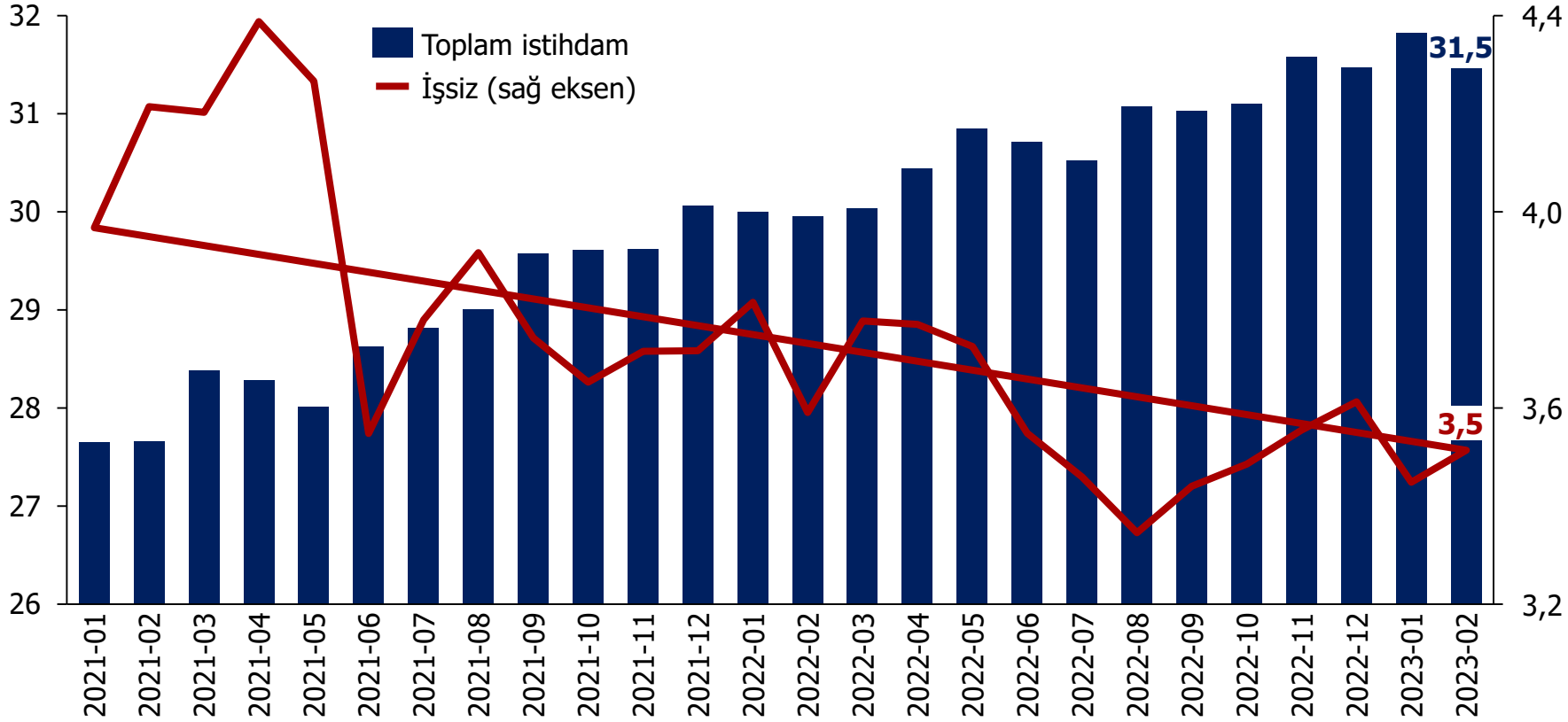
- Toplam istihdam ve işsiz sayıları
- İşgücüne katılım ve işsizlik oranları
- Kadın ve genç işsizlik oranları
- Geniş tanımlı işsizlik oranları
  - Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünleşik oranı
  - İşsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranı
  - Atıl işgücü oranı

* Hanehalkı İşgücü Araştırması Şubat ayı anket uygulaması, ülkemizde yaşanan deprem felaketi nedeniyle Adıyaman, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya ve Osmaniye illerinde yapılamamıştır. Bu illerdeki örnek hane sayısının örneklem içerisindeki payı %7,8'dir. Şubat ayı bülteninde yer alan sonuçlar anket uygulaması gerçekleştirilebilen iller üzerinden Türkiye bazında tahmin verecek şekilde ağırlıklandırma yapılarak hesaplanmıştır. Belirtilen illerde uygulama gerçekleştirilemediği için, depremin etkisi göstergelere yansıtılamamış olup ilerleyen dönemde alan uygulamasına başlanabilmesi ile birlikte TÜİK, geçmiş dönemlere ait deprem etkisinin ölçülmesi ile ilgili çalışmaları yapmayı planlamaktadır.

Şubat ayında istihdam gerilerken işsiz sayısı artmıştır.

İstihdam bir önceki aya göre 361 bin gerilemiş, işsiz sayısı ise 65 bin yükselmiştir.

Toplam istihdam ve işsiz (mevsim etkisinden arındırılmış, milyon kişi)
Ocak 2021 – Şubat 2023

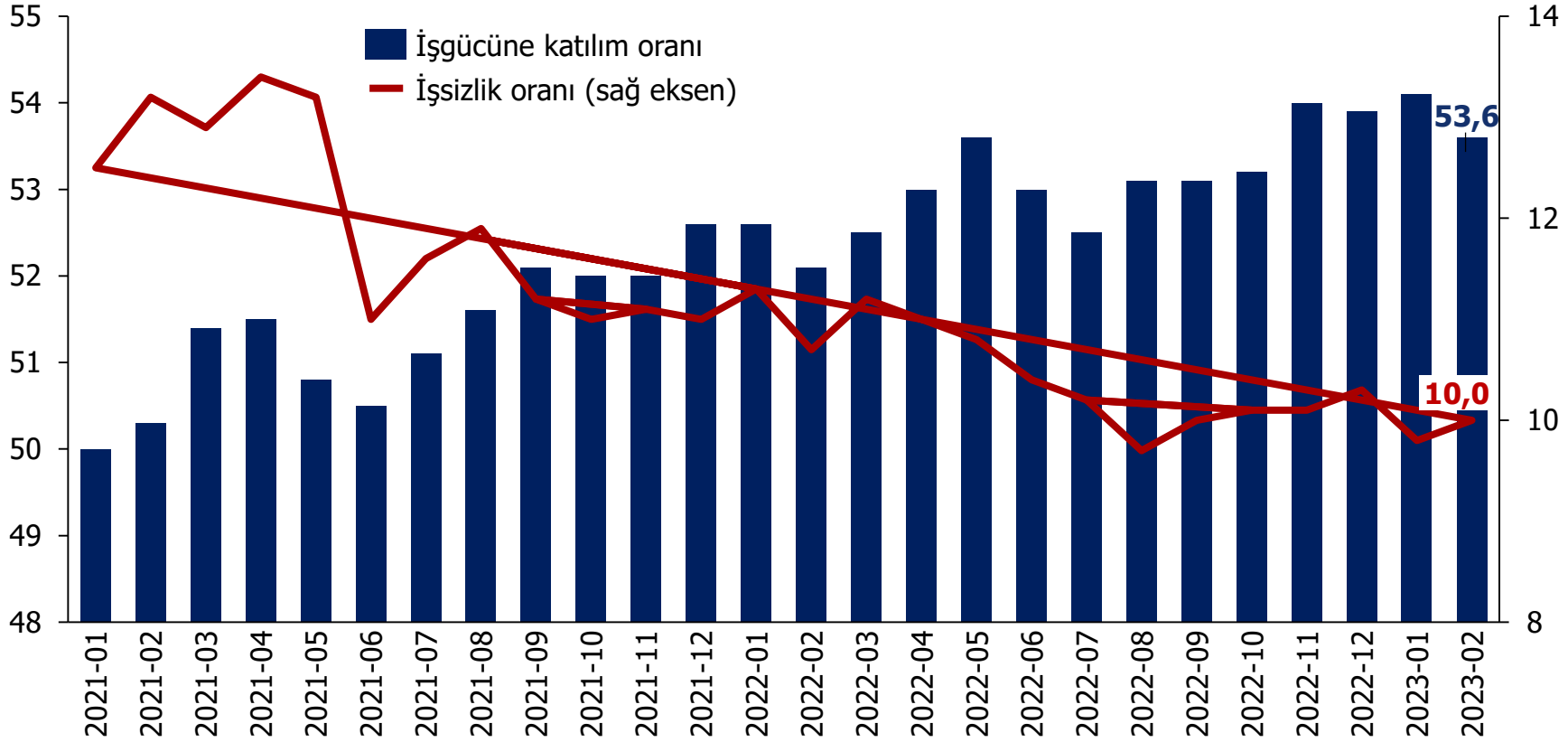

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Şubat ayında işsizlik oranı tekrar çift haneye yükselmiştir.

İşgücüne katılım oranı ise 0,5 puan düşerek %53,6'ya gerilemiştir.

İşsizlik ve işgücüne katılım oranı (mevsim etkisinden arındırılmış, %)
Ocak 2021 – Şubat 2023

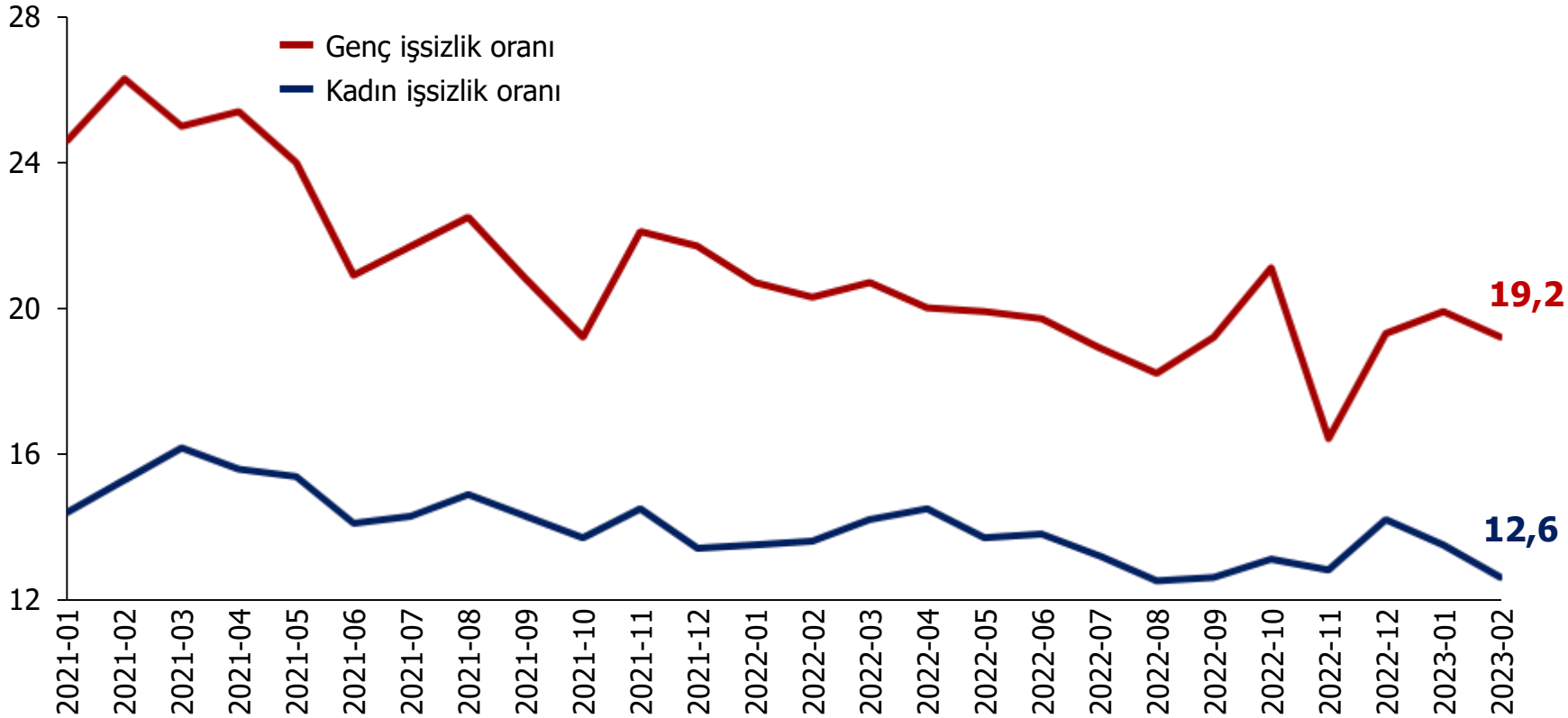

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Kadın ve genç işsizlik oranları gerilemiştir.

Şubat ayında işsizlik oranları kadınlarda 0,7 puan, gençlerde ise 0,9 puan gerilemiştir.

Genç ve kadın işsizlik oranları (mevsim etkisinden arındırılmış, %)
Ocak 2021 – Şubat 2023

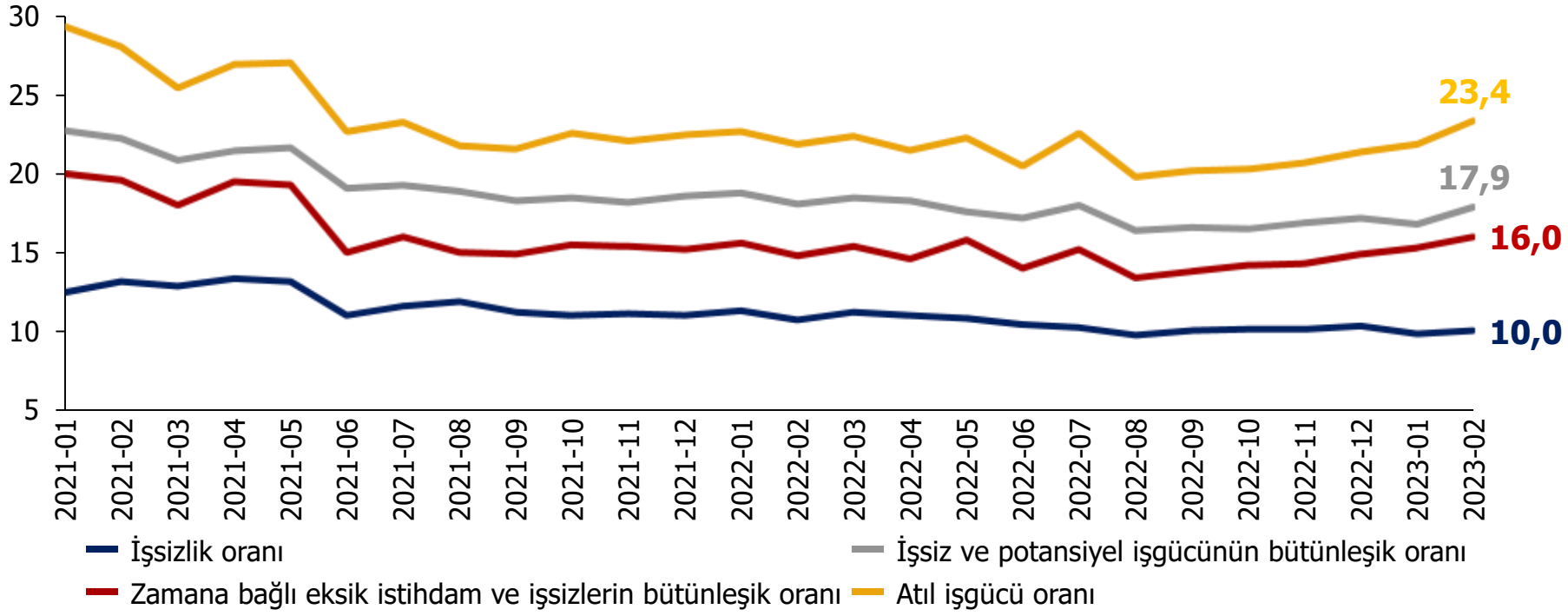

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Şubat ayında geniş tanımlı işgücü göstergelerinin hepsi yükselmiştir.

Atıl işgücü oranı bir önceki aya kıyasla 1,5 puan artarak %23,4'e çıkmıştır.

İşgücüne ilişkin tamamlayıcı göstergeler* (mevsim etkisinden arındırılmış, %)
Ocak 2021 – Şubat 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde fiili olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu takdirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.
Potansiyel işgücü: Referans haftasında ne istihdamda ne de işsiz olan çalışma çağındaki kişilerden; iş arayan fakat kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olmayanlarla, iş aramadığı halde çalışma isteği olan ve kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olan kişilerdir.
Atıl işgücü: Zamana bağlı eksik istihdam, işsiz ve potansiyel işgücünün toplamıdır.

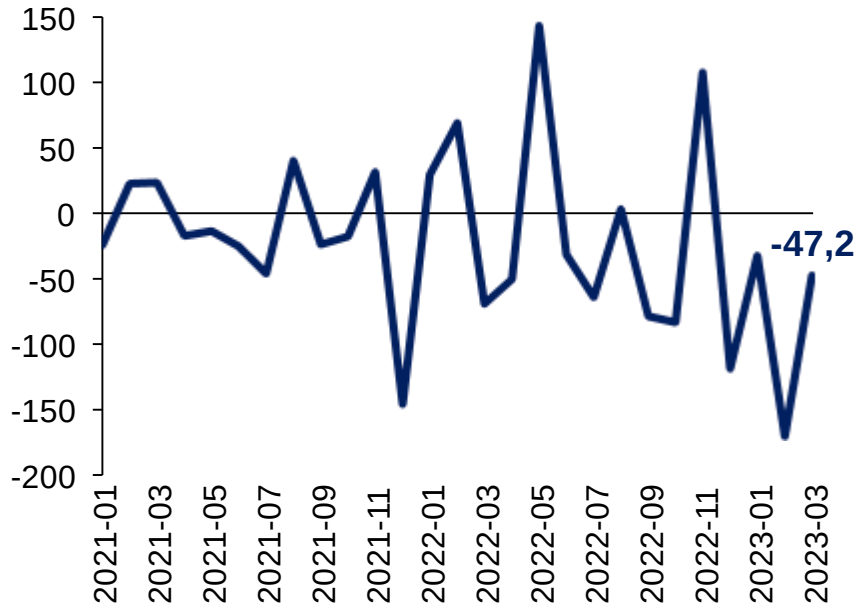
Kamu Maliyesi

- Merkezi Yönetim bütçe dengesi
- Merkezi Yönetim faiz dışı denge
  - Program tanımlı faiz dışı denge
- Merkezi Yönetim borç stoku
  - Döviz cinsi borç stoku
  - Merkezi Yönetim borç stoku / GSYİH

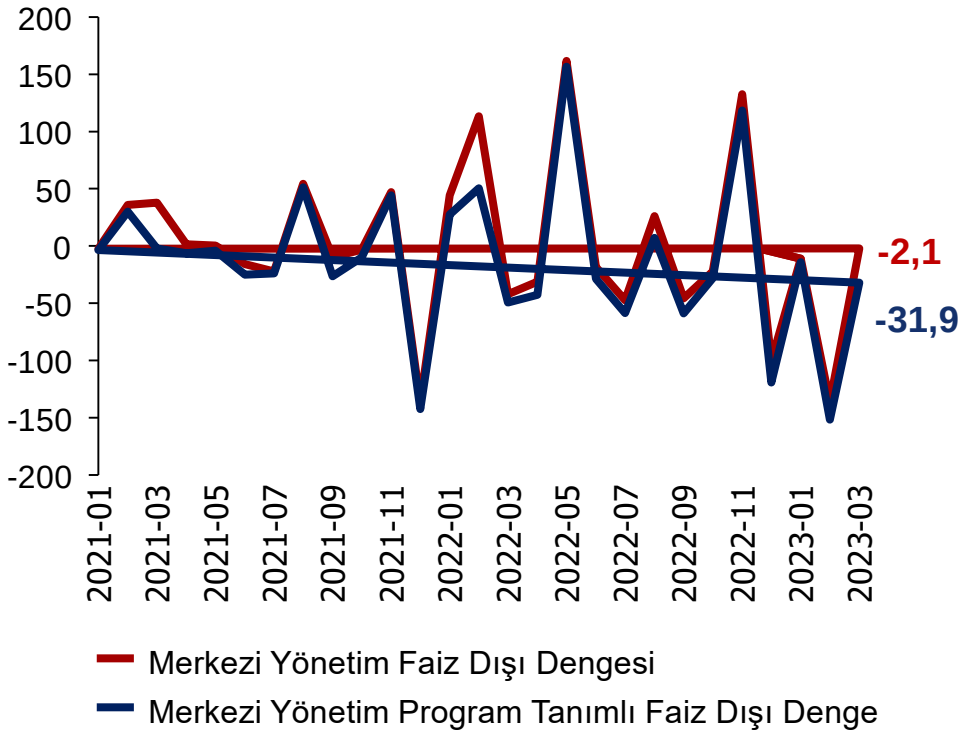
Bütçe dengesi Mart ayında 47,2 milyar TL açık vermiştir.
Program tanımlı faiz dışı dengede ise 31,9 milyar TL açık kaydedilmiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (milyar TL) Ocak 2021 – Mart 2023

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi

Merkezi Yönetim Faiz Dışı Dengesi

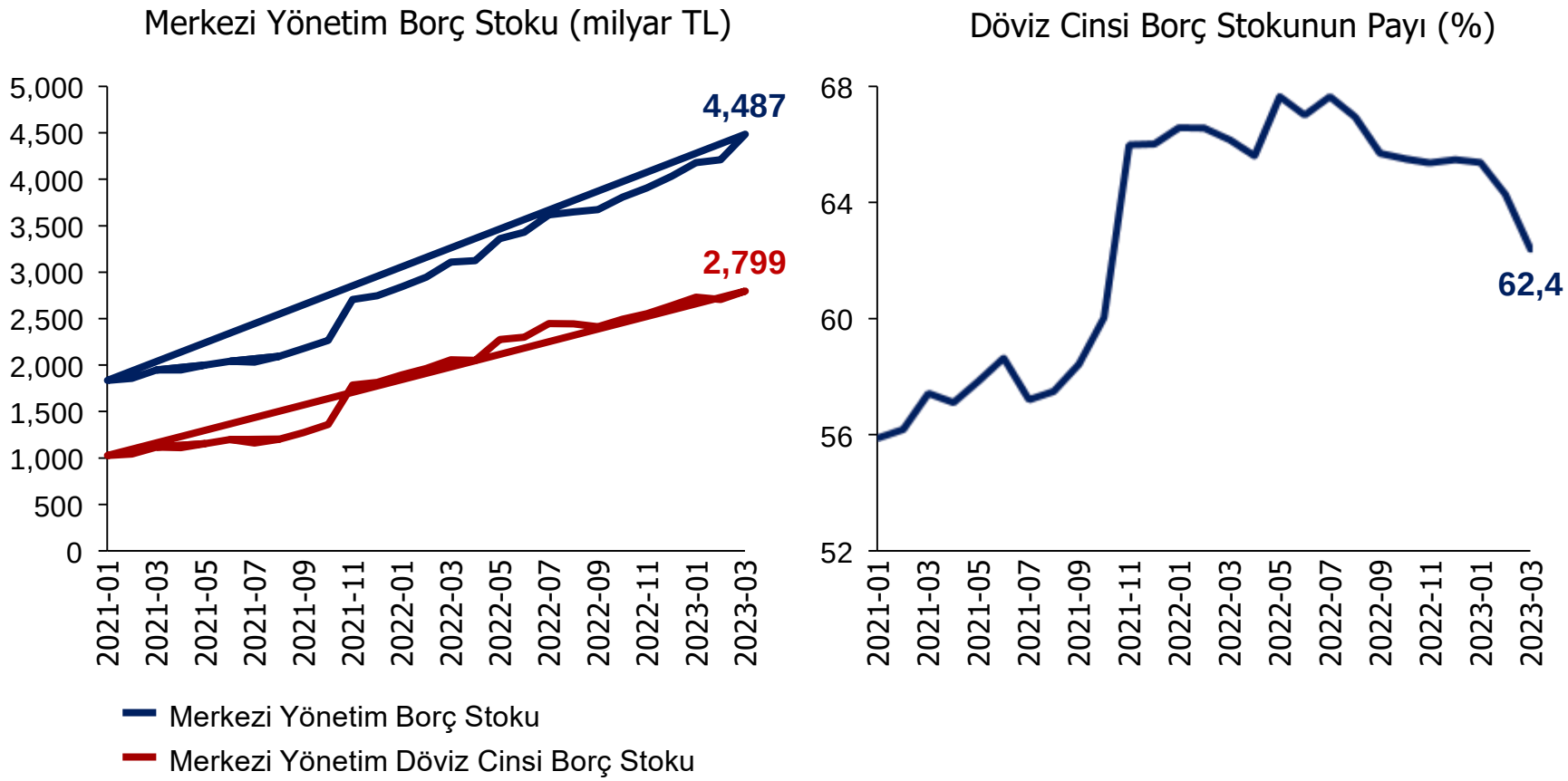

Kaynak: HMB, TEPAV görselleştirmesi

Mart ayında Merkezi Yönetim borç stoku bir önceki yıla göre %44,2 artarak 4,5 trilyon TL'ye ulşmıştır.

Borç stokunun %62,4'ü döviz cinsindendir.

Merkezi Yönetim Borç Stoku (Ocak 2021 – Mart 2023)

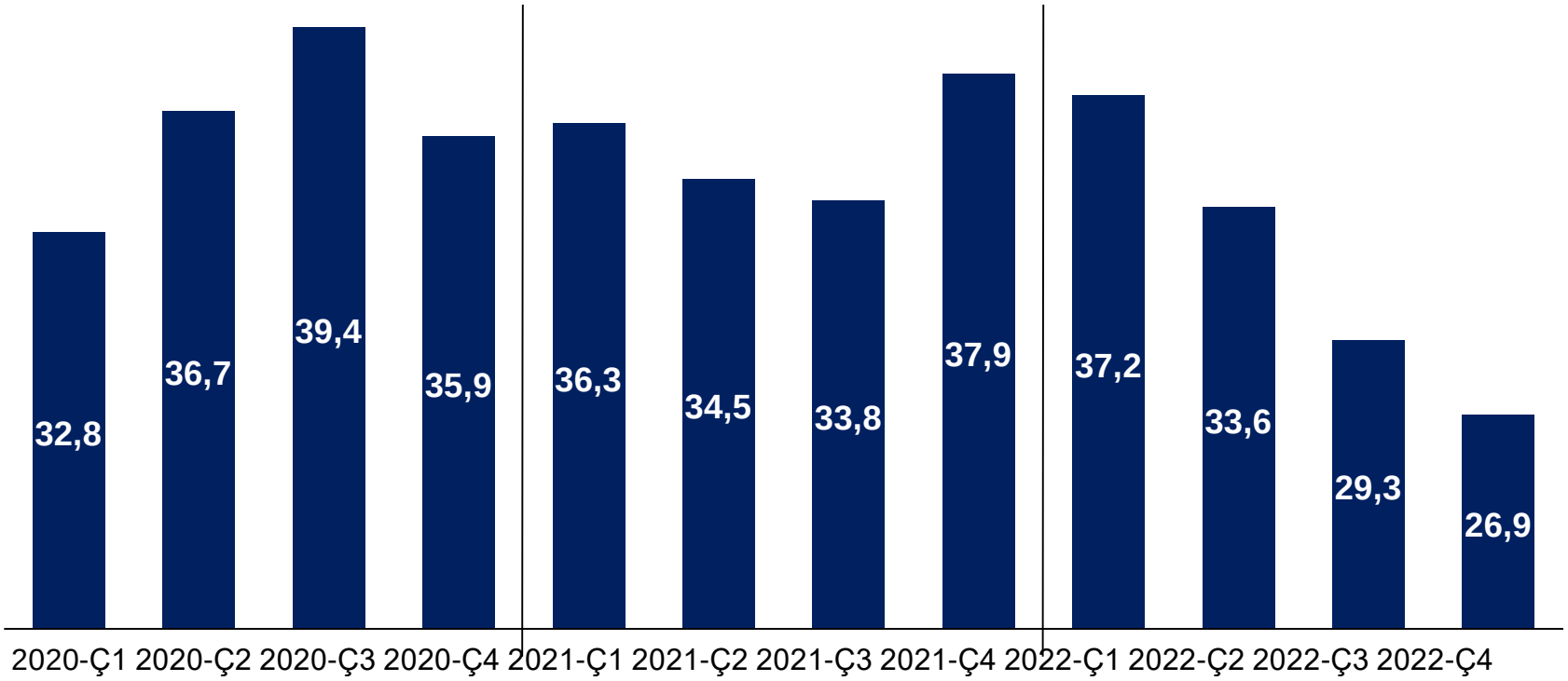

Kaynak: HMB, TEPAV görselleştirmesi

2022 son çeyreği itibarıyla Merkezi Yönetim borç stoku/GSYİH oranı %26,9'a gerilemiştir.

Milli gelirin enflasyon nedeniyle TL bazında yükselmesi, Merkezi Yönetim borç stokunun GSYİH oranını düşürmektedir.

Merkezi Yönetim Borç Stoku / GSYİH (%) 2020 Ç1 – 2022 Ç4

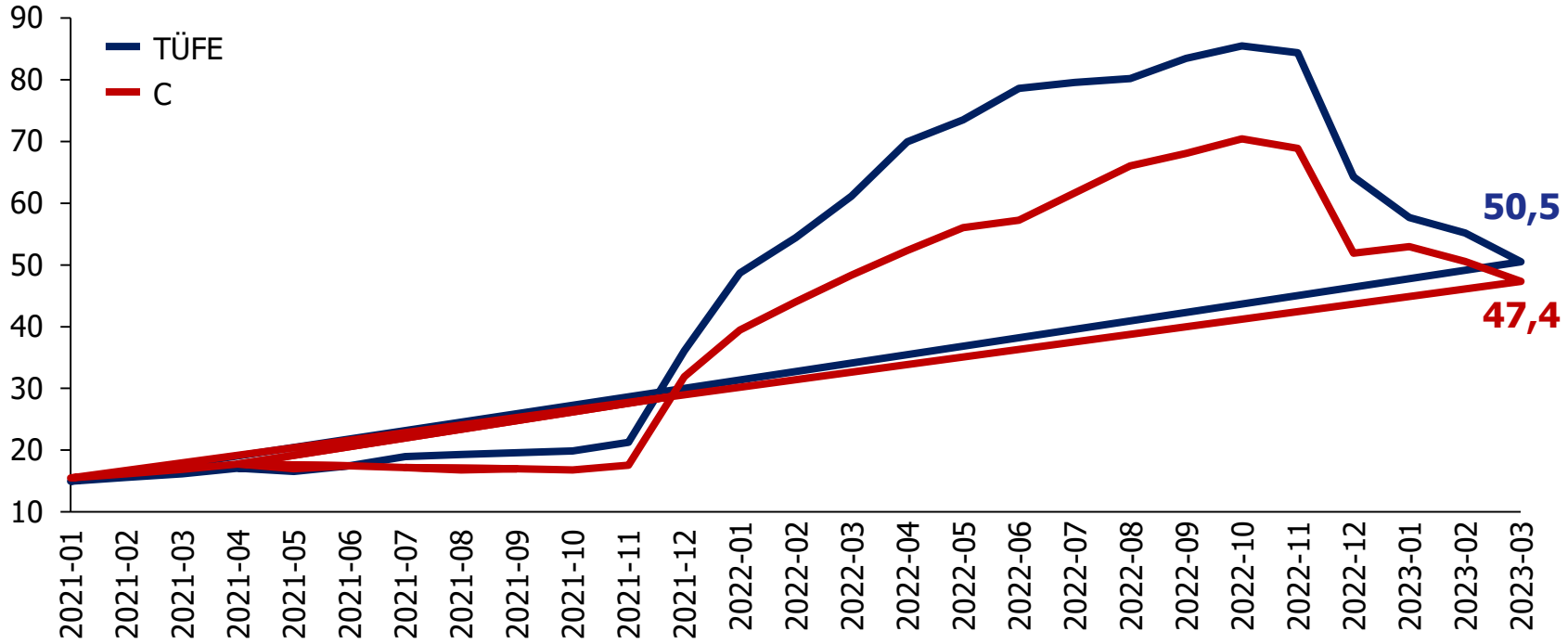
Kaynak: HMB, TEPAV hesaplamaları

Enflasyon

- Tüketici enflasyonu
  - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve özel kapsamlı gösterge - C
  - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve alt kalemler
- Üretici enflasyonu
  - Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve imalat alt endeksi
  - Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve alt kalemler

Mart ayında tüketici enflasyonu %50,5'e gerilemiştir.
Temel eğilim göstergelerinden TÜFE-C endeksinin yıllık değişimi ise %47,4'tür.

TÜFE ve özel kapsamlı enflasyon göstergesi - C* (yıllık değişim, %)
Ocak 2021 – Mart 2023

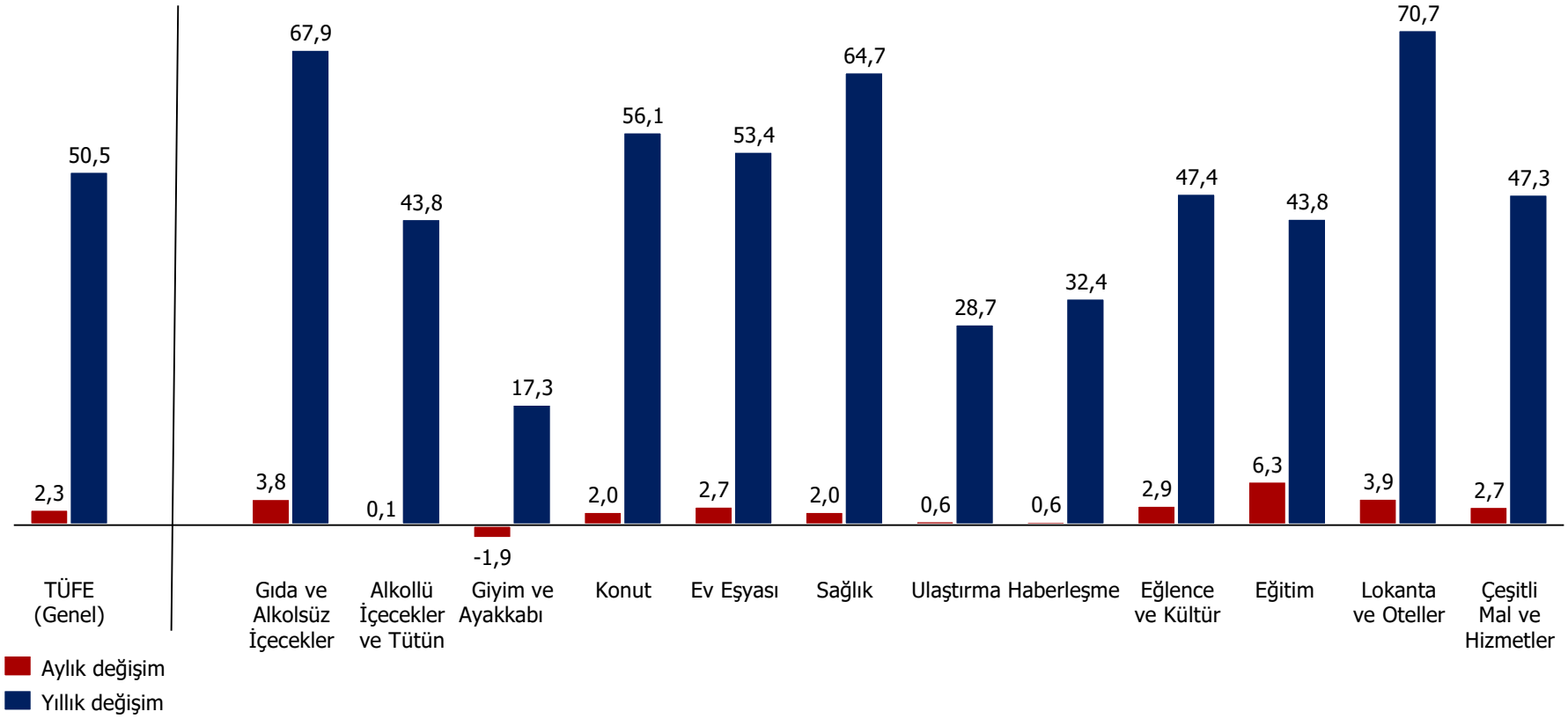

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi
* Enflasyonun temel eğilimini göstermek amacıyla hesaplanan özel kapsamlı göstergelerden TÜFE-C, enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç TÜFE'yi göstermektedir.

Mart ayında aylık tüketici enflasyon oranı %2,3'tür; en yüksek fiyat artışı %6,3 ile eğitim kaleminde gerçekleşmiştir.

En yüksek yıllık artışlar gıda, sağlık ve lokanta-otel gruplarındadır.

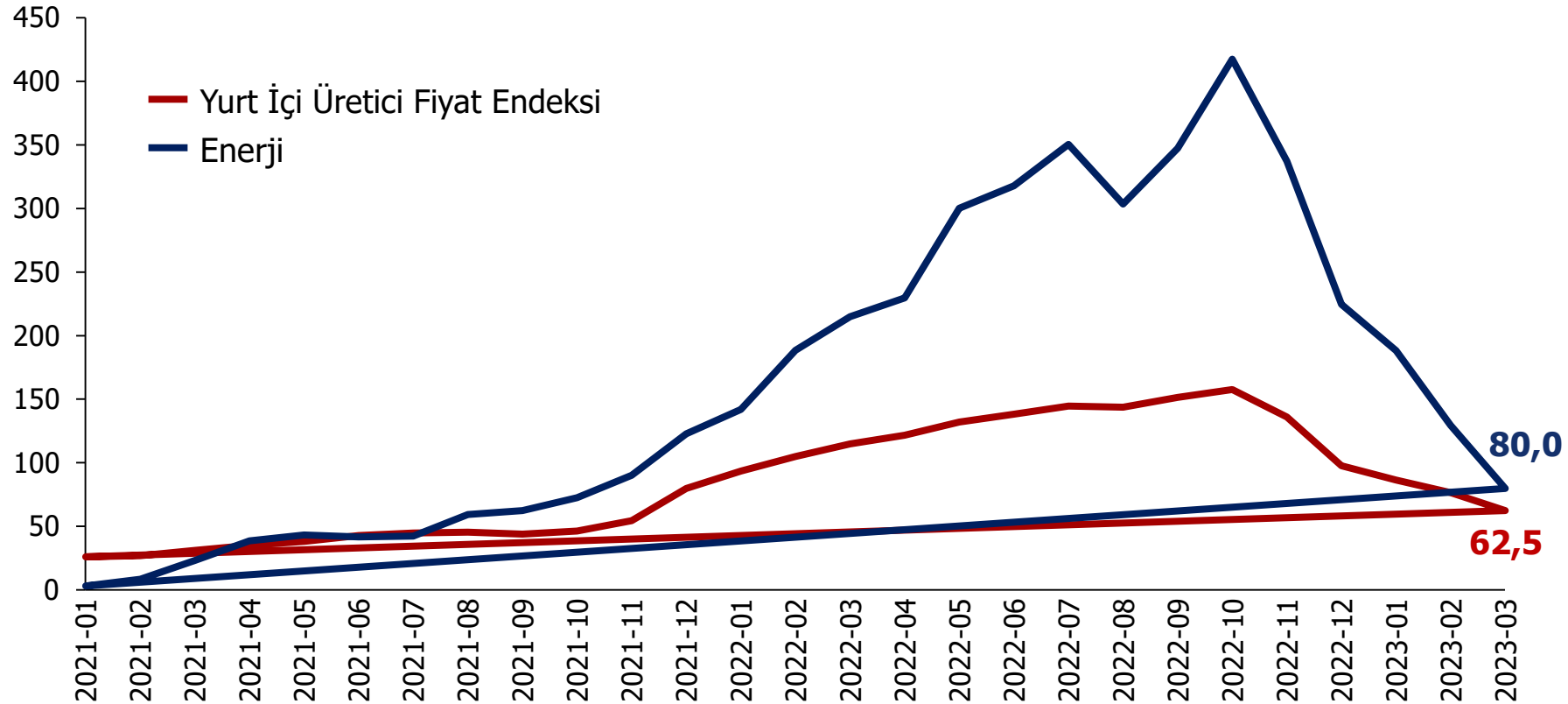
TÜFE ve alt kalemler (%) Mart 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Mart ayında yurt içi üretici enflasyon oranı %62,5'e gerilemiştir.
Enerji maliyetlerindeki yıllık artış ise %80'dir.

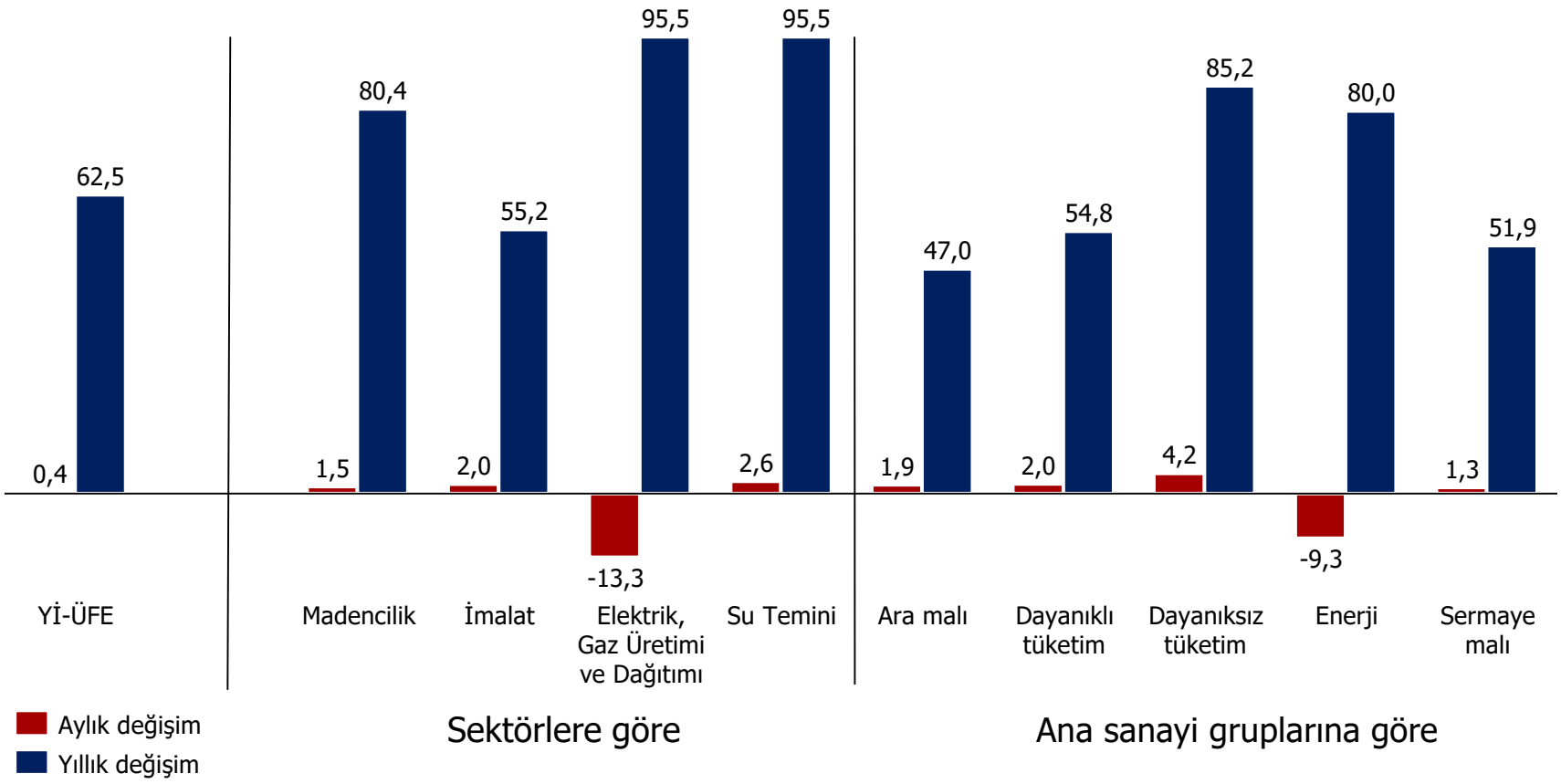
Yİ-ÜFE ve imalat (yıllık değişim, %) Ocak 2021 - Mart 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

Mart ayında aylık üretici enflasyon oranı %0,4'tür.
En yüksek yıllık fiyat artışları %95,5 ile elektrik, gaz üretimi ve dağıtımı ile su temini kalemlerindedir.

Yİ-ÜFE ve alt kalemler (%) Mart 2023

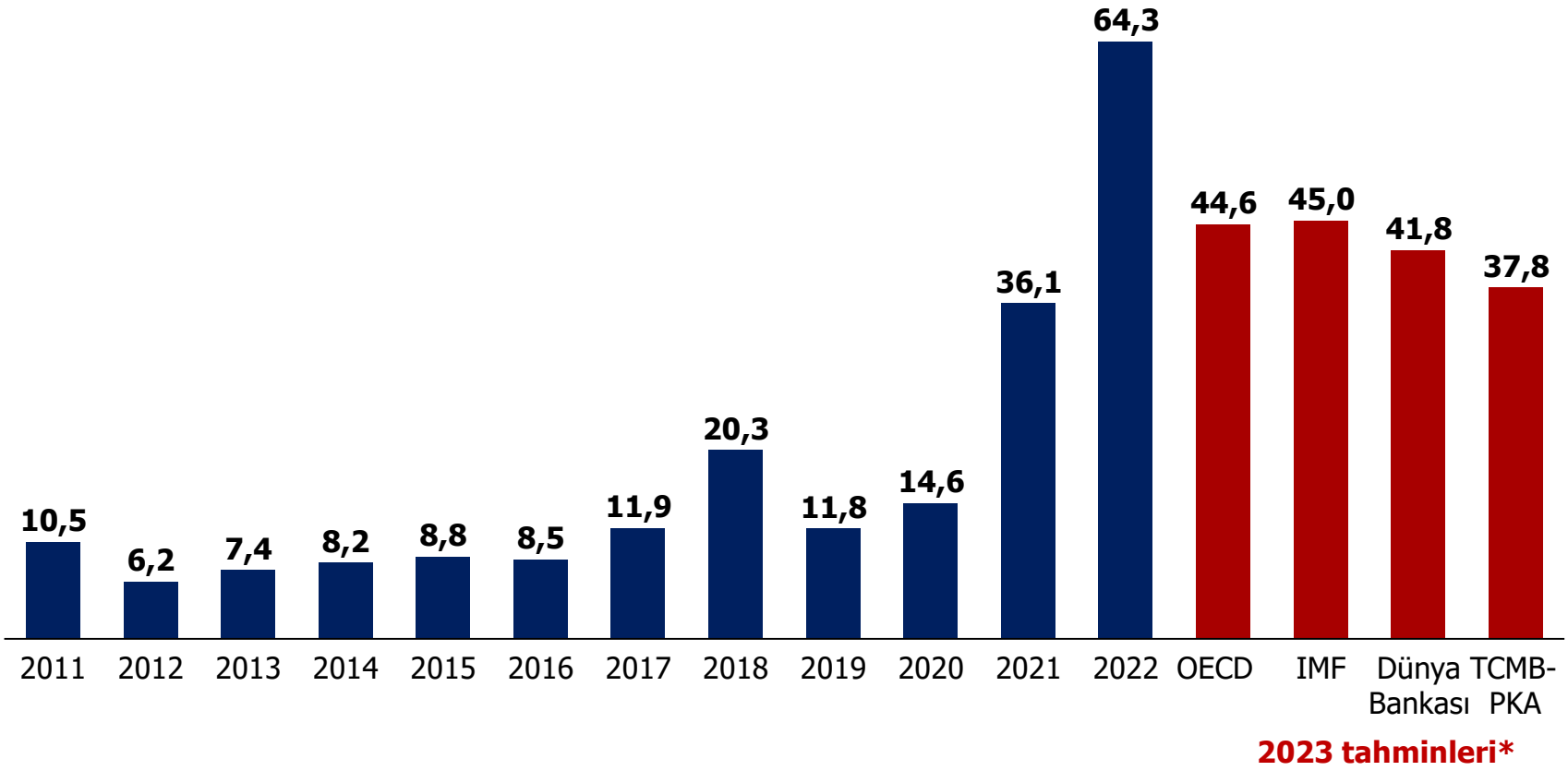

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

2023 yılının ilk yarısında baz etkileri belirgin olup, enflasyonun aşağı yönlü seyrini sürdürmesi beklenmektedir.

2023 yıl sonu tüketici enflasyonu tahminleri %37,8 – 45,0 aralığındadır.

Enflasyon (TÜFE, %) 2011 - 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* IMF – Nisan 2023 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD - Kasım 2022 Ekonomik Görünüm Raporu, Dünya Bankası - Nisan 2023 Avrupa ve Orta Asya Ekonomik Güncelleme Raporu ve TCMB – Nisan 2023 Piyasa Katılımcılar Anketi verileridir.

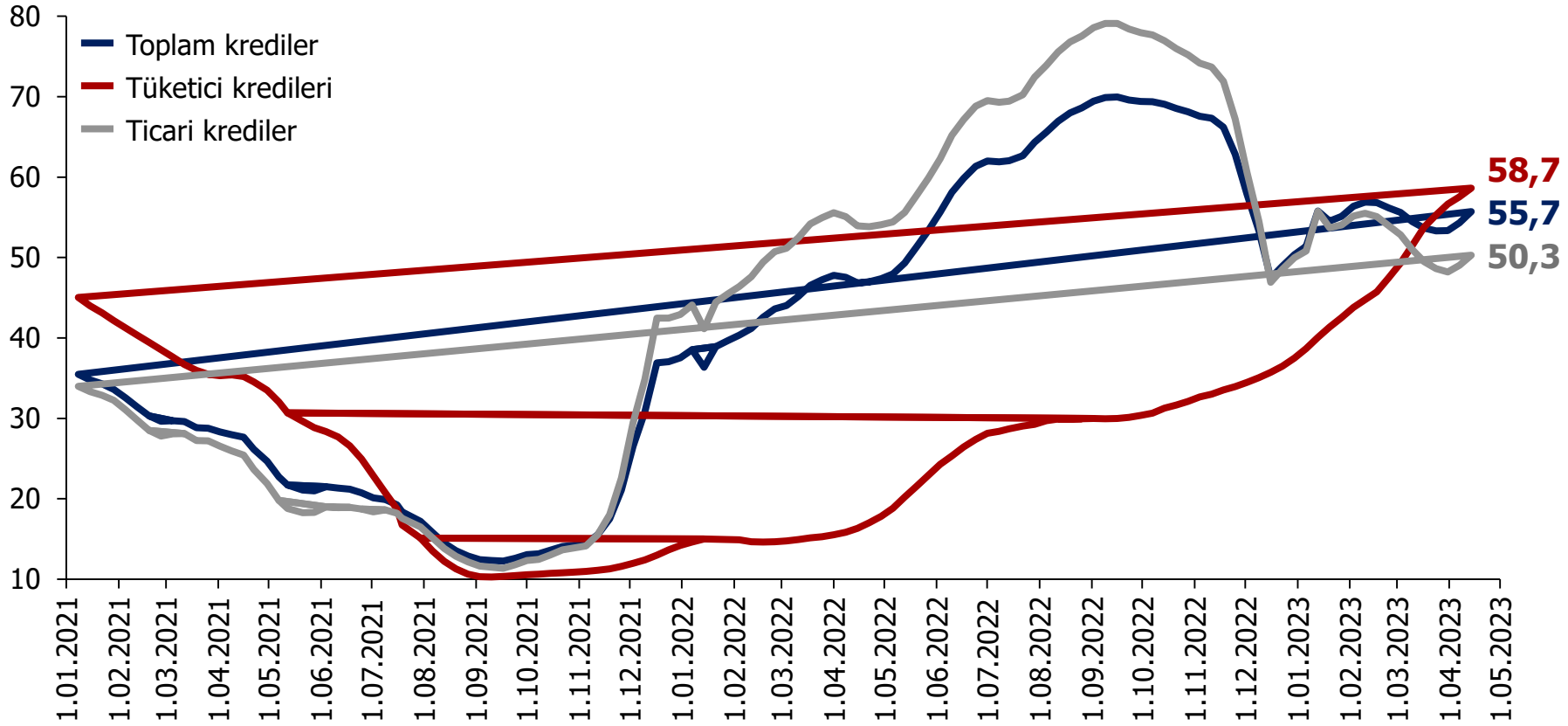
Kredi ve Mevduat

- Kredi gelişmeleri
  - Kredi büyüme hızları
  - Tüketici kredi büyümesi
- Tahsili gecikmiş alacaklar ve karşılıksız senetler
  - Takipteki alacaklar
  - Karşılıksız çek oranı
- Mevduat gelişmeleri
  - Toplam mevduat
  - TL ve YP mevduat
- Faiz oranları
  - Ticari kredi ve mevduat faizi
  - Tüketici kredi faizleri

Kredi kullanımlarında artış oranı %55,7'ye yükselmiştir.

Ticari kredilerin yıllık artış oranı %50,3, tüketici kredilerindeki artış oranı %58,7'dir.

Kredi büyümesi (4 haftalık hareketli ortalama, yıllık değişim, %)
8 Ocak 2021 – 14 Nisan 2023

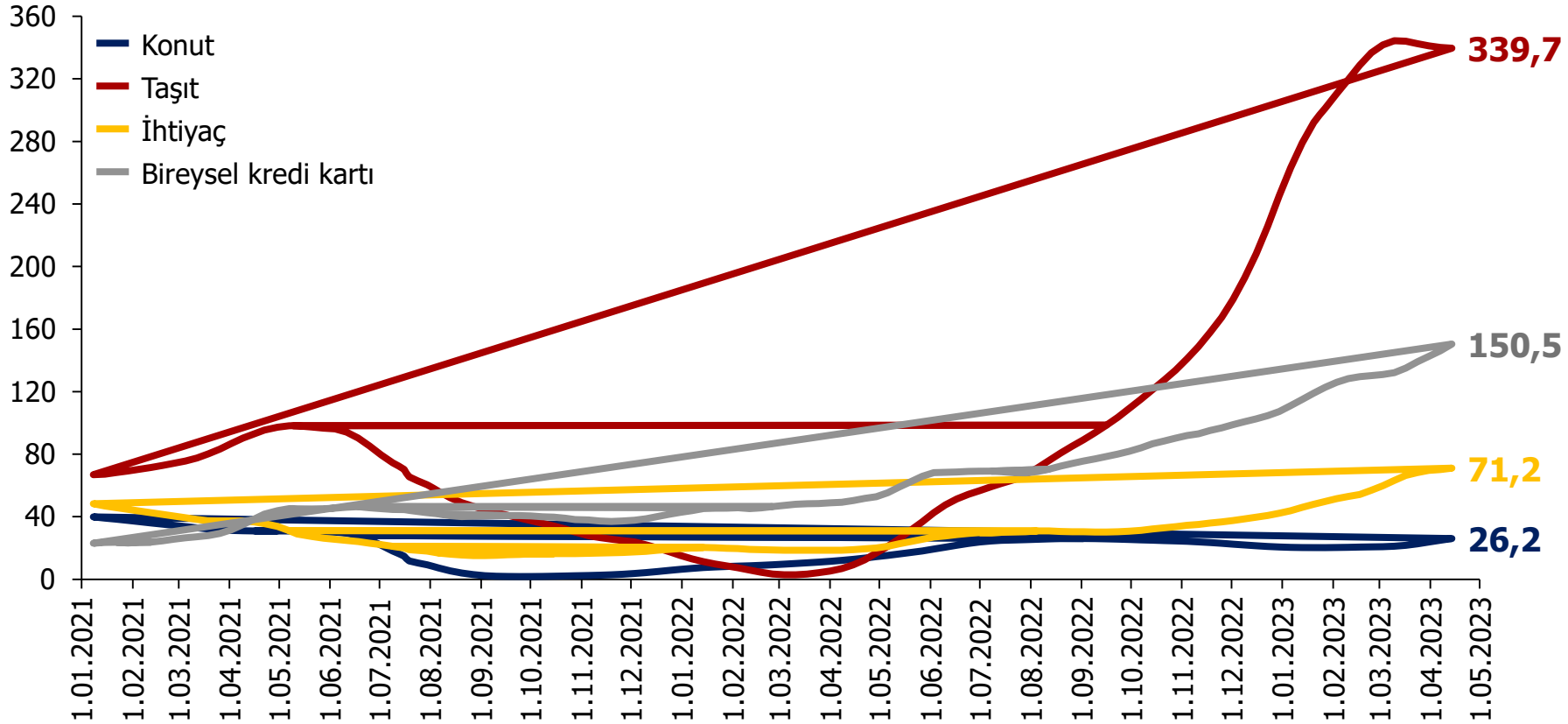

Kaynak: BDDK, TEPAV hesaplamaları

Taşıt kredilerinde yıllık artış yüksek seyrini korumaktadır.

İhtiyaç kredilerinde yıllık artış oranı %71,2, konut kredilerinde ise %26,2 olmuştur.

Tüketici kredi büyümesi (4 haftalık hareketli ortalama, yıllık % değişim)
8 Ocak 2021 – 14 Nisan 2023

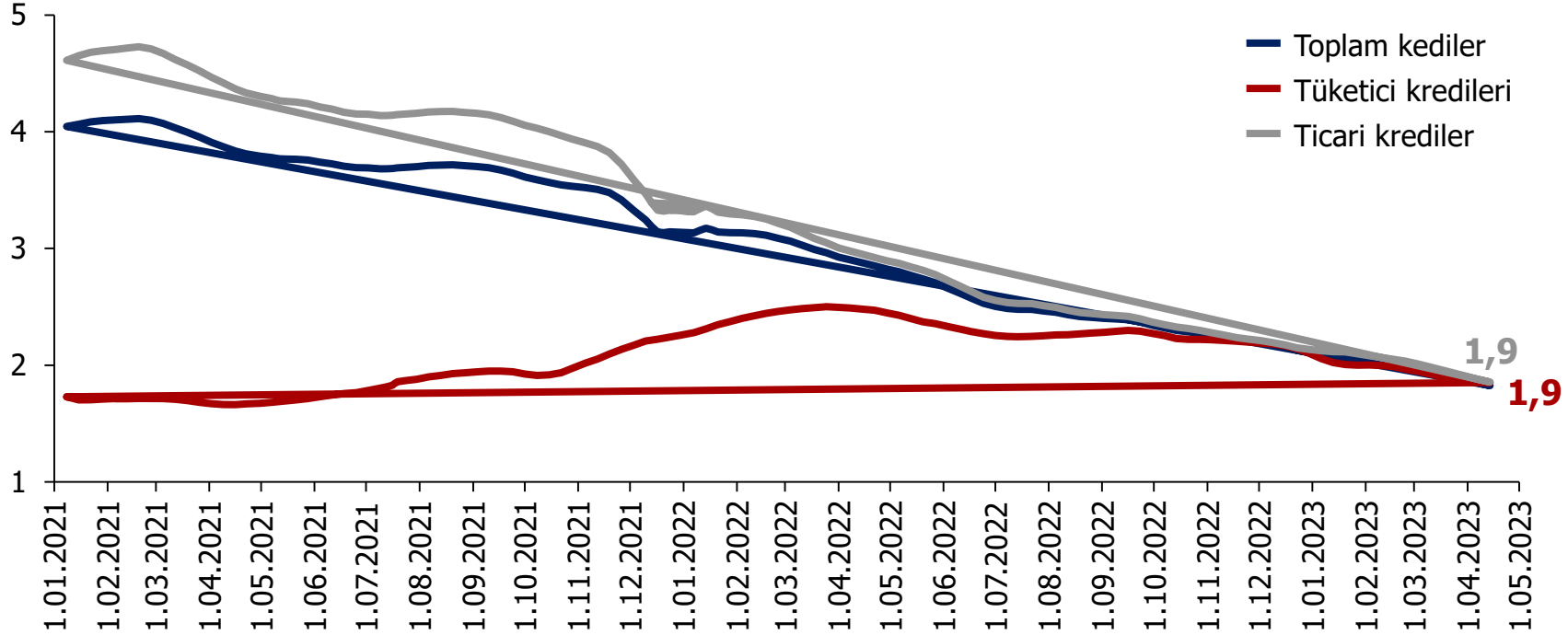

Kaynak: BDDK, TEPAV hesaplamaları

Takipteki alacaklar oranı gerilemektedir.

Nisan ayı itibarıyla takipteki alacaklar oranı ticari kredilerinde %1,9, tüketici kredilerinde %1,9'dur.

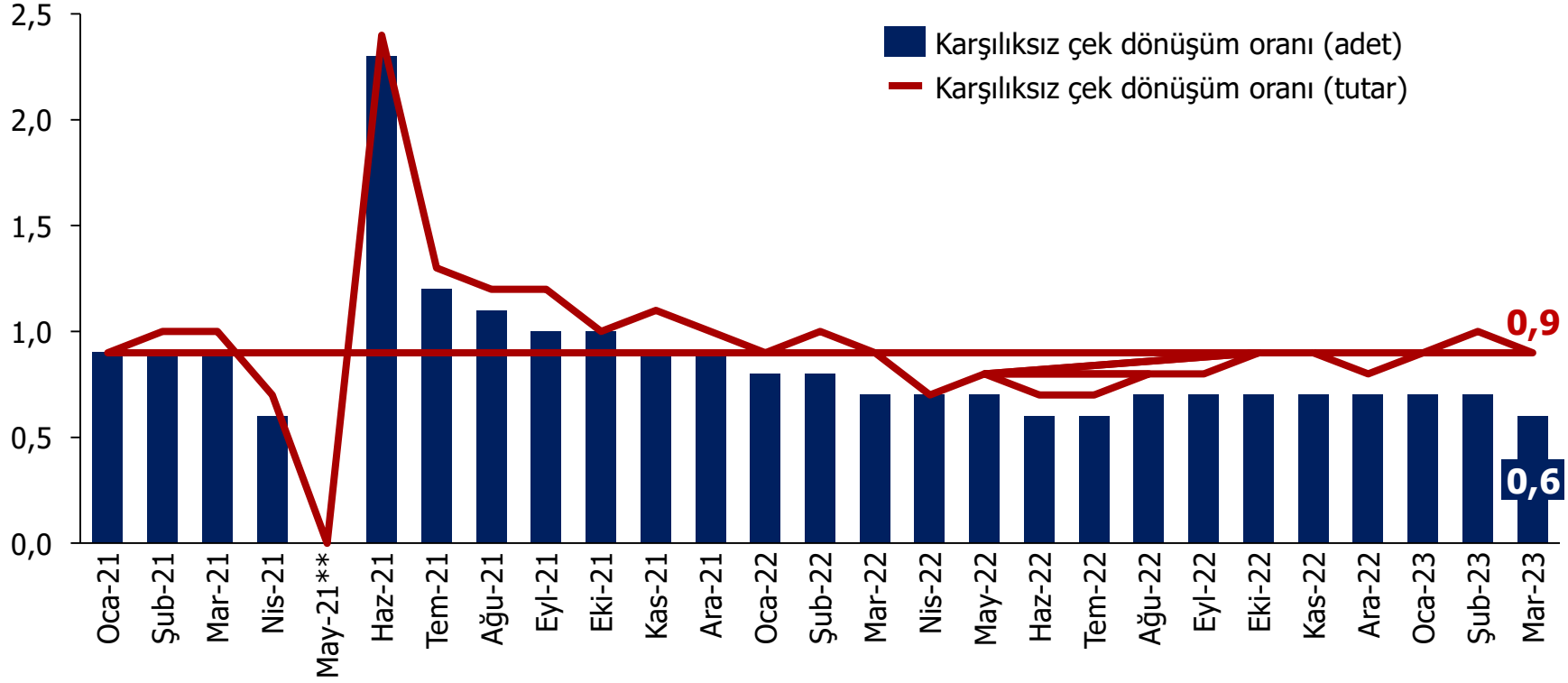
Takipteki kredi oranları* (4 haftalık hareketli ortalama, %)
8 Ocak 2021 – 14 Nisan 2023

Kaynak: BDDK, TEPAV hesaplamaları
*Takipteki kredi oranı, takipteki alacakların toplam nakdi krediler içerisindeki payını göstermektedir.
**BDDK, salgınının ardından işletmelerin yaşayacakları nakit akışı sorununun finansal bir probleme dönüşmemesi için Mart 2020'de aldığı kararla, 31 Aralık'a kadar 2. grup krediye (yakın izlemedeki krediler-sorunlu krediler) geçiş süresini 30 günden 90 güne, 3. grup krediye (takipteki krediler) geçiş süresi de 90 günden 180 güne çıkarmıştır. İlgili uygulama bazı istisnalar tanınarak 30 Eylül 2021'e kadar uzatılmıştır.

Mart ayında karşılıksız çeklerin dönüşüm oranları gerilemiştir.
Karşılıksız çeklerde dönüşüm oranları tutar olarak %0,9, adet olarak %0,6 seviyesindedir.

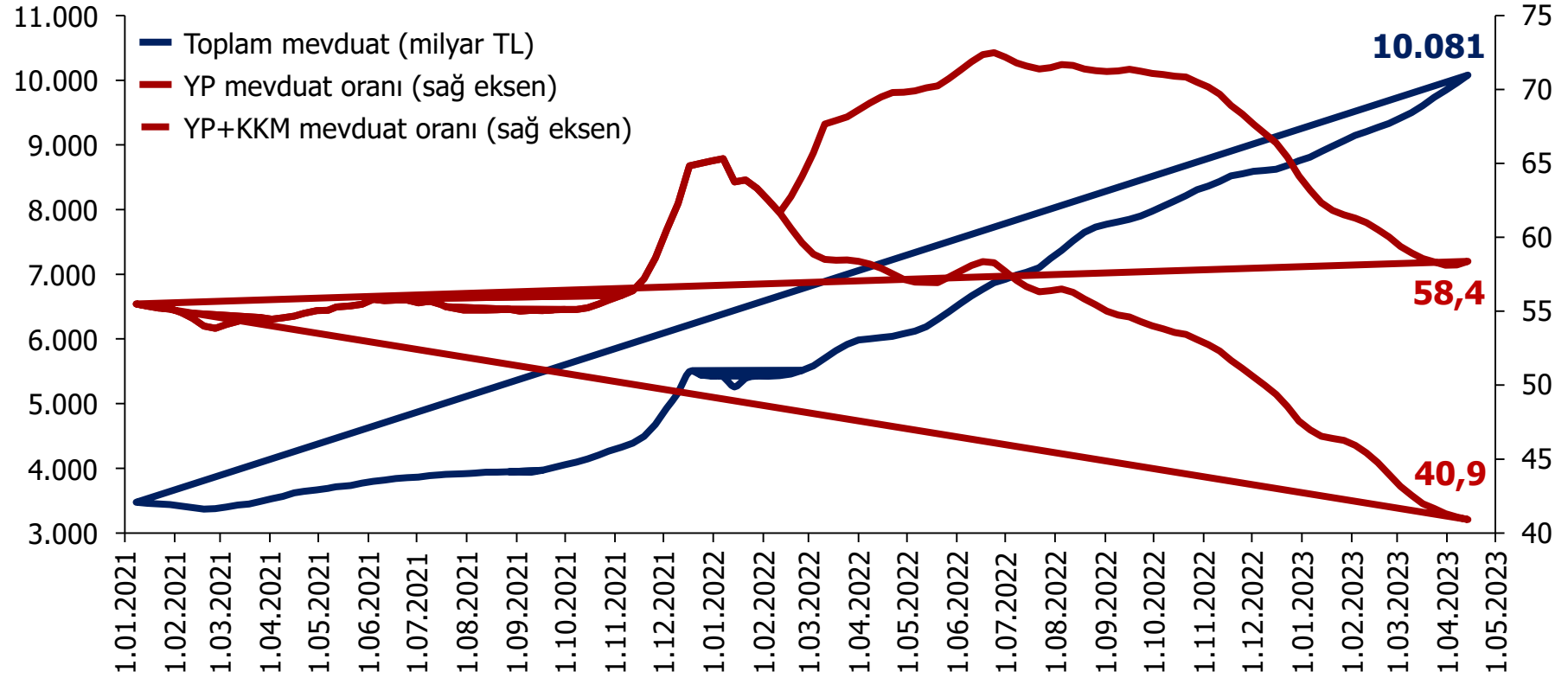
Karşılıksız çek dönüşüm oranı* (%) Ocak 2021 – Mart 2023

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları
*Karşılıksız çek dönüşüm oranları, takas odalarına ibraz edilen ve karşılıksız kalan çek adet ve tutarının toplam takasa ibraz edilen çek adet ve tutarı içindeki oranıdır.
** Mayıs ayında karşılıksız çek işlemlerine ilişkin düzenleme nedeniyle veri açıklanmamıştır.
https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210430M1-1.htm

Nisan ayı itibarıyla toplam mevduatlar 10 trilyon TL'yi aşmıştır.
Mevduat dolarizasyon oranı %40,9'dur, Kur Korumalı Mevduatlar (KKM) dahil edildiğinde %58,4'e yükselmektedir.

Toplam mevduat tutarı ve dövize endeksli mevduatların oranı (4 haftalık hareketli ortalama, %) 8 Ocak 2021 – 14 Nisan 2023

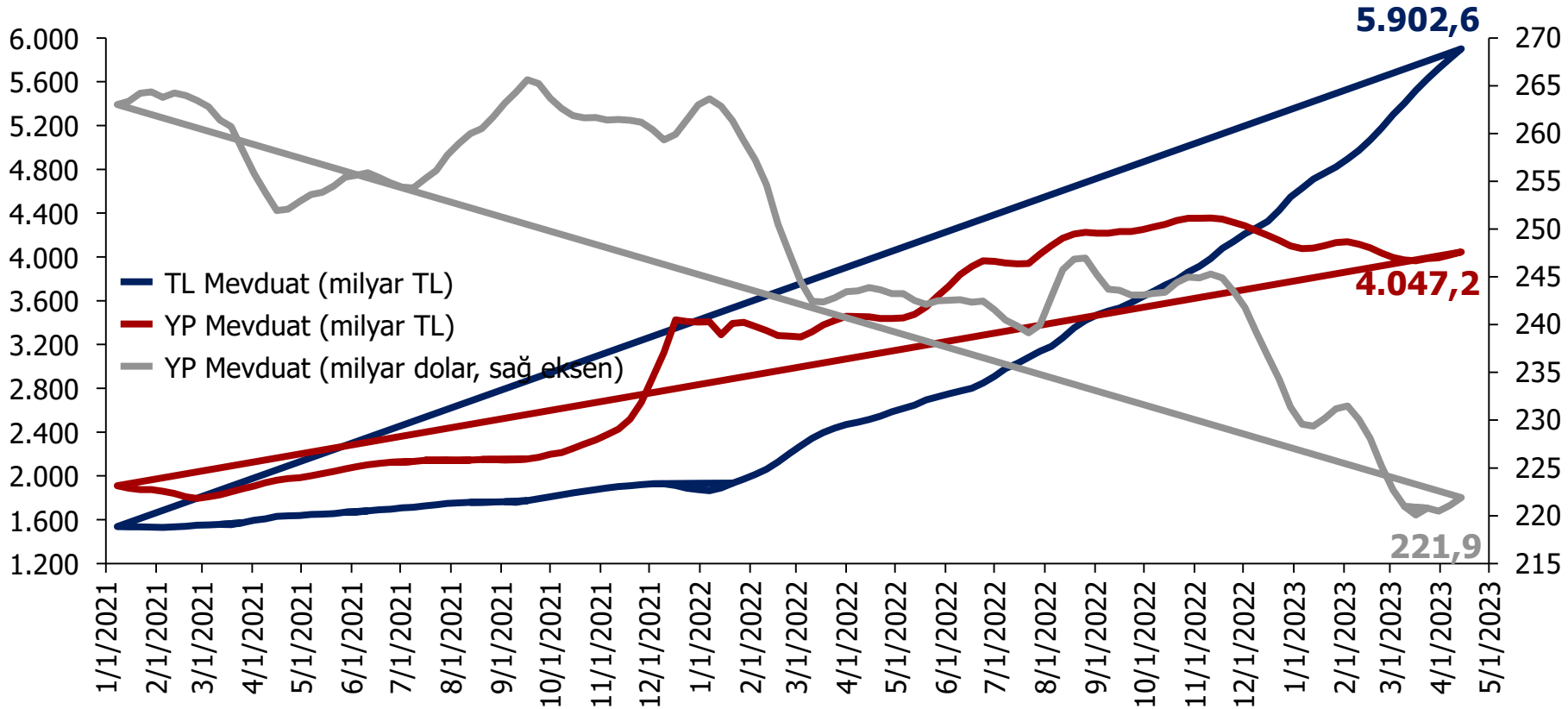

Kaynak: BDDK, TEPAV hesaplamaları

Yabancı para mevduatlar artmaktadır.

Yabancı mevduatlar son dört haftada 1,8 milyar dolar, TL karşılığı ise %2,1 yükselmiştir.

TL ve YP mevduat (4 haftalık hareketli ortalama) 8 Ocak 2021 – 14 Nisan 2023

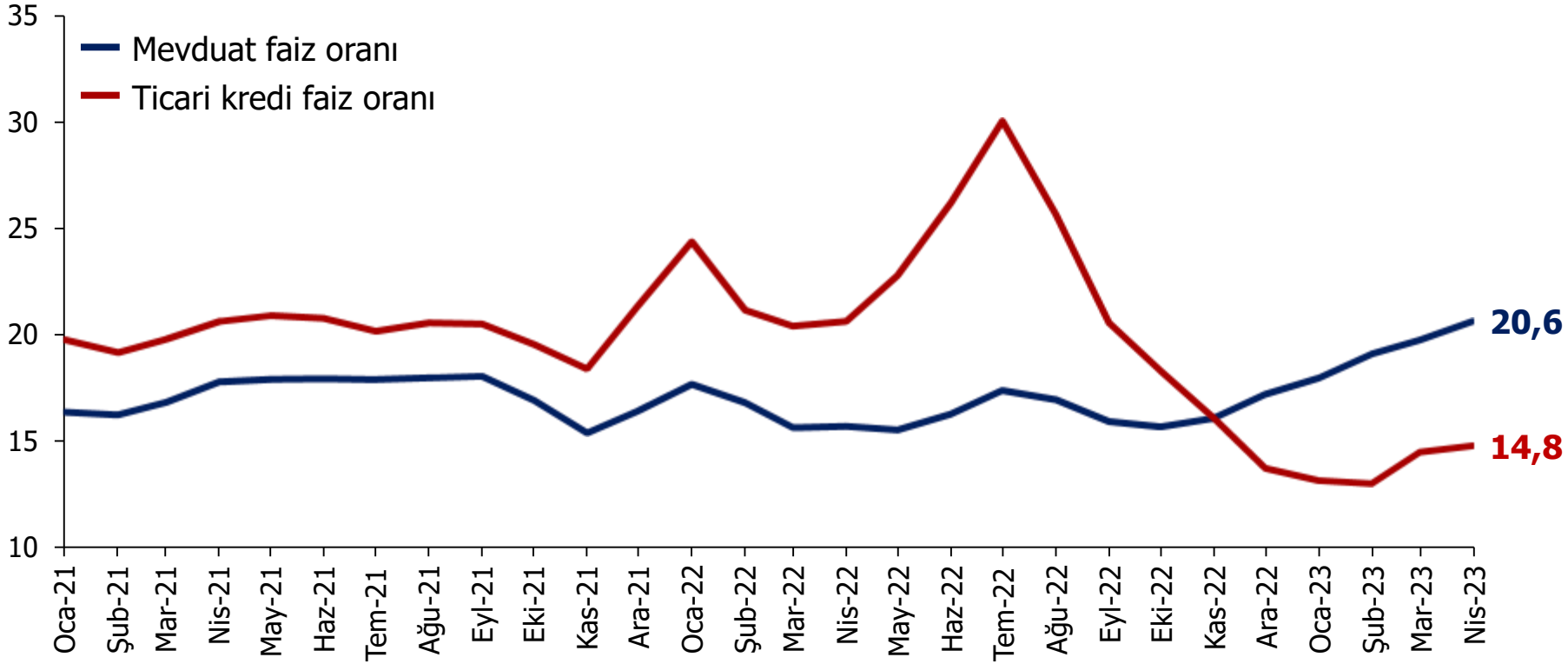

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

Mevduat faizleri yükselirken, ticari kredi faizlerindeki artış sınırlıdır.

Nisan ayı itibarıyla kredi faizleri %14,8, mevduat faizleri ise %20,6 düzeyindedir.

Ticari kredi* ve mevduat faizi (TL üzerinden açılan, akım veri, %) Ocak 2021 – Nisan 2023**

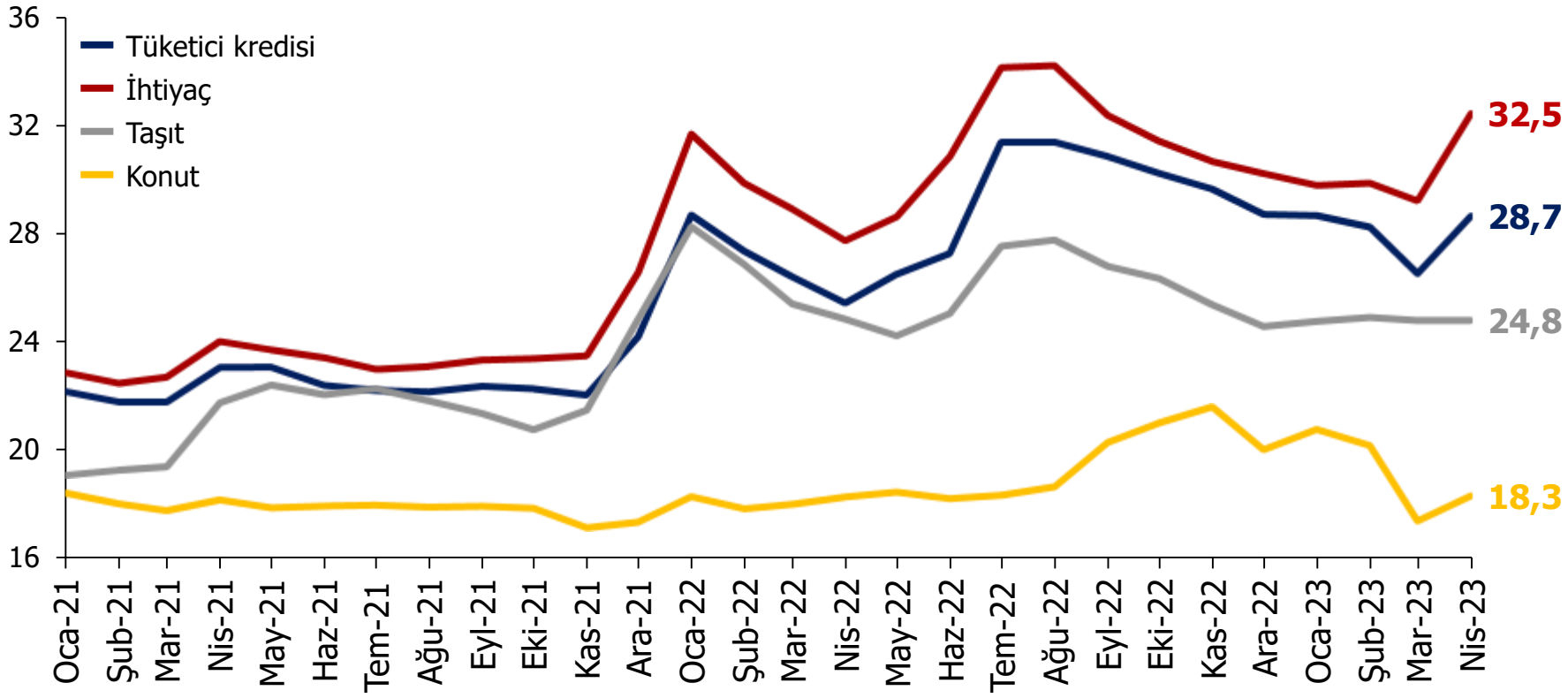

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları
*Tüzel kişi Kredili Mevduat Hesabı ve kurumsal kredi kartları hariçtir.
** 14 Nisan 2023 tarihi itibarıyladır.

Konut ve ihtiyaç kredilerinde faiz oranları yükselirken, taşıt kredilerinde sabit seyretmektedir.

Nisan ayı itibarıyla kredi faiz oranları ihtiyaç kredilerinde %32,5, taşıt kredilerinde %24,8, konut kredilerinde ise %18,3'tür.

Tüketici kredi faizleri (TL üzerinden açılan, akım veri, %) Ocak 2021 – Nisan 2023*

Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi
* 14 Nisan 2023 tarihi itibarıyladır.

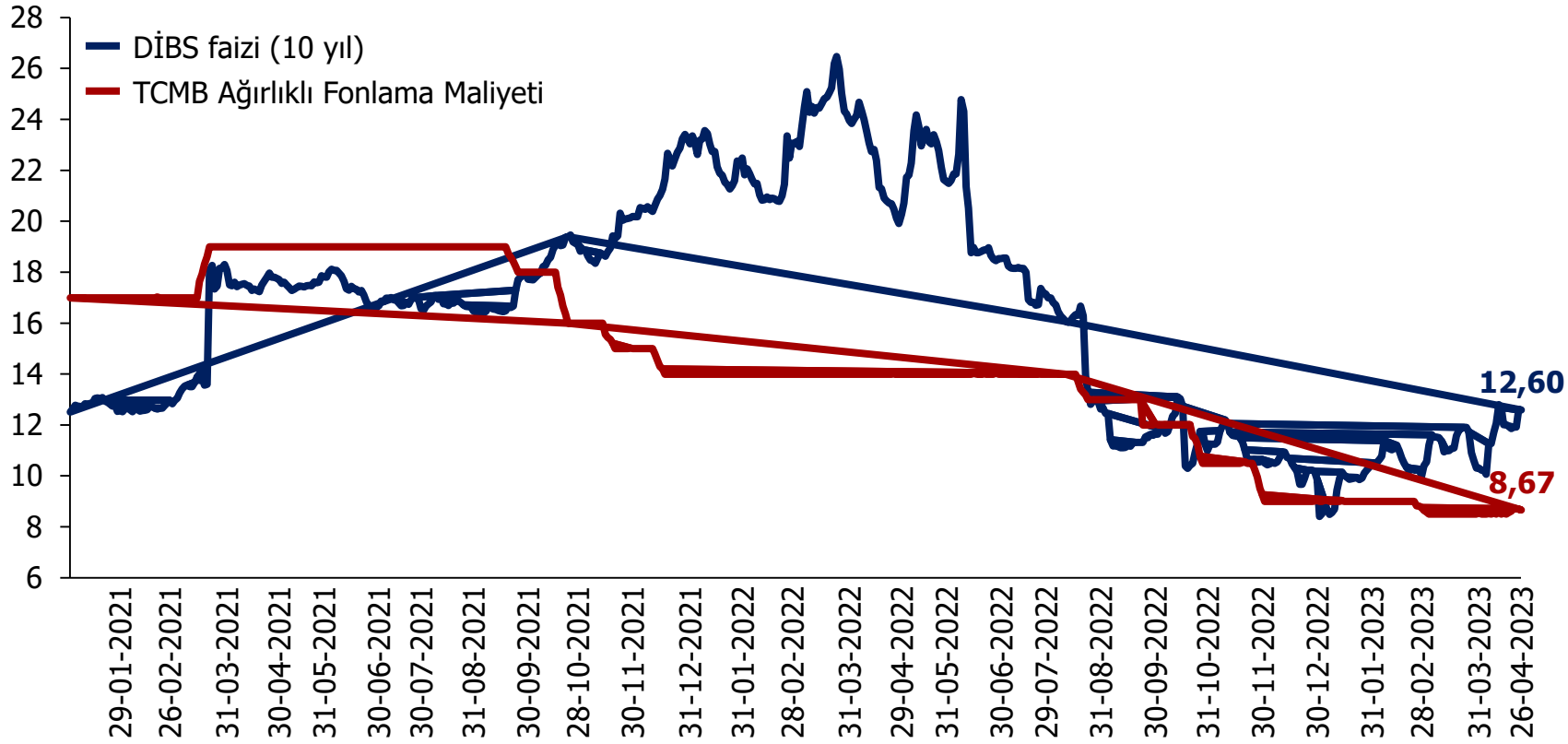
Finansal Piyasa Göstergeleri

- TCMB ortalama fonlama faizi
- Tahvil faizleri
- ABD tahvil faizi
- Türkiye risk primi (CDS)
- Döviz kurları

Kasım 2022'den bu yana %9,0 seviyesinde sabit tutulan para politikası faiz oranı, 2023 Nisan ayında %8,5 seviyesine indirilmiştir.

Nisan ayı itibarıyla, devlet iç borçlanma faizleri %12,60 düzeyindedir.

TCMB ortalama fonlama faizi ve Devlet iç borçlanma faizleri (günlük, %)
1 Ocak 2021 – 26 Nisan 2023

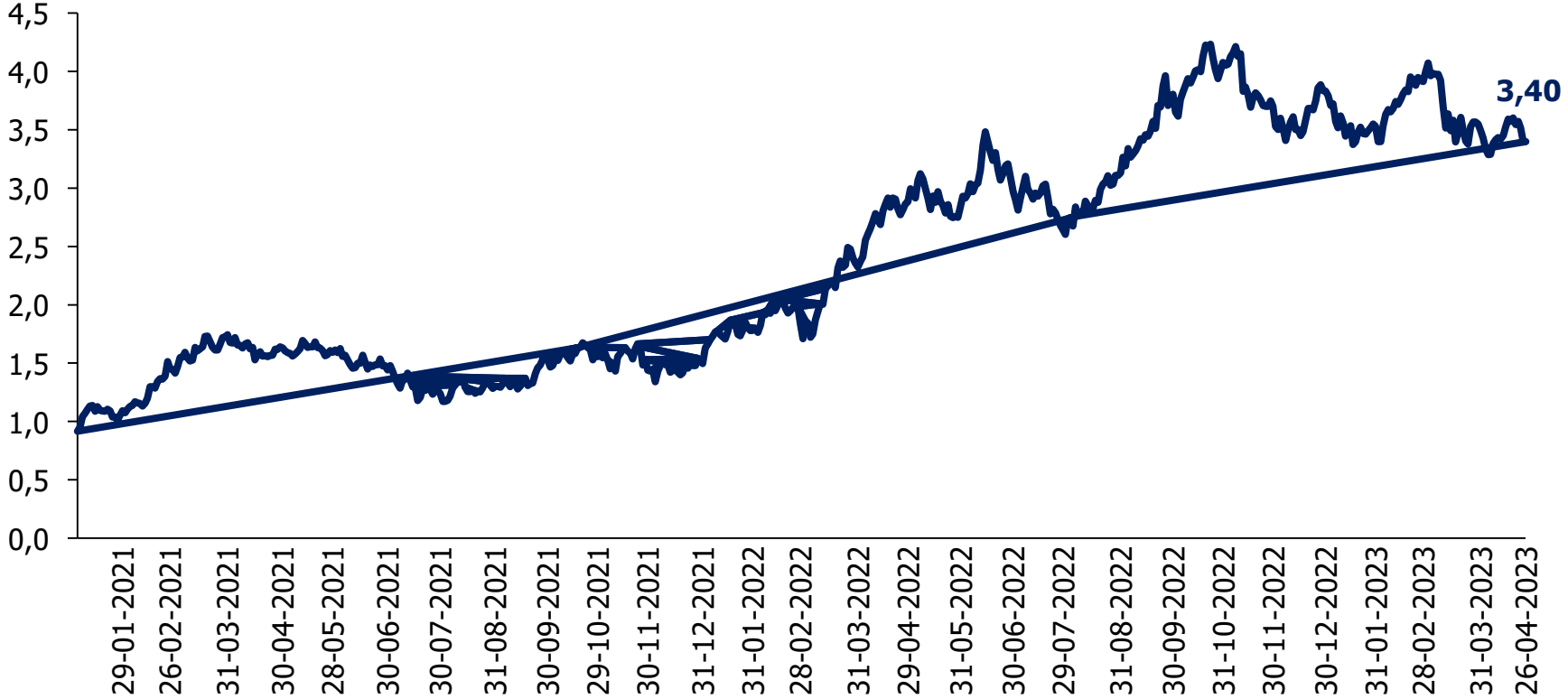

Kaynak: TCMB, Reuters, TEPAV görselleştirmesi

ABD para politikasında sıkılaşma sürecinin sonuna gelindiğine dair beklentiler güçlenmiştir.

ABD 10 yıllık devlet iç borçlanma faizi Nisan ayı itibarıyla %3,40'tır.

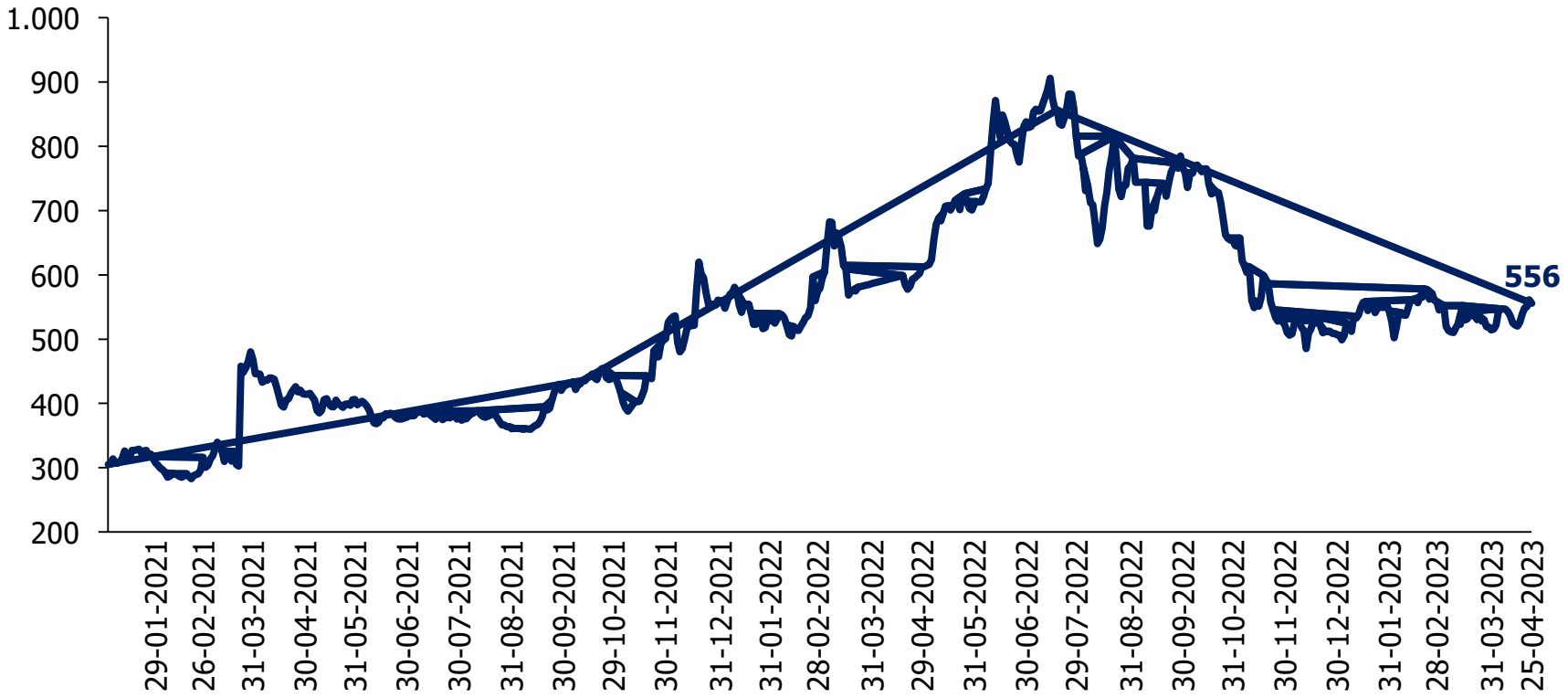
Devlet iç borçlanma faizleri – ABD 10 yıl (günlük, %) 1 Ocak 2021 – 26 Nisan 2023

Kaynak: Reuters, TEPAV görselleştirmesi

Türkiye'nin risklilik göstergesi 600 seviyesi altındaki seyrini korumaktadır.
Kredi temerrüt takas (CDS) oranı ile ölçülen risklilik göstergesi Nisan ayı itibarıyla 556 seviyesindedir.

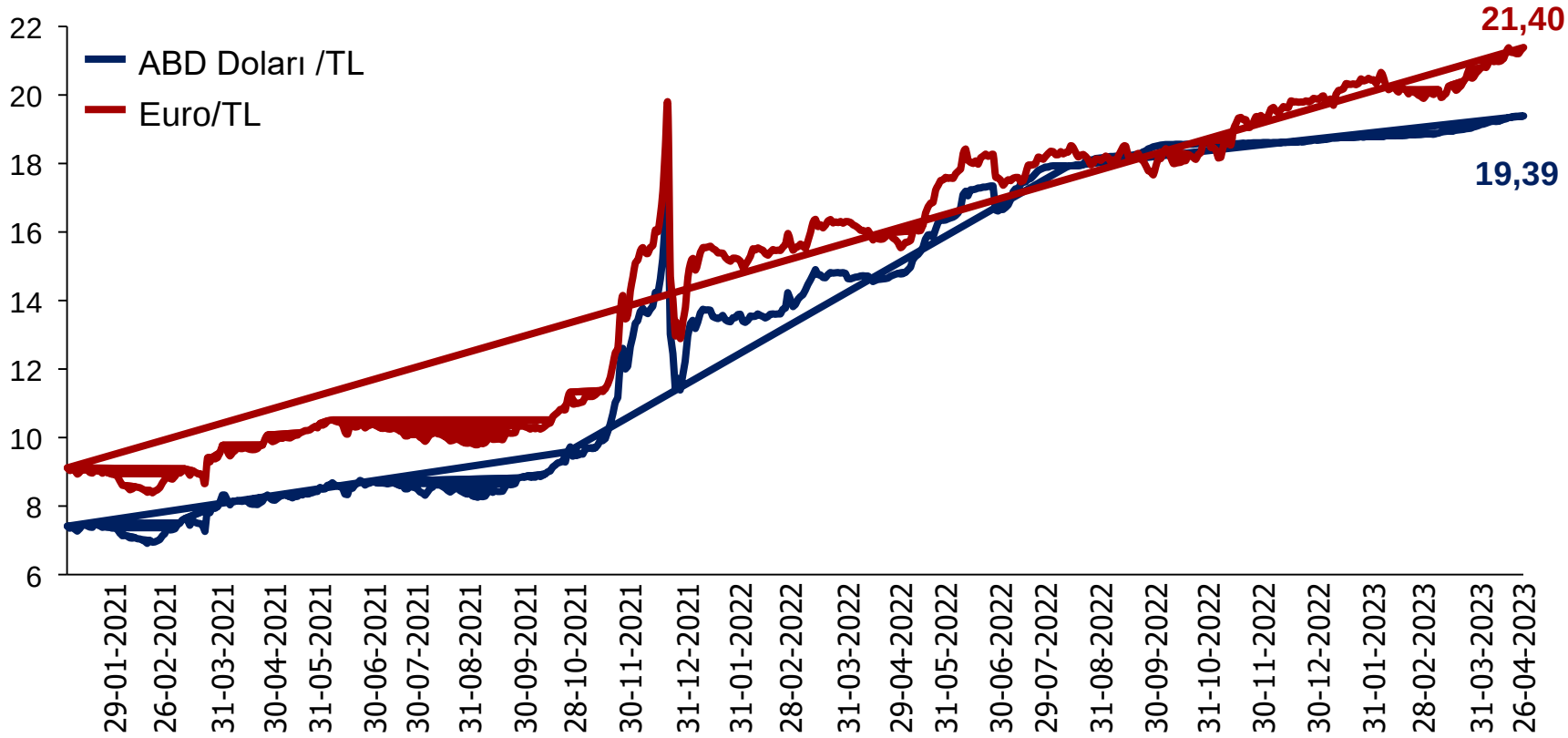
Kredi Temerrüt Takası – CDS* (günlük) 1 Ocak 2021 – 25 Nisan 2023

Kaynak: Reuters, TEPAV görselleştirmesi

Nisan ayında döviz kurundaki aylık değişim ABD Doları/TL'de %1,9, Euro/TL'de ise %4,3'tür.

Döviz kurları (günlük) 1 Ocak 2021 – 26 Nisan 2023

Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler*

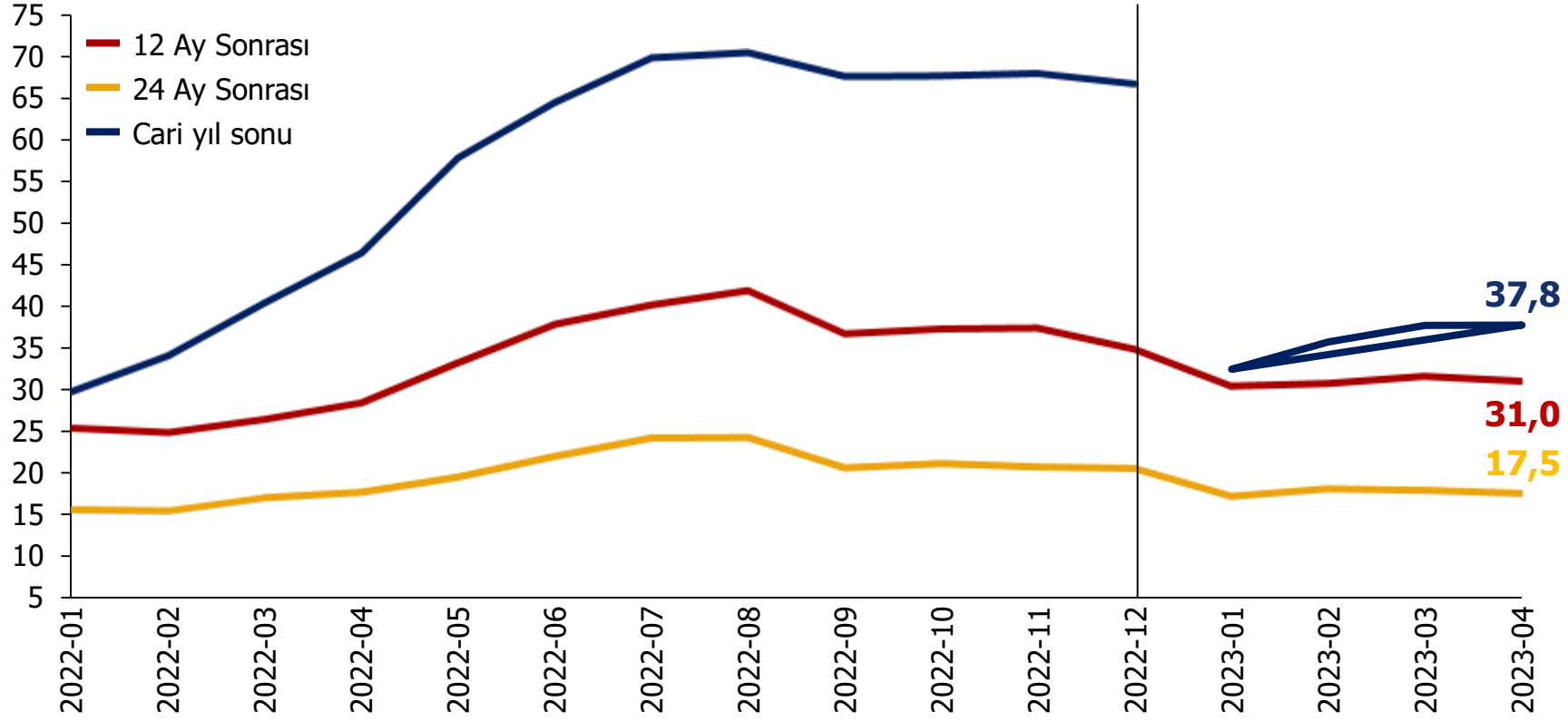
- Enflasyon beklentileri
  - Cari yıl sonu yıllık TÜFE beklentisi
  - 12 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
  - 24 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
- Döviz kuru beklentileri
  - Cari ay sonu ABD dolar kuru beklentisi
  - Cari yıl sonu ABD dolar kuru beklentisi
  - 12 ay sonrasının ABD dolar kuru beklentisi
- Büyüme beklentileri
  - Cari yılın yıllık GSYİH büyüme beklentisi
  - Gelecek yılın yıllık GSYİH büyüme beklentisi

* TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi, 19 Nisan 2023 tarihinde yayımlanmıştır. İlgili tarihten sonraki gelişmeler beklentilere yansımamaktadır.

Nisan ayında 2023 yılı sonuna ilişkin tüketici enflasyonu beklentisi 0,1 puan artarak %37,8'ye yükselmiştir.

12 ay sonrası beklenti ise %31'dir.

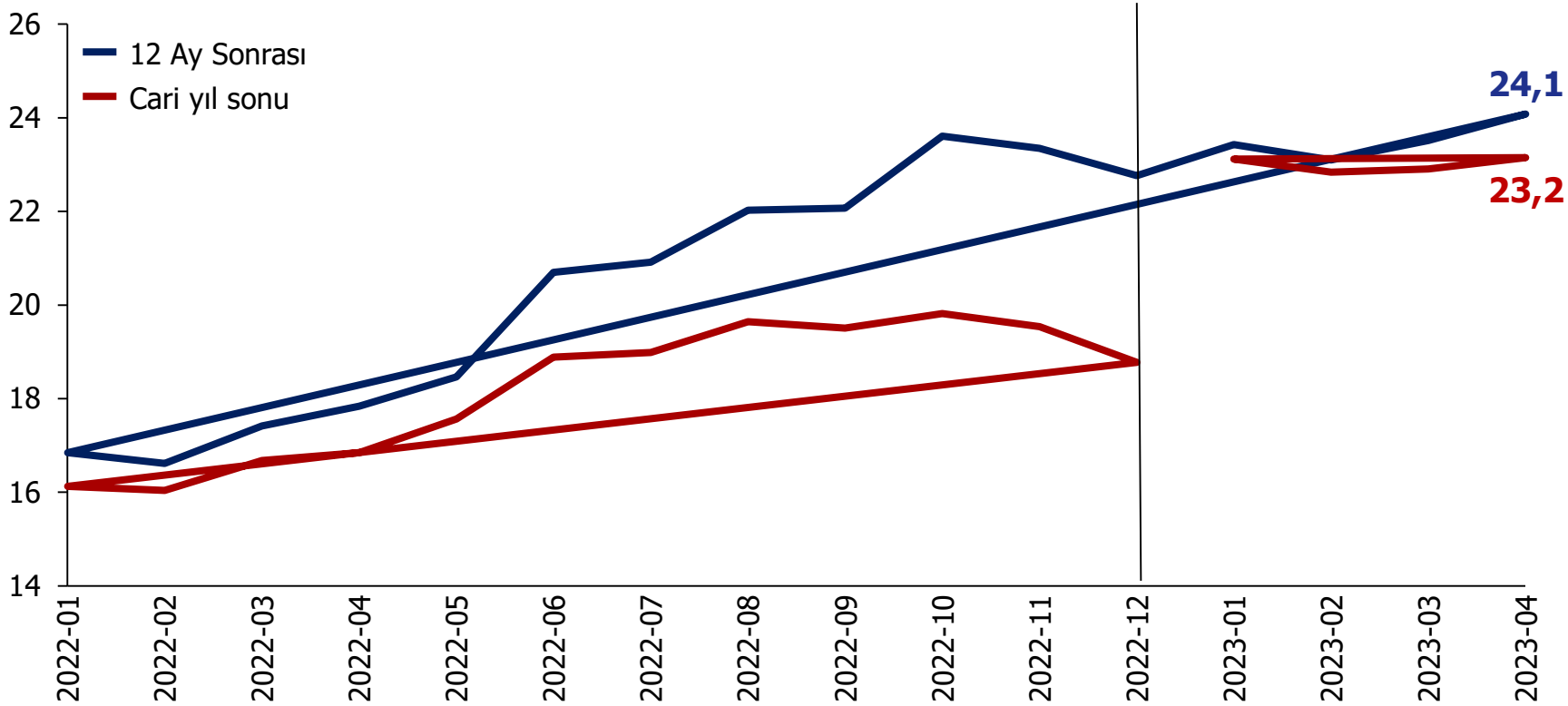
Yıllık TÜFE beklentileri (%) Ocak 2022 – Nisan 2023

Kaynak: TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi, TEPAV görselleştirmeleri

Anket katılımcıları döviz kurunun (ABD doları/TL) yıl sonunda 23,2 TL olmasını beklemektedir.

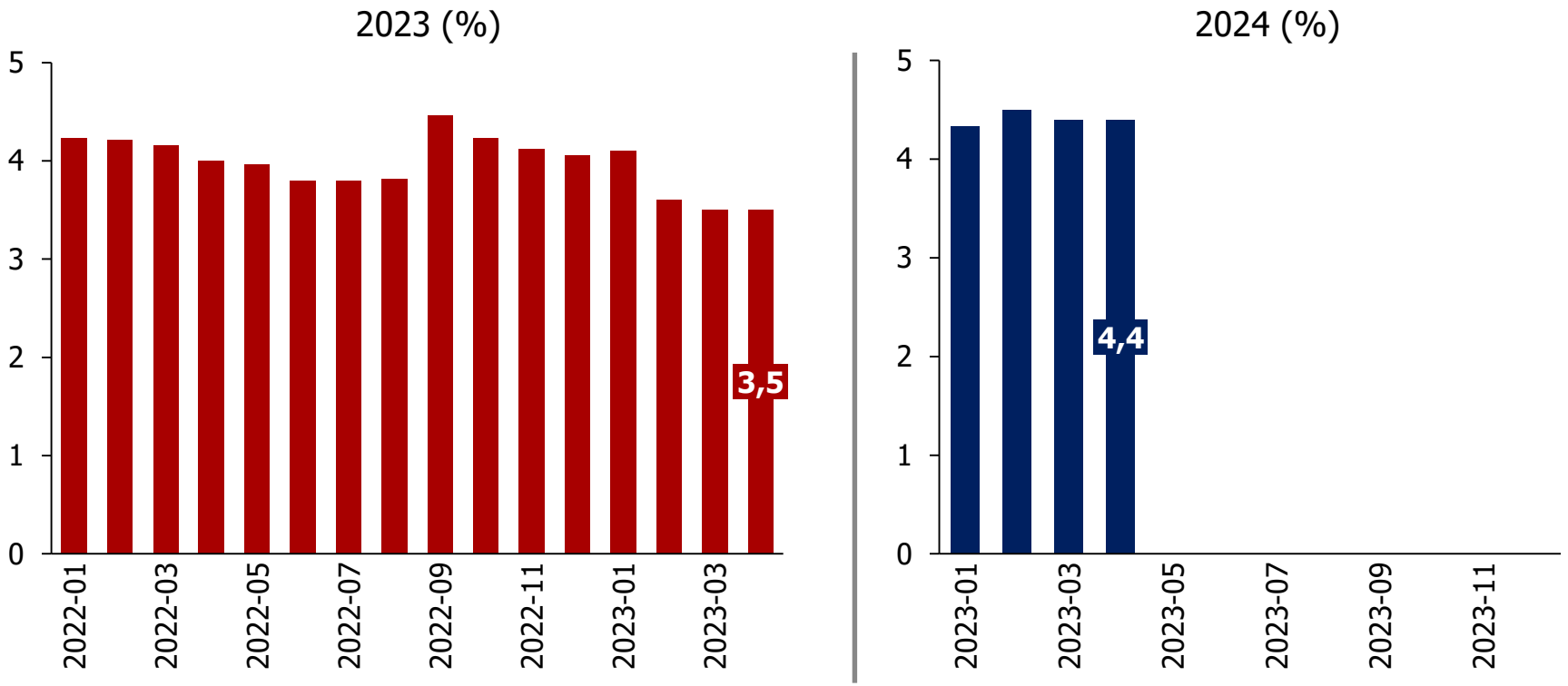
Döviz kuru beklentileri (ABD doları/TL) Ocak 2022 – Nisan 2023

Kaynak: TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi, TEPAV görselleştirmeleri

Nisan ayında piyasa katılımcılarının 2023 yılı büyüme beklentisi %3,5'tir.
2024 yılı beklentisi de değişmemiş, %4,4'te sabit kalmıştır.

GSYİH Büyüme beklentileri (%) Ocak 2022 – Nisan 2023

Kaynak: TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi, TEPAV görselleştirmeleri

Genel Değerlendirme -1

- 2022 yılı dördüncü çeyrek büyüme oranı %3,5 oranında gerçekleşmiştir. İnşaat, finans ve hizmet sektörleri büyümeyi yukarı çekerken, tarım ve sanayi sektörleri daralmıştır. Harcamalar tarafında ise özel ve kamu tüketimi ile yatırım harcamaları büyümeye pozitif katkı verirken, net dış talep ve stok azalışı olumsuz etkilemiştir.
- 2023 yılının birinci çeyreğine ait göstergeler ekonomik aktivitede gözlenen toparlanmanın depremle birlikte duraksadığını göstermektedir. İkinci çeyreğe ait ilk göstergeler ise üretim açısından daha olumlu görünümde olup imalat dışı sektörlerde iç talepte sınırlı yavaşlamaya işaret etmektedir. Analizler, 2023 yılında deprem nedeniyle ekonomik büyümenin beklenenden 1,2 puan daha düşük gerçekleşmesini öngörürken, yıl sonu tahminleri %3 dolayında bir büyümeye işaret etmektedir.
- İhracat yıllık olarak gerilemektedir ve ihracatın ithalatı karşılama oranı son 10 yılın en düşük düzeylerine gerilemiştir. Bu nedenle, turizm gelirlerindeki olumlu seyre rağmen, cari işlemler dengesindeki bozulma sürmektedir.
- Cari açığın finansmanında kredi ve mevduatlaren büyük kalemi oluşturmakta, kaynağı henüz tespit edilemeyen (Net Hata ve Noksan) sermaye girişleri yüksek düzeylerini korumaktadır. Merkez Bankası rezervleri ise gerilemektedir; yıl sonuna göre net rezervlerdeki değişim 15,5 milyar dolara ulaşmıştır.

Genel Değerlendirme -2

- İstihdam gerilemiş, işsiz sayısı artmış ve işsizlik oranı tekrar çift haneli düzeye çıkmıştır. Özellikle geniş tanımlı işsizlik oranlarındaki yüksek artışlar dikkat çekmektedir.
- İlk çeyrekte bütçe açığı 250 milyar TL'ye yükselmiştir. Geçen yılın aynı döneminde verilen 30,8 milyar TL fazla ile karşılaştırıldığında belirgin kötüleşmeye işaret etmektedir.
- 2023 yılında, asgari ücret ve memur-emekli maaş artışlarının enflasyonun üzerinde belirlenmesi, belli tarihte sigorta girişi olanlar için emeklilik hakkında yaş sınırının kaldırılması (Emeklilikte Yaşa Takılanlar - EYT düzenlemesi), öğretmen, polis ve sağlık görevlileri gibi çeşitli kamu çalışanları için 3600 ek gösterge artışı sağlanması, başta elektrik ve doğal gaz olmak üzere devlet desteklerinin devam etmesi halihazırda bütçede önemli maliyet yaratacak uygulamalardır. Bunun yanı sıra, bu yıl depremin 32 milyar dolara varan ek finansman ihtiyacına yol açacağı tahmin edilmektedir.
- Yılın ilk çeyreğinde birikimli enflasyonu ise yüzde 12,5 seviyesine ulaşmıştır. Yıl sonuna ilişkin tahminler yüzde 38 ve üzerinde tüketici enflasyonuna işaret etmekle beraber, deprem sonrasında enflasyon tahminlerinin yukarı yönlü revize edildiği gözlenmektedir.

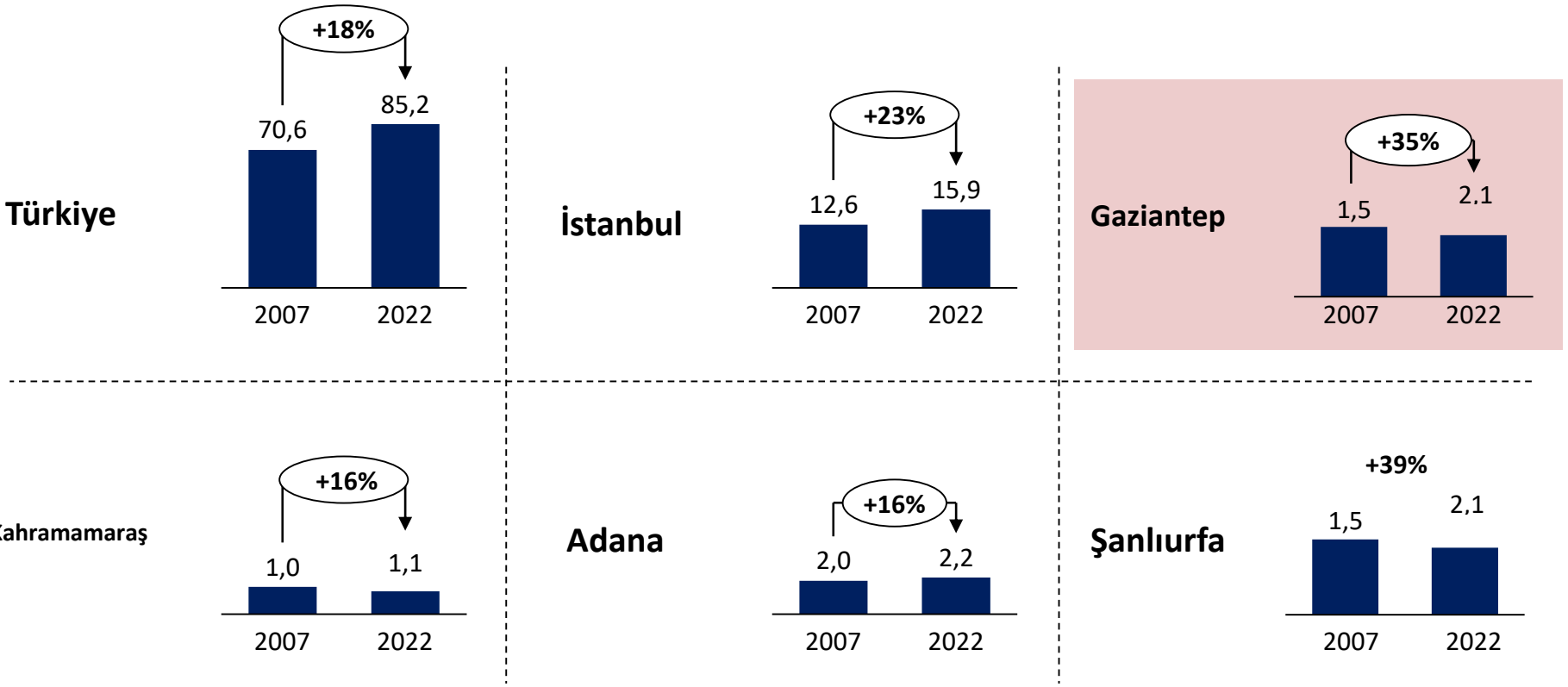
Gaziantep İli
Sosyal ve ekonomik yapı

- Nüfus ve göç
- Büyüme
- Dış ticaret
- İstihdam

Gaziantep ili toplam nüfus sayısı 2022 yılında 2,1 milyon

Toplam nüfus 10 yılda Türkiye ortalamasının üzerinde arttı

Nüfus, milyon, 2007-2022

Kaynak: TÜİK, Nüfus İstatistikleri, TEPAV görselleştirmesi

Gaziantep ili en fazla göçü Şanlıurfa'dan alırken en fazla göçü İstanbul'a verdi.

2021 yılında Gaziantep'in verdiği toplam göç 30516 kişi
2020 yılında Gaziantep'in aldığı toplam göç 29157 kişi

Gaziantep ilinin diğer illere verdiği-aldığı göç, kişi, 2021

Gaziantep'in diğer illerden aldığı göç, kişi

1	Şanlıurfa	8119
2	İstanbul	4021
3	Kilis	2377
4	Kahramanmaraş	3037
5	Adıyaman	2065
6	Hatay	2790
7	Adana	2365
8	Mersin	2014
9	Ankara	2158
10	Antalya	1570

Gaziantep'in diğer illere verdiği göç, kişi

İstanbul	4021
Şanlıurfa	8119
Kahramanmaraş	3037
Antalya	1570
Hatay	2790
Ankara	2158
Mersin	2014
İzmir	1018
Adana	2365
Adıyaman	2065

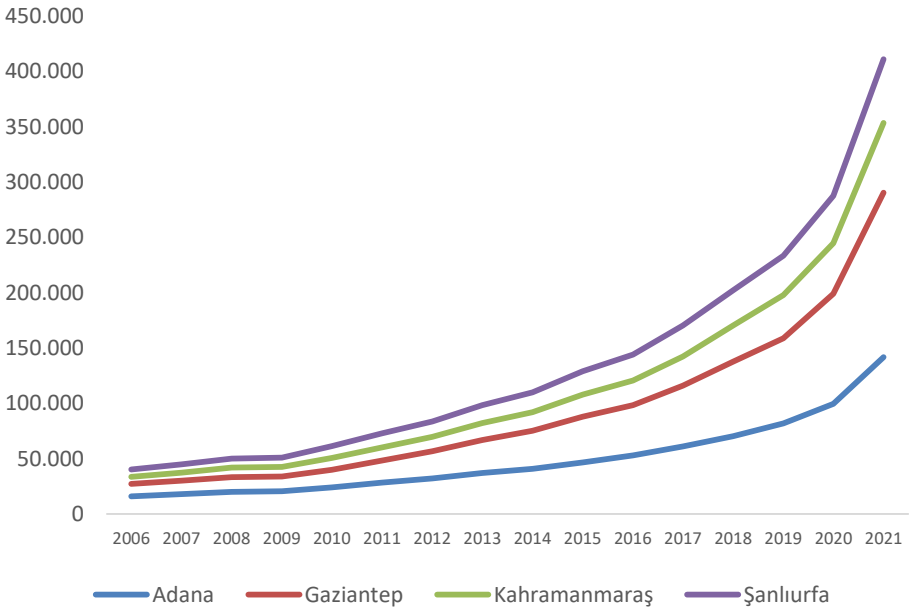
Kaynak: TÜİK, Göç İstatistikleri, TEPAV görselleştirmesi

2006 yılında Gaziantep'in GSYH'si 11 milyon TL iken bu rakam 2021 yılında 148 milyar 273 milyon TL

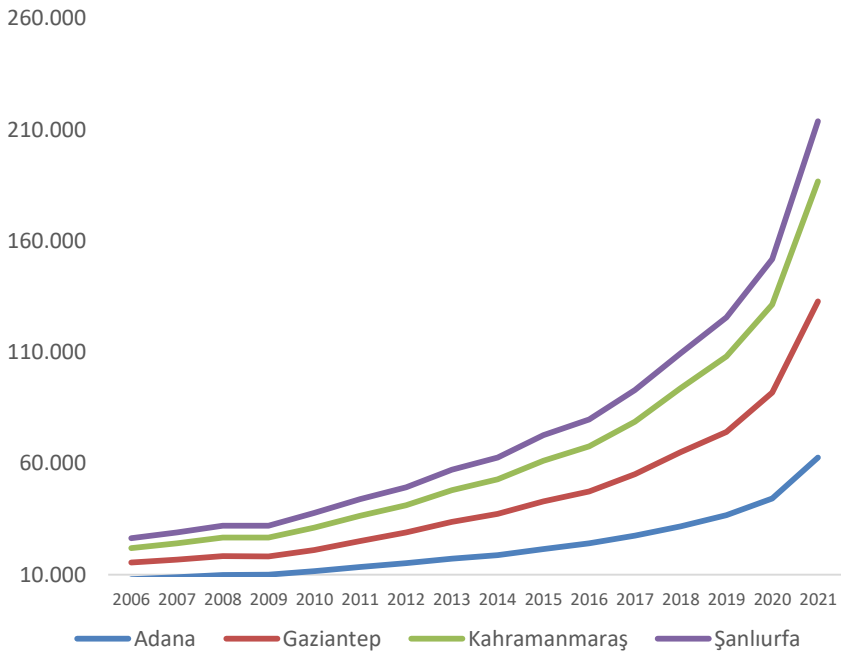
Kişi başı milli gelirde Gaziantep, Şanlıurfa, Kahramanmaraş'tan daha iyi konumda

Gaziantep ve seçili illerin yıllık GSYH ve kişi başı GSYH değerleri, 2004-2021

GSYH, milyar TL

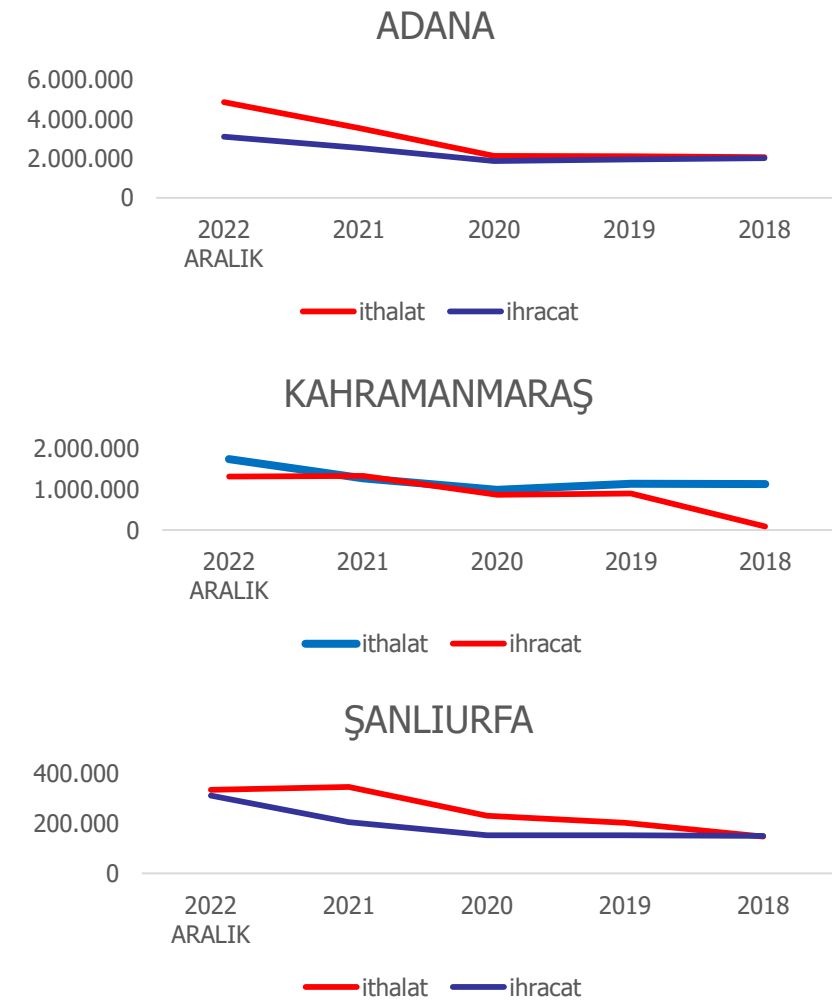
Kişi başı GSYH, bin TL

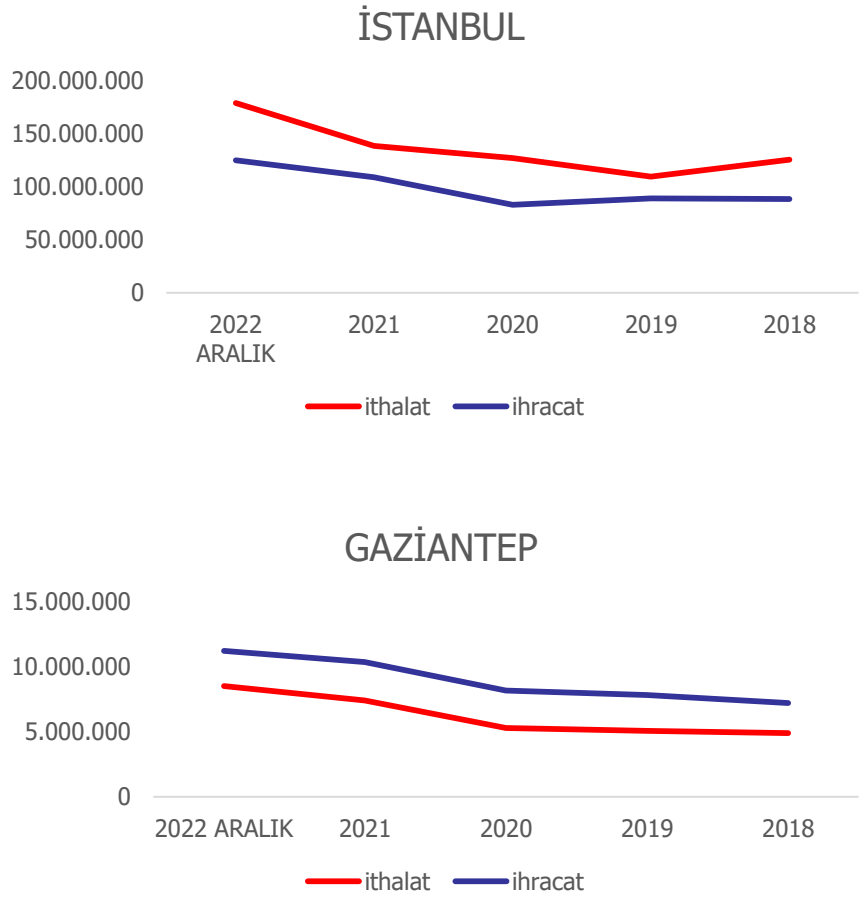

Kaynak: TÜİK, Bölgesel Hesaplar, TEPAV görselleştirmesi

Gaziantep, dış ticarette rekabet gücünü artırabilir

İhracat-İthalat, milyon dolar, aylık, 2018-2022 ARALIK

Kaynak: TÜİK, TEPAV hesaplamaları

Gaziantep'de sektörel krediler içerisinde en büyük payı tekstil sektörü aldı

Kredi performans oranı en yüksek olan sektörler: İnşaat ve Toptan Ticaret ve Komisyonculuk alanlarıdır.

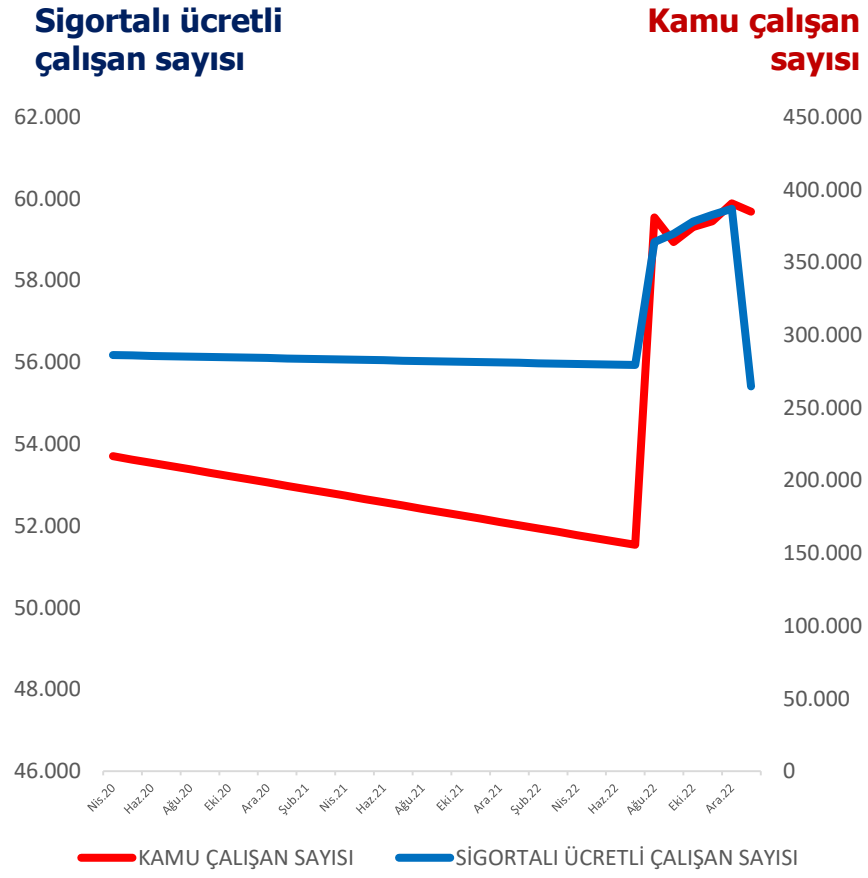
Gaziantep'de sektörel kredi dağılımı, 2022-12

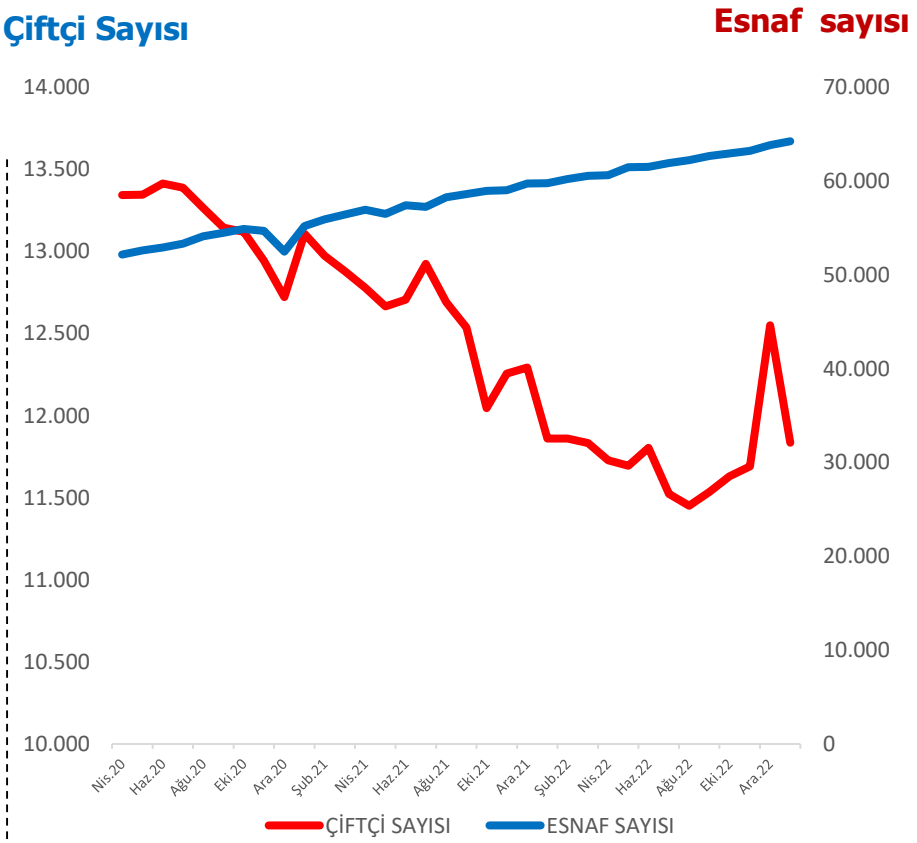
	Kredi Tutarı, bin TL	Takipteki kredi tutarı, bin TL	Kredi Performans Oranı, %
Gıda Meşrubat ve Tütün	16.623.169	664.518	3,84
İnşaat	3.249.198	559.584	14,69
Metal ve İşlenmiş Maden	797.984	11.926	1,47
Finansal Kuruluşlar	360.266	2.142	0,59
Tekstil ve Tekstil Ürünleri	67.870.738	1.028.901	1,49
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	13.405.563	557.026	3,99
Turizm	542.089	11.378	2,06
Ziraat ve Balıkçılık	7.480.828	104.401	1,38
Enerji	16.807.206	65.263	0,39
Denizcilik	65.572	28	0,04

Kaynak: BDDK Fintürk, TEPAV görselleştirme
Not: Performans oranı (Takibe dönüşüm oranı): Takipteki alacakların toplam nakdi krediler içerisindeki payını göstermektedir.

Ücretli çalışan istihdamında pandeminin olumsuz etkisi telafi edildi

Çalışan sayısı, Gaziantep, bin kişi, aylık, Nisan 2020– Ocak 2023

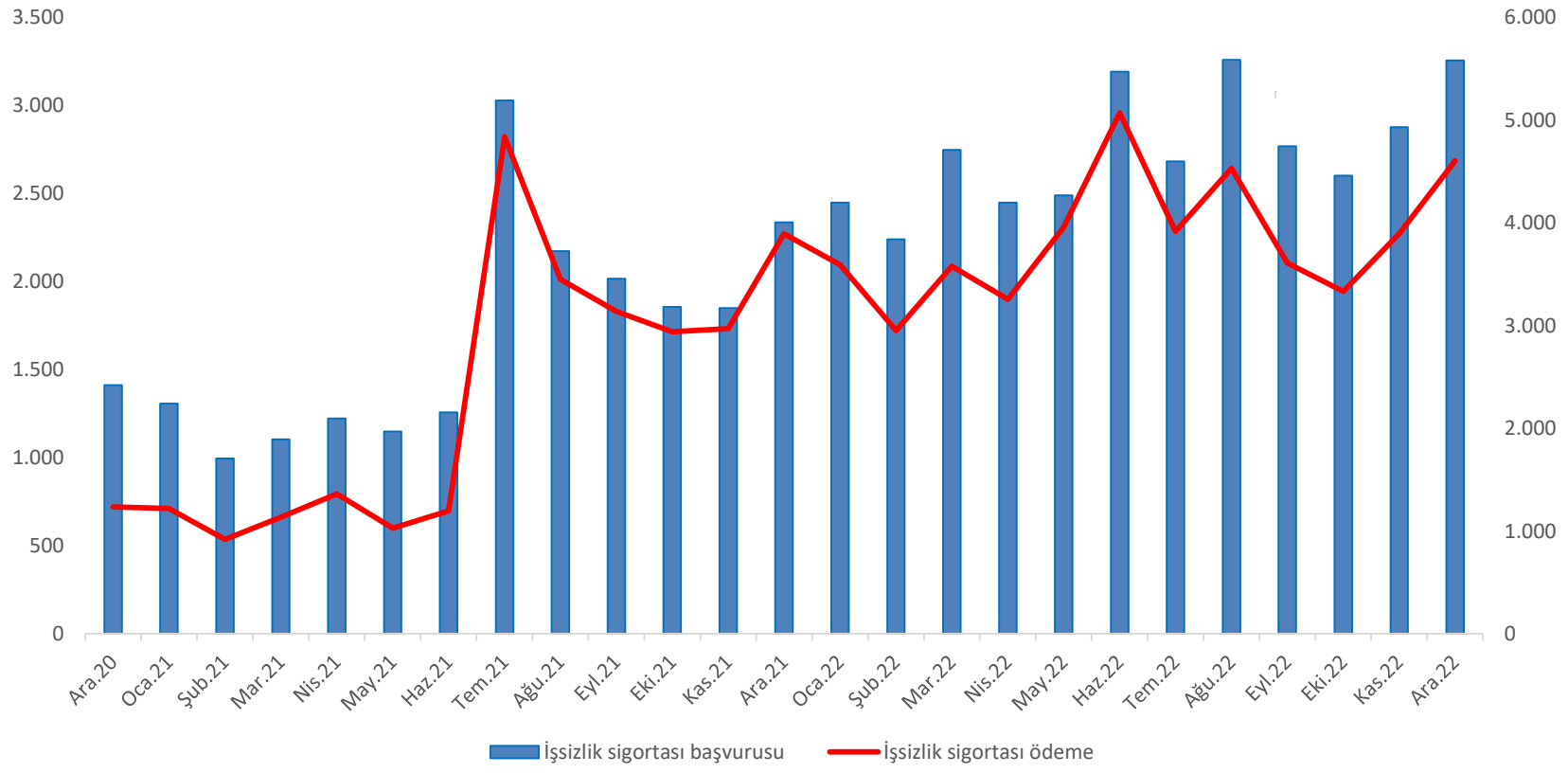

Kaynak: SGK

İşsizlik ödeneğine başvurular COVID-19 etkisiyle Nisan'da en yüksek seviyesini görse de Kasım 2022 itibarıyla 3100 seviyesinde gerçekleşti.

Çalışan sayısı, Gaziantep, bin kişi, aylık, Aralık 2020 – Aralık 2022

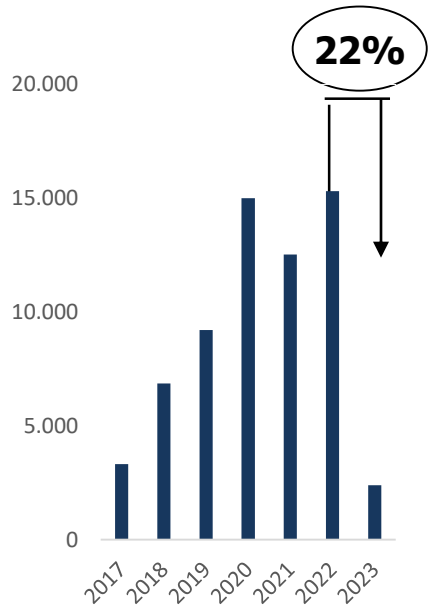

Kaynak: İŞKUR

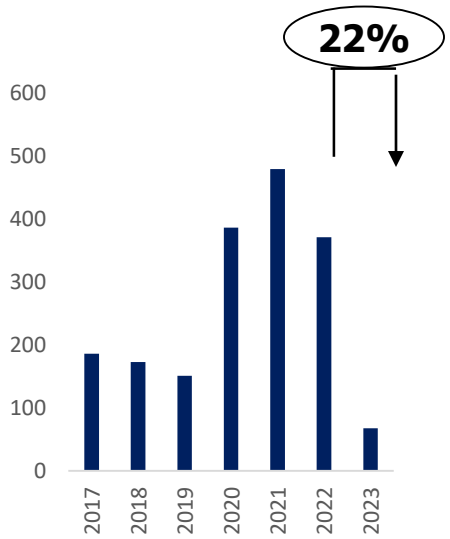
Gaziantep, yatırım ve teşviklerden 2021'de daha çok yararlandı

01.01.2017 - 28.02.2023 tarihleri arasında düzenlenen yatırım teşvik belgeleri, sabit yatırım tutarı, 2017 -Şubat 2023

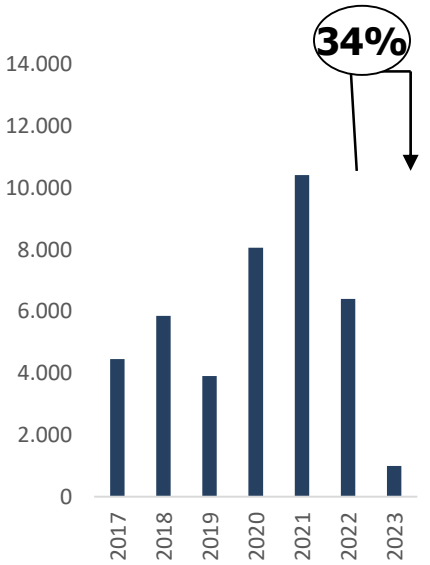
Sabit yatırım tutarı, milyon TL

Yatırım teşvik belgeleri, belge adedi

Yatırım teşvik belgeleri, istihdam

Kaynak: Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü, TEPAV görselleştirmesi

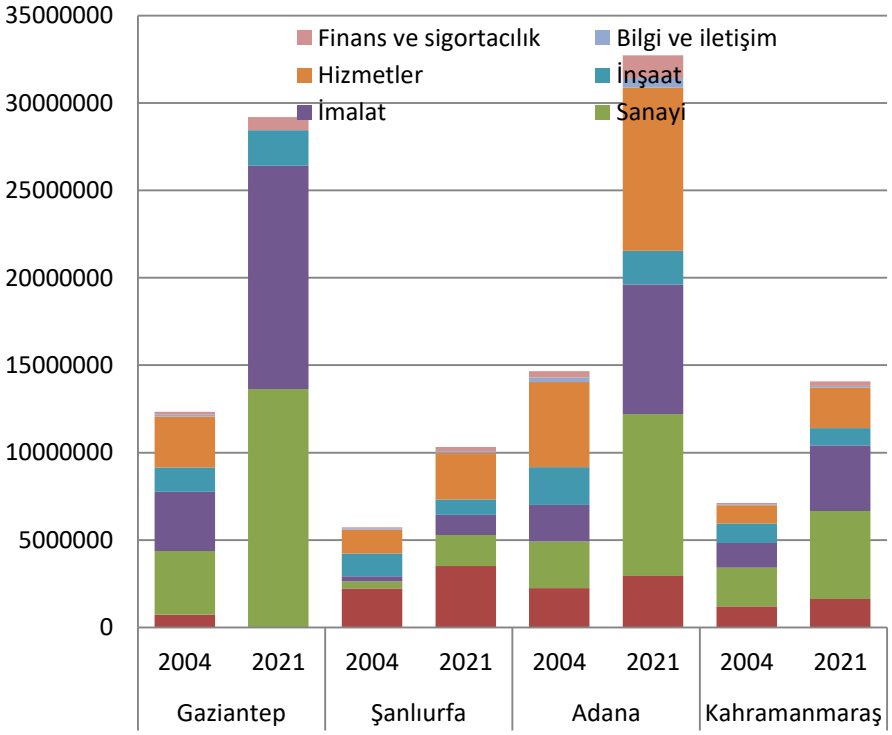
Gaziantep İli
Sektör bazlı analizler

- Sektörel dağılım
- Tarım
- Turizm
- Eğitim
- Sağlık

Çevre illerine kıyasla Gaziantep'te **Sanayi ve İmalat sektörleriyle** ön plana çıkıyor.

Gaziantep İnşaat ve Gayrimenkul sektörlerinin GSYH'deki payı daha düşük.

GSYH'nin sektörlere göre dağılımı, %, Türkiye ve Gaziantep, 2004 ve2021

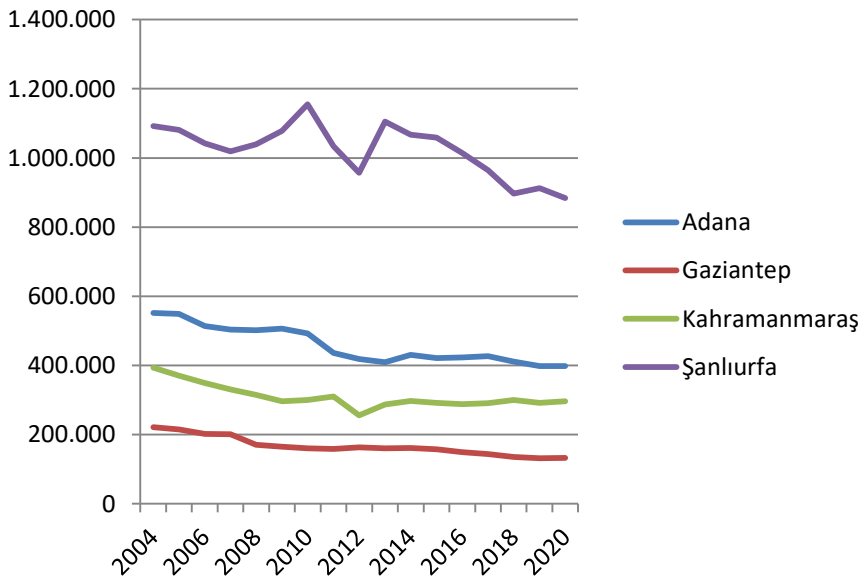
	Yıl	Tarım	Sanayi	İmalat	İnşaat	Hizmetler	Bilgi ve iletişim	Finans ve sigortacılık
Gaziantep	2004	736843	3631908	3394099	1395579	2907357	110132	157132
	2021	1510237	13627003	12791561	2032099	7714783	165884	744121
Şanlıurfa	2004	2225944	410939	280643	1308903	1367364	83862	52524
	2021	3507657	1785431	1141949	1010497	2663213	88718	243177
Adana	2004	2248488	2664399	2097162	2161616	4866855	248406	372823
	2021	2936326	9272215	7404602	1871724	9342654	5561565	1287783
Kahramanmaraş	2004	1199617	2227219	1398289	1129155	1039131	51896	66962
	2021	1621431	5039689	3742739	844225	2312036	103088	241655

Tarım alanı bakımından Şanlıurfa Gaziantep'in önünde

Meyveler, içecek ve baharat üretimine ayrılan tarım alanları ile sebze bahçeleri alanı oranlarında, Gaziantep'te Şanlıurafa'dan daha yüksek

İşlenen tarım alanı istatistikleri, Gaziantep ve emsal iller, 2004-2020

İşlenen tarım alanı

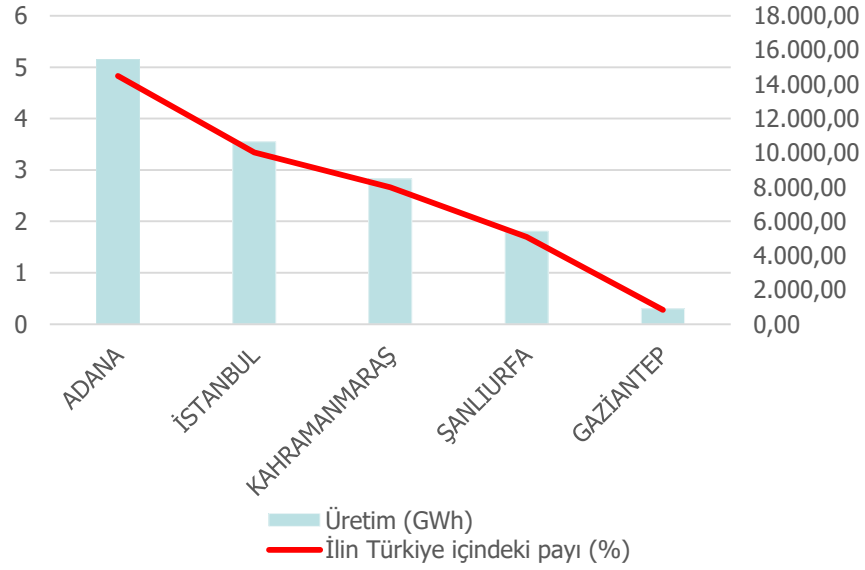
Bitkisel üretim faaliyetine göre işlenen tarım alanı, ilin kendi içerisindeki toplam tarım alanlarından alınan pay, %

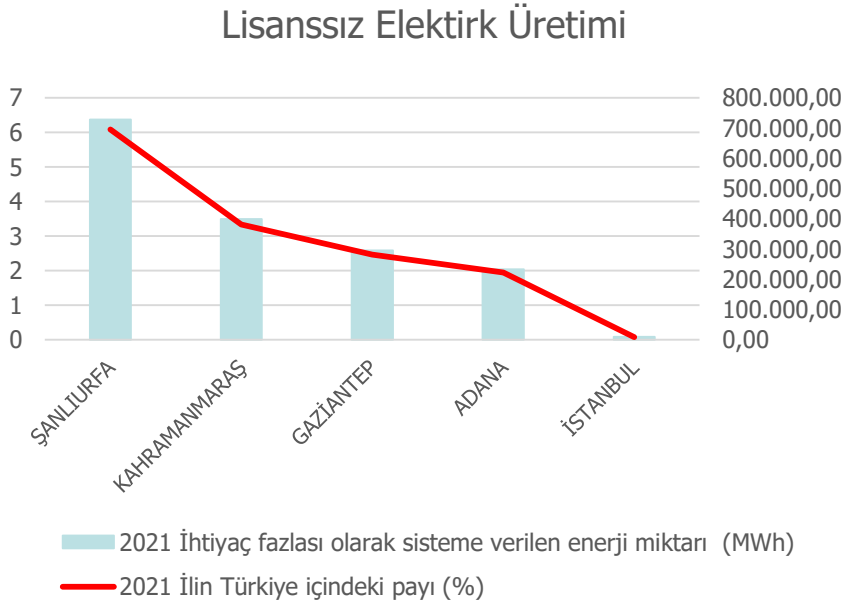
	Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin alanı	Sebze bahçeleri alanı	Meyveler,içecek ve baharat bitkileri alanı	Süs bitkileri alanı
Gaziantep	105	3,412	62,051	0,000
Şanlıurfa	68,963	1,126	15,749	0,000
Kahramanmaraş	71,110	2,641	17,406	0,000
Adana	73,746	6,839	17,509	0,029

Kaynak: TÜİK

Çevre illerine kıyasla Gaziantep'te lisanslı elektrik üretim sektörünün payı düşük

Lisanslı ve lisanssız Elektrik üretim dağılımı, %

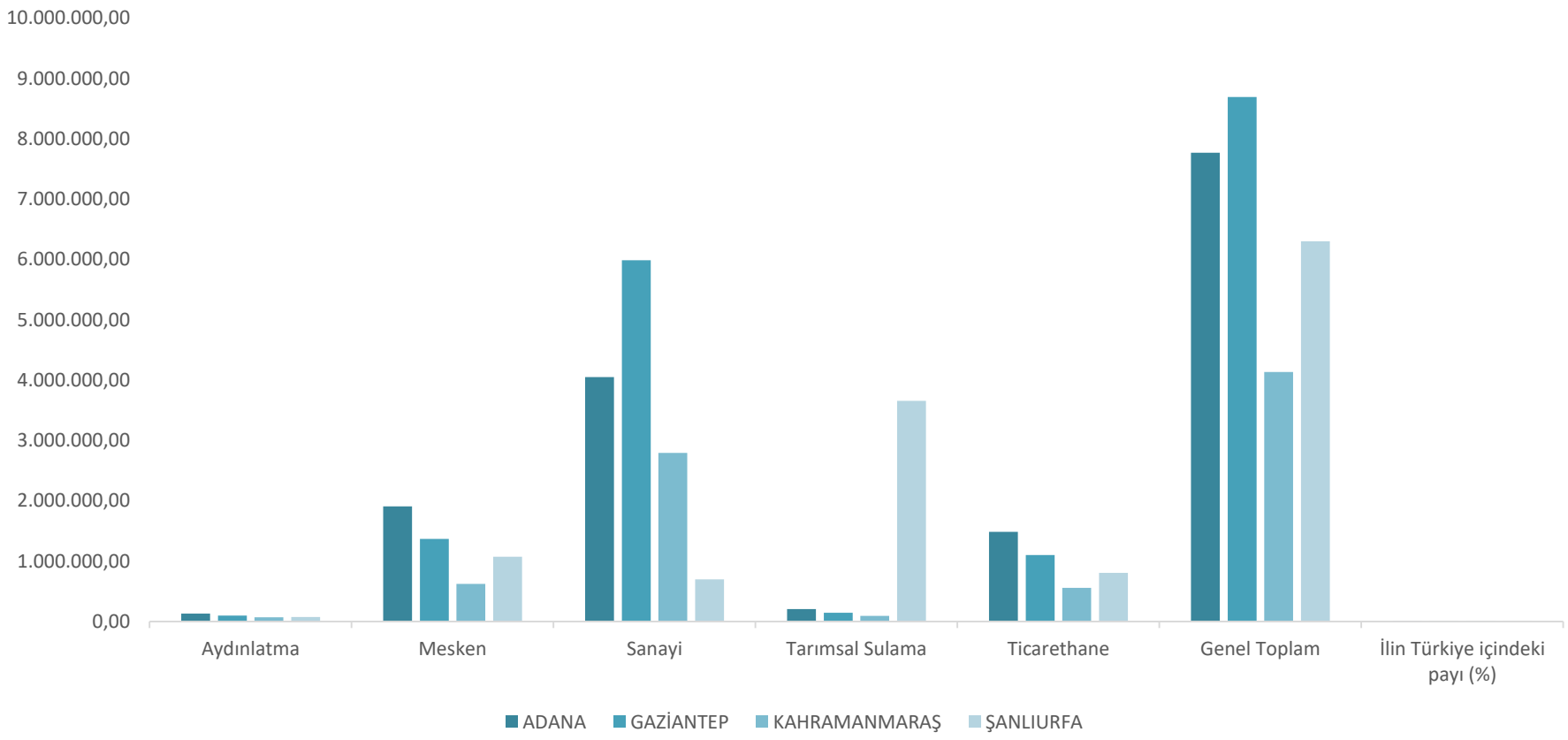

Kaynak: TÜİK, Bölgesel Hesaplar, TEPAV görselleştirmesi

Çevre illerine kıyasla Gaziantep'te elektrik tüketimi sanayide odaklanmıştır

Elektrik tüketim dağılımı,2021 %

2021 yılında Gaziantep'te bulunan turizm belgeli konaklama tesislerine geliş sayısı 430 bin oldu

İlçelere göre turizm işletme belgeli konaklama tesislerinde tesislere geliş, geceleme, ortalama kalış süresi ve doluluk oranlarının dağılımı, 2021

İLÇELER	TESİSE GELİŞ SAYISI			GECELEME			ORTALAMA KALIŞ SÜRESİ			DOLULUK ORANI(%)		
	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM
Nizip	688	4 668	5 356	1 059	7 807	8 866	1,54	1,67	1,66	3,27	24,10	27,36
Şahinbey	41 902	248 426	290 328	71 330	368 186	439 516	1,70	1,48	1,51	6,02	31,07	37,09
Şehitkamil	67 295	370 000	437 295	132 274	571 904	704 178	1,97	1,55	1,61	7,72	33,38	41,10

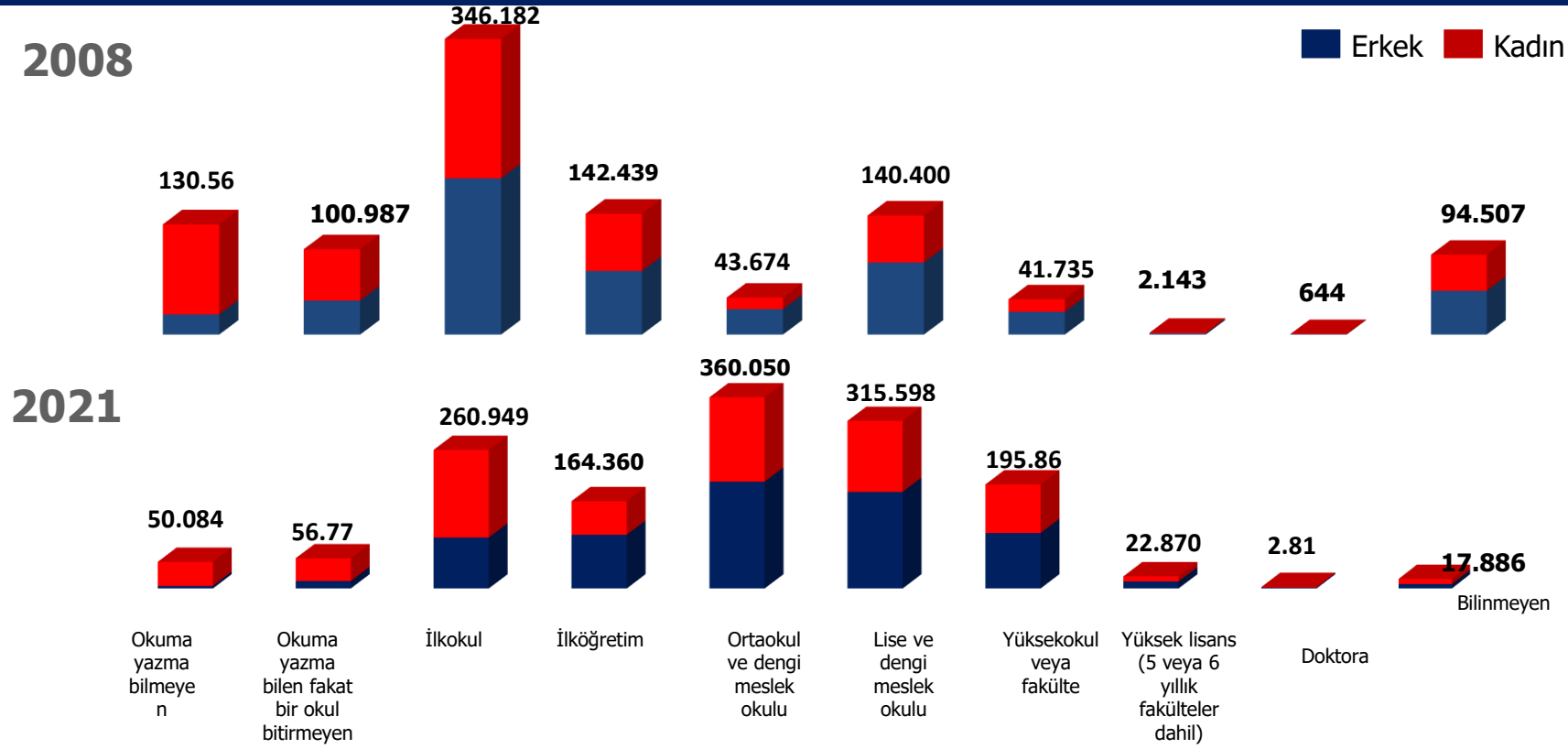
***Renkler koyulaştıkça ilgili veri değer olarak artış göstermektedir**

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, TEPAV görselleştirmesi

2008 yılı ile kıyaslandığında Gaziantep'in nüfusun eğitim seviyesi yükselmiş

2020 yılında bitirilen eğitim durumu açısından lise ve dengi meslek okulu ön plana çıkıyor

Bitirilen eğitim durumu, 15 ve daha yukarı yaştaki nüfus, 2008-2021

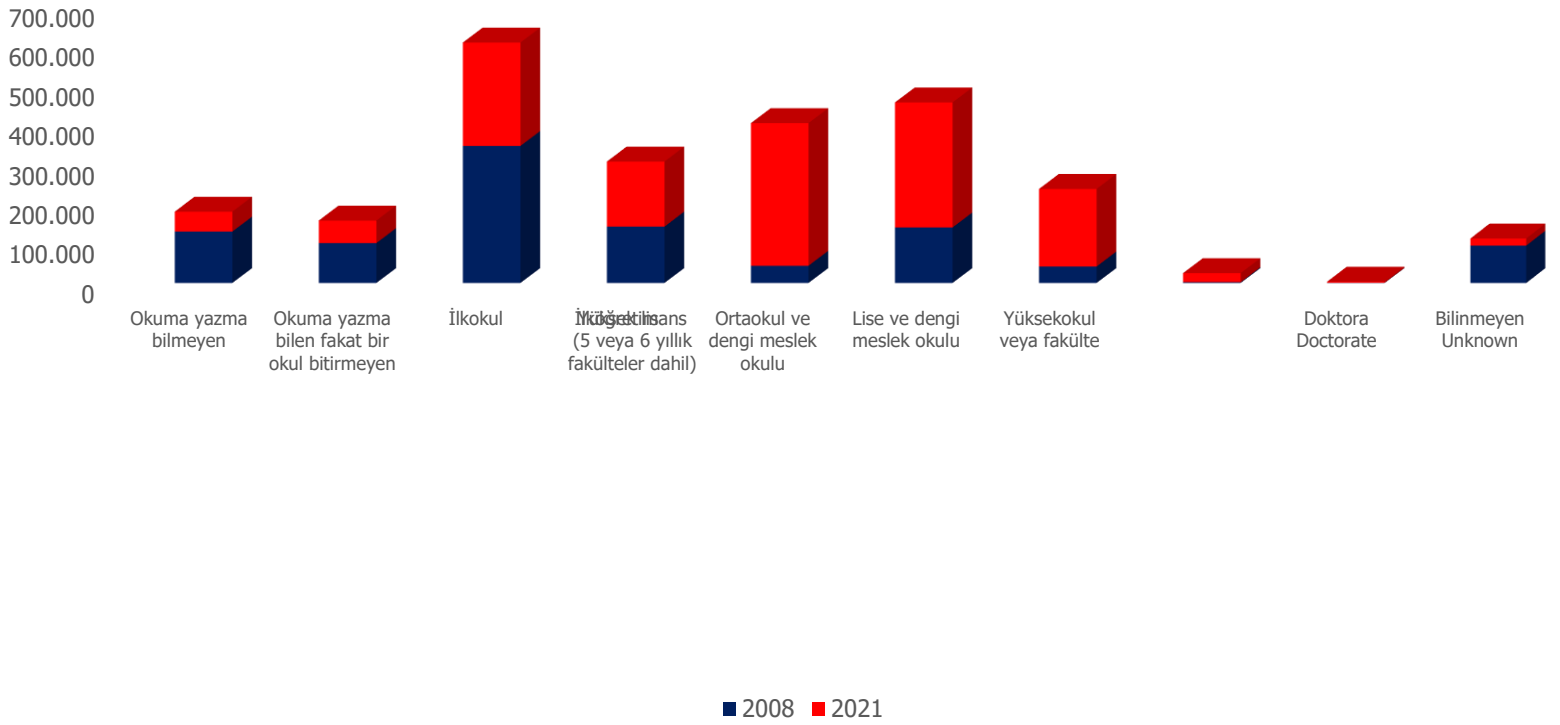

Kaynak: TÜİK, Eğitim İstatistikleri, TEPAV görselleştirmesi

2008 yılı ile kıyaslandığında Gaziantep'te nüfusun eğitim seviyesi yükselmiş

2008'de nüfusun yüzde 7'si yüksekokul veya fakülte seviyesinde eğitime sahipken 2021'da bu oran yüzde 16'ya çıktı

Bitirilen eğitim durumu, 15 ve daha yukarı yaştaki nüfus, %, 2008-2021

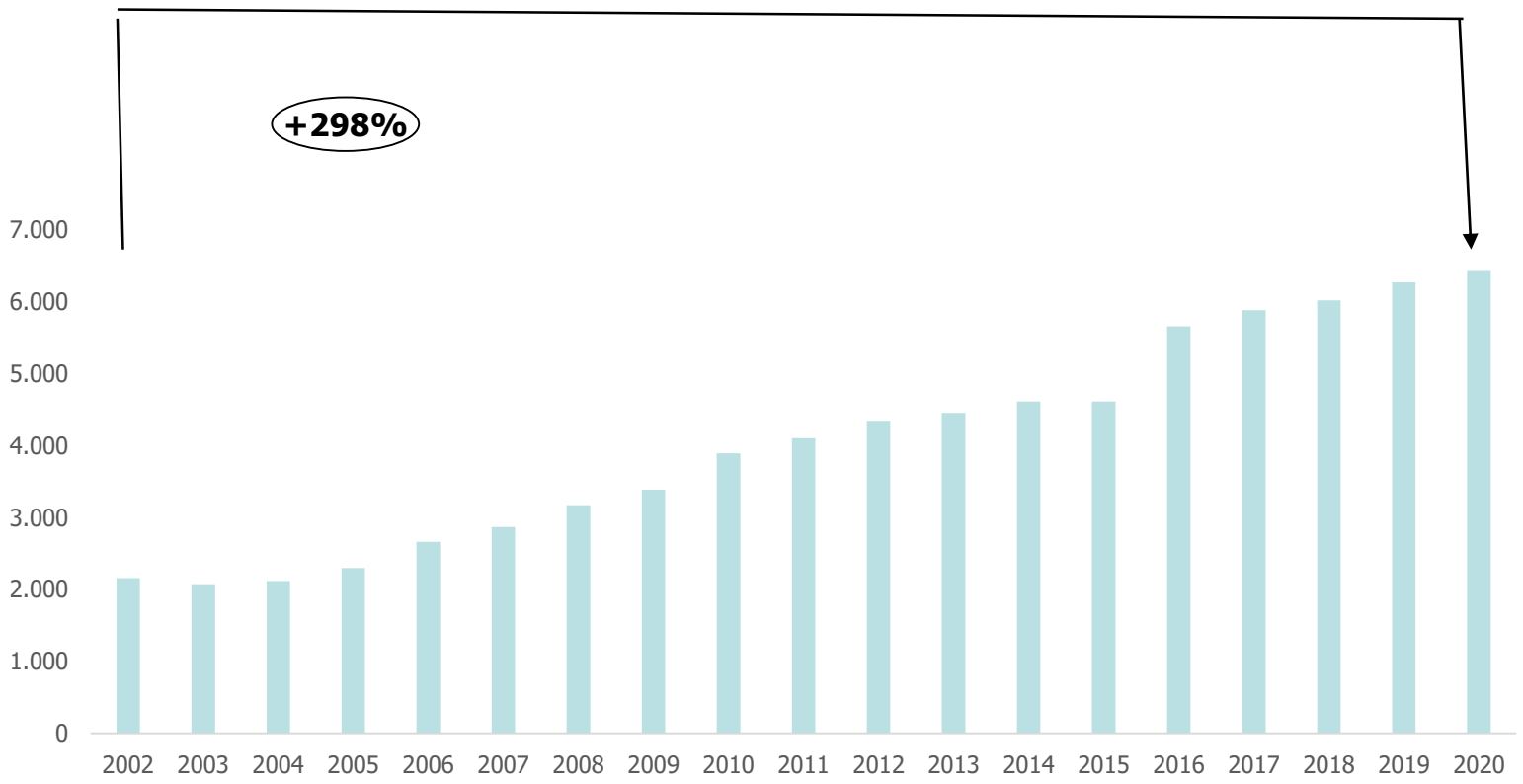

Kaynak: TÜİK, Eğitim İstatistikleri, TEPAV görselleştirmesi

Hastane yatak sayısı artış eğilimde

2002'den bu yana yatak sayılarında yüzde 64'lik bir artış var

Hastane yatak sayısı, 2002-2020

Kaynak: TÜİK, Sağlık İstatistikleri, TEPAV görselleştirmesi